

52

CONSTITVTIONES
ET PRIVILEGIA
PATRIARCHATVS
ET CLERI VENETIARVM.

Illustriſſimi ac Reuerendiſſimi D. D. Ioannis Triuiſani iuris vtriuſque
Doct. Patriarchæ Venet. Dalmatizque Primatis &c.

IVSSV EDITA.

V E N E T I I S ;

Ex Bibliotheca Aldina. M. D. LXXXVII.

IO. TRIVISANI

PATRIARCHAE
VENETIARVM,

DALMATIAEQVE PRIMATIS, ETC.

IN SVAS, ET ANTIQVIORIS CONSTITVTIONES
AB CLERVM PRAEFATIO.

I est legum vis, auctoritas, & necessitas; ut, cum id, quod aequum est doccan; mores instruant, & comitant; atque ad Deum mentem, animumq; attollant: omnino homines ad bene, beatèque vivendum alliciunt, impellunt, atque deducunt. Est enim bene vivere; ijs moribus institutam vitam traducere, quos virtutes pariunt, & fouent; quos moralem virum, & Christianum Deoq; maximè dicatum, habere decet; quosq; ecclesiastica praesertim Sanctiones complectuntur, ostendunt, atque praecipunt. Beatè autem vivere; quale, dum hac mortali fruimur aera, consequi valeamus; se ipsum est agnoscere; Deum; atque diuina perscrutari, contemplatione

A 2 sione

155

877

5

tionem assequi, & intelligere. Huiusce autem contemplationis, atque intelligentiæ semina humanis legibus habentur: diuini autem, atque ecclesiastici res tota, & vndique perfectè elucet. Non immeritò itaque memoriæ proditum legimus, litteris, monumentisque consignatum; leges ipsas diuinarum, atque humanarum rerum cognitionem complecti; & quæ ex virtutum habitibus peragenda sunt, veluti digito præmonstrare; atque apposita præcepti pœna efficere. Qui igitur legibus, & præcipue ecclesiasticis viuunt, homines atque Christiani vitam degunt: vt contra absque legibus viuere brutorum animantium sit imitari vitam; vita vmbra; & maximè Christiano homini aduersam. Nam si quæ in hoc mundo caelestes orbes vndique ambiunt; si ipsa caelestia corpora; si orduem, dispositionem, vniuersales eorum motus atque inuicem consentientes oculus, mente, & ratione lustremus: omnia creatori suo optimo inscruire, & certis, immutabilibusq; legibus obsequi, compertum erit. Quod si in his, quæ sunt facta, quasi in speculo; vt apostolus testatam reliquit; mens ipsa nostra Dei inuisibilia intuetur; siq; ex his adeo sursum erigitur, vt, quæ ex se ipsa intelligendo assequi non potest, intelligat, & agnoscat: legibus agere, operari; & viuere, Deum proculdubio est cognitione consequi; & vt fieri potest, imitari; quod beate est viuere. Hac de causa Deus in ipsis etiam primis mundi exordijs legibus natura insitis, homines habuit, qui ipsum venerarentur, & colerent summum verum omnium opificem, atque parentem. Mox verò hominibus, quasi ad virilem etatem deductis, leges in lapideis tabulis suo digito tanta cum maiestate conscripsit; promulgari voluit; & obseruari ab omnibus. Verbum tandem ipsius æternum & impassibile, hac mortali & passibili veste suscepta, redemptionem nostram trium, atque trigrammæ annorum cursu promeritus est, atque perfecit; vt nobis proprias leges præscriberet, & doceret, siquæ exemplo complectendas, atque seruandas ostenderet. Hac autem vt facilius, & perfectè assequi vnusquisque posset, eas præterea leges dedit, quibus impurus animus, & ipsi Deo, hominibusque infestus, purior enaderet; atque ad ipsa caelestia diuinaque

diuinaq; contemplanda, intelligendaque aptior: vt bonus effectus ad ipsam tenderet beatam vitam. Legem itaque summam rationem definiamus, in natura insitam, & à Deo ad bene, beatèq; viuendum hominibus propositam. Quis igitur non leges admirabitur? Quis non complectetur leges? Quis non legibus, & animum, & vitam exornare omni conatu studebit; totisq; viribus contendet? Is profectò, qui à legibus vult abesse, à natura recessit; Deum deseruit; rationi aduersatur. Is quis est, pœnas in se à legibus constitutas, merito nouerit habere; quas & expendet; atque tanti sceleris omnino perfoluet. Maximum cuius est scelus; hominem, qui creatoris sui imaginem gestat, & similitudinem præfert, cunctis animantibus sanctiorem, atque mentis, legibus ipsis susceptis, non ad Sydera tollere vultus, ad diuina, ad Deum: sed contra, contemptis legibus, ad ima dilabi; & brutorum vitam quasi induere, & sectari. Is igitur ad leges redeat, ad seipsum, ad naturam, ad Deum. Eu leges habet, & à maioribus nostris, & à nobis conditas, atque editas. Legat itaque; diligenter aduertat; atque omnino exequatur: nulla enim aderit excusatio peccati, legibus promulgatis. Nos quidem paterno affectu omni studio, ac diligentia ea de causa operam dedimus, vt, & antiquiores constitutiones castigatiores, erroribus, qui vix numeris colligi possent, prorsus sublatis, & nostra emitterentur; vt clerici nostri, qui leges venerantur, & colunt, leges habeant; quas desolentur, complectantur, & seruent. Iis enim leges nostra benignè, amicèq; loquuntur. Iis legibus præmia, & quidem maxima sunt proposita. Iis gratiam nostram, & benignitatem, & maxima quasi meritorum stipendia ponimus, & pollicemur. Et quoniam; vt Sapientissimus ille Solon dicere consueuerat; duabus rebus tempora continentur præmio, & pœna; qui præmia contempserit, & leges; indignationem nostram, & promeritas sentiet pœnas, & lucet. Nanque, vt illud Poeta, vsurpem. Flectere si nequeam calum, Acheronta mouebo. Vt rum mouemus, hortamur in domino, & obsecramus clericos nostros, vt Acheronta vitent, & fugiant: atque caelestia petant;

Et ad diuina mente, opereque contendant, Speramus enim fore; ut cum filijs nostris in aeterna illa; que sursum splendet Hierusalem, atque eminent; summo, atque immutabili bono aliquando perfruamur; cuius gloria; quam in hac vita per speculum, & in enigmate intuemur; cum apparuerit, satiabimur; & mens ipsa, & animus perpetuo conquestet.

CONSTITVTIONVM. AC PRIVILEGIORVM

PATRIARCHATVS
VENETIARVM.

PRIMA PARS.

De celebratione missarum, de diuinis offic. ac de residentia.

TITVLVS PRIMVS.

Ex Conc. Angeli, & Dominici Episco. & Laurentij Patriarc.

Diuina officia horis debitis celebranda esse; absentium pena: & quomodo Plebanus honorandus, & condemmandus sit; quine eius vice fungatur in diuinis in ipsius absentia. Cap. I.

VT Deicultus, & infra. Ordinamus; quod communia officia nocturna, & diurna, beate Mariae, mortuorum, graduales Psalmi, & speciales litanie, preces, & suffragia consueta horis debitis, & expectatis absentibus, vt conueniens fuerit, communiter fiant, & celebrentur deuote. Et infra. Ad cuius maturini communis tertium Psalmum residens, qui non interfuerit; ac perseuerauerit vsque in finem, soluat denarios tres; ac totidem in missa communi, si ad primam orationem non erit; & si ad primum Psalmum vesperorum non erit personaliter; perseueraueritque vt supra; perdat denarios duos, & totidem in completorio; cessante impedimento tali, quod alia die in domo stet; & licentiam iuris, vel superioris habeat. Et predictas penas deficientium, vt alias penas pecuniarias ordinarij locorum in suis ecclesijs, & personis sibi subiectis, augeant, diminuant, & tollant; proat eis videbitur expedire. Plebanus praefens ab omnibus, & in omnibus honoretur, & sicut etiam alij, vt supra dicitur, condemnetur. Si vero absens fuerit, vices ipsius teneat in diuinis officijs hebdomadarius presbyter; ad quem spectat incipere matutinum, & alias horas; dicere capitula, orationes, & benedictiones loco plebani.

cap post pul
sationem. c.
vi etiam. c.
Propter de
fectum cap.
no; Marcus
c. lii quod.
2. ca. statui-
mus. 2. c. si e
statuimus.
3. c. statui-
mus. 1. de
celeb. miss.

a. In diebus
106.

PRIMÆ PAR. DE CELEBRAT. MIS.

Ex Conc. Angeli, & Egidij Episcop. Cast.

In cœna domini vna tantum missa celebranda. Qui in parasceue, & Sabbato sancto celebrare possunt: & qui non. Quomodo in prædictis diebus funebres exequiæ habende sint. Pœnæ inobedientium. Cap. 11.

IN cœna domini vna missa tantum illius diei dicatur propria; de qua clerici sint cõtenti. In parasceue autem, & Sabbato sancto, exceptis religiosis, & ecclesijs Cathedralibus, & baptismalibus, ac priuilegiatis super hoc, nullus sacerdos missam celebrare presumat. Transgressores autem vsq; ad octauam Paschæ ab officio, & beneficio sint suspensi. Et si contigerit, quod illis tribus diebus aliquod sanus sepeliendum ad ecclesiam, vel monasterium deferatur; sicut exequiarum officia consueta absque missa, submissa voce, legendo potius, quam cãtando, etiam sine pulsatione campanæ; sub pœna simili transgressoribus imponenda.

Ex Conc. Dominici Episc. Cast.

Pœnæ eorum, qui in nocte natalis domini, & in alijs solemnitatibus in ecclesijs, uel circum in hoc prohibita peragunt. Cap. 111.

DE facientibus in ecclesijs, vel circa tempore celebrationis diuinorum, præcipuè in nocte natalis domini, & in alijs solemnitatibus abhominabiles insolentias, terribiles scelpos, vel strepitus, aut sonos periculosos, & alia plurima tædia, quibus deuotio fidelium diminuitur; & cultus diuinus contemni videtur. Prohibemus, quod sine mandato Episcoporum non absoluantur ipsi, vel ipsorum consultores, vel fautores, quos participatione orationum, & sacramentorum priuamus.

Ex eodem Conc.

Communis missa quomodo celebranda sit, & quando, & qui debent ad esse. Cap. 111.

Post pulsationem ad missam tertiam, uel alia hora cantetur; & sequatur in cantu communis missa diebus singulis; & horis, ad quas tenentur clerici adire, & esse, omnes sint residentes; etiam si plures in die ex debito ordine ecclesiæ missæ cantentur.

Ex eodem

TITVLVS PRIMVS,

Ex eodem Conc.

Quomodo plures missæ in ecclesia simul celebrandæ sint, & pœnæ transgressorium. Cap. V.

Quando plures missæ dicuntur simul in ecclesia, vna tantum alta voce concetur; alie autem sic demissa uoce dicantur, & modicè audiuntur; & nullus sacerdos ante euangelium communis missæ celebrare presumat. Ordo autem missarum successiuè sic obseruetur; quod post euangelium communis missæ, priusquam eleuetur corpus dominium, & nullus presbyter in ecclesia ipsa incipiat euangelium pro alia missa dicenda, nisi in exequiis defunctorum. Et qui studiosè contrauerit in prædictis, aut aliquo prædictorum, pœna sex denariorum mulctetur; super quo interdum Episcopus valeat dispensare.

Ex Conc. Egidij Episc. Cast.

Silentium in ecclesia, maxime dum peraguntur diuina, præcipitur clericis, laicis, & pueris, et qua pœna, & a quibus transgressores afficiantur. Cap. VI.

IN choro omnes clerici silentium teneant, maxime cum psalmi dicuntur, aut missæ officium celebratur, nisi propter necessitatem, vel utilitatem eos loqui oporteat. Transgressores uero à prælato suo corripiantur, & sicut iustum fuerit puniantur. Laici autem tam mares, quam femine admoniti à sacerdotibus acerrimè puniuntur. Pueri, qui diuinum officium suo tumultu, & rumore impediunt, & perturbant, à parentibus, vel eorum magistris, ut taceant, castigantur. Negligentes uero parentes, & ministri in correctione in penitentis à suis confessoribus puniantur.

Ex eodem Conc.

Nullus in pulpito, ante altare, aut in choro uelato capite legat, aut cantet, & quæ ac pœna. Cap. VII.

Nvllus in ambone, seu pulpito in lectorio, aut ante altare, siue Sacerdos fuerit, siue alterius cuiuscunque ordinis cleri-

B cus,

cap. P^ro Dei
canti vsq;
Propter de
fectum. N^o
Marcu. 12
quod. 2. p^r
sumitur. 2.
Item h^uic
nom. 3. ord.
Item ordi-
natus. 3. 00

cus legere, vel cantare uelato capite præsumat, neque in choro in dicendo orationem, vel antiphonam vel versiculum, aut responforium, vel in communi officio inchoando. Qui contrafecerit, a suis præfatis inferioribus corripiantur: & si fuerint incorrigibiles à suis episcopis puniantur.

Ex eodem Conc.

Melodia ob epistolis, euangelijs, & præfationibus missarum, quibusdam exceptis, veniuntur; & pœna. Absolutio in ea potestate, & ratio dicitur in exequijs mortuorum à sacerdotibus. Cap. V III.

NE melodia, siue cantilene in epistolis, euangelijs, & præfationibus canentur cum intellectum audientium impediatur, vel perturbentur; & per hoc in mentibus fidelium deuotio minuat; auctoritate sacri huius concilii duximus statuendum: vt epistolæ, euangelia, & præfationes in missis (exceptis liber generationis, & factum est autem, & primis euangelijs Diaconorum) cum melodijs, præter episcopi licentiam, nullatenus decantentur: transgressores autem per septimanam ab officio, & beneficio sint suspensi. Eadem pœna duximus puniendos sacerdotes, qui publice in exequijs mortuorum dixerint absolutionem illam, quæ incipit. In ea potestate &c. cum solum ad episcopos pertinere noscatur.

Ex eodem Conc.

Quid in canone fiat memoria ducis, & pro bono statu Venetiarum. In ferialibus diebus tam in matutinis, quam in vesperis commemoratio fiat SS. Hermacoræ, & Fort. atque B. Marci. Cap. IX.

e. Item ordi
namur. 3.
ead.

QVia in toto, & infra. Statutum; vt in loco canonis misse in secreta, vbi dicitur, vñ cum Papa nostro &c. immediate ungetur, & duce nostro, expresso nomine, & pro bono statu Venetiarum, de eorum, quæ ibi sequuntur Ordinamus, atque statuimus ad honorem beatorum Hermacoræ, & Fortunati, vt de illis fiat memoria in ferialibus diebus, tam in matutinis, quam in vesperis, & idem fiat de B. Marco.

Ex

Ex Conc. Thomæ Patriarchæ.

Missarum solemnia celebrentur cum earum introitibus, & alijs, vt in ordinario: alia omnino amouentur, exceptis quibusdam motetis.

Cap. X.

IN primis siquidem in virtute sanctæ obedientiæ mandamus, quatenus de cætero missarum solemnia canentur, & celebrentur cum earum introitibus, gradualibus, versibus, & tractibus, offertorijs, communionibus, & alijs debitis solemnitatibus, vt est à sanctis patribus institutum: & nihil, præter motetos, & alia in ipsis missis decantanda, de prædictis institutis omitatur; quos motetos, nisi sint ad laudem Dei, & beate Virginis Mariæ, aut aliorum sanctorum, in ipsis missarum solemnibus auctoritate præsentis concilii decantari penitus inhibemus.

Ex eodem Conc.

Subditi in sabbato sancto cum cortis ad eorum baptismales ecclesijs omnino accedere teneantur, nisi fuerint legitime præpediti, vel absoluti: aliter puniantur. Cap. XI.

ITEM, cum baptismales ecclesiæ debeant per eorum subditos honorari; & ipsi subditi cum cortis ad baptismalem fontem in sabbato sancto, pro ipso, & cereo, & nouo igne benedicendis, singulis annis ad ipsas ecclesias baptismales conuenire teneantur; & alij, qui ad prædicta tenentur, vt fide digna relatione perceptimus contumaciter, licet perquisiti, ea die, vt supra, ad ipsas ecclesias baptismales conuenire contemnant: prædictis subditis, & eorum cui libet, ad prædictas ecclesias solitis conuenire, sub pœna quinq; librarum parutorum, pro quocunque contrafaciente (plebano, aut archipresbytero, aut prælato illius baptismalis ecclesiæ pœna integraliter persoluenda; & in utilitatem prædictæ baptismalis ecclesiæ, ad quam conuenire neglexerint, conuertenda) districtè præcipiendo mandamus auctoritate nostri præsentis concilij; quatenus singulis annis cum eorum cortis, vt moris est, in diebus baptismalibus ecclesijs, pro prædictis adimplendis, studeant dicta die sabbati sancti, omnimodè conuenire; nisi fuerint impedimento canonico præpediti; vel a plebano, aut archipresbytero, aut prælato ipsius baptismalis ecclesiæ super hoc fuerint absoluti.

C. Item ordi
namur. 4. eod.

B 2 Ex

Plebani, ac presbyteri domibus residentia noctu habitent, & dormiant. Cura animarum est plebanorum. Transgredientium pena. Cap. XII.

Plebani in eorum cellis, seu domibus suorum plebanatum de nocte habitare, & dormire teneantur; ne populus eisdem commissus, & animarum cura (quam curam solos plebanos in ecclesijs sibi commissis habere præsentis concilij auctoritate dicimus, pronuntiamus, & declaramus) patiantur in aliquo detrimentum; sub pena alijs sacerdotibus, & clericis non habitantibus in domibus ecclesiarum suarum, & de nocte in eis non dormientibus, inflicta ex constitutione. Dominici. super hoc edita.

Ex Synodo Bartholomei Episc. Castell.

Sacerdotes, vel clerici quomodo licentiam abeundi extra civitatem à plebano, aut ab episcopo, vel eius vicario obtineant, et pena. Titulari præterea ultra mensem non absint ab ecclesijs, nisi alium episcopo arbitrio deseruientem relinquunt. Cap. XIII.

Sacerdotes, vel clerici non absentent se extra civitatem, vel diocesim absque licentia. Hanc autem licentiam usque ad octo dies plebanus, vel eius vicarius dare possit; sed abinde supra ab episcopo, vel eius vicario requiratur. Transgressores vero, sine licentia recedentes; vel ultra sibi concessum terminum commorantes, in penam incidant; quæ iis, qui non inter sunt officijs, est inflicta.

Providendo quoque sacramus; ut nullus presbyter, diaconus, vel subdiaconus intra titularium numerum constitutus, in aliqua ecclesia ultra unum mensem, etiam cum licentia, possit abesse; nisi alium idoneum, episcopi arbitrio, qui ecclesie vice sua in illo deseruiat ordine, duxerit relinquendum. Qui vero contrafecerit, episcopi licentia non abrogata, velut propria defertor ecclesie beneficio, siue titulo, quod, vel quem in ipsa ecclesia obtinet, spoliatur; & alij, qui in eo ordine ipsi deseruire velit, & valeat, iuxta constitutionem super hoc ordinatam, conferatur.

Ex eodem Conc.

Qua pena puniantur clerici, qui diuinis officijs non intersunt, cessante legitime

te legitimo impedimento. Quis absentium nomina describat; & quomodo, et quando exigenda sit absentium pena, et in quos usus conuertenda. Quomodo, et quando, et cui impedimentum allegandum; et pena minorum clericorum; atque officialis deputati ad nomina absentium describenda, si in aliquo defecerit. Cap. XIII.

Vteriam Dei cultus in diuinis officijs diligentius obseruetur; &c. statuimus; quod omnes clerici horis canonicis cum capis, vel cortis conueniant in ecclesia; & qui sui officij executionis impedimento cessante, ad matutinas maiores ante finem tertij psalmi, ad missam ante primam orationem; ad vesperas ante finem primi psalmi non uenerit, & non perseuerauerit usque in finem totius officij, denarios quatuor pro quolibet officio perdat; quorum nomina per custodem ecclesie, vel alium de uoluntate plebani, & maioris partis capituli deputandum, horis singulis, sic notetur, ut in fine cuiuslibet mensis coram ipsis plebano, & capitulo ponatur ratio, & pecunia recipiatur, in utilitatem ipsius ecclesie conuertenda.

Ut insuper Dei cultus, & infra. De supradicto impedimento teneatur impeditus die impedimenti, uel sequenti plebano, si in ciuitate fuerit; aut, eo absente, suo uicario fidem facere, aliter incurrat penam, in capitulo supra immediate, scriptam. Et qui penam huiusmodi non soluerit infra triduum à reddita ratione; ab omni beneficio ipsius ecclesie, donec satisfecerit, sit priuatus. Clerici uero minorum ordinum, qui diuinis officijs, ut præmittitur, non inter fuerint, à suis plebanis acrius castigentur. Si officialem talem deputatum in scribendo, tam aliorum nomina cessantium à diuinis, quam suum, malitiam, uel negligentiam notabiliter commississe cõstiterit, pena, qua scribendus puniri debuerat, puniatur.

Ex eodem Conc.

Candela in altari semper ardeat, dum celebrantur diuina; in quibus ordinarium castellanum ab omnibus uniformiter obseruetur. Cap. XV.

Item ordinamus, quod semper sit candela in altari accensa, quando diuinum officium celebratur. scriptum est enim. Ignis in altari meo semper ardebit.

In

ut Dei cultus. cap. c. post pulcherrimum. c. Propter deficiam. Quis Mar- can. Item, quod statuimus. c. quid eod.

I. c. h. ordine m. s. eud.

PRIMÆ PAR. DE CELEBRAT. MIS.

In primis volumus, & mandamus, quod ordinarium ecclesiæ castellanæ, quod pertinet ad diuinum officium, per omnia ab omnibus obseruetur uniformiter; cum additionibus, quæ reperiuntur,

Ex eodem Conc.

Clerici stantes, & non sedentes cantare debent. Cap. XVI.

Quando cantatur introitus, Kiritie eleison, Gloria in excelsis, Alleluia, Offeritorium, Sanctus, Agnus Dei, Communio, Responsoria, & Versiculi, & quicquid aliud cantatur tam in diuino officio, quam nocturno, debeant omnes clerici cantare stantes, & non sedentes, & seruetis omnibus, quæ circa talia statuit concilium.

Ex eodem Conc.

Inter matutinum, & conuentualem missam una missa celebretur in omnibus ecclesijs. Cap. XVII.

Quoniam in diuinis, & infra. Distinctè præcipiendo statuimus, quod per singulas parochiales ecclesias nostræ ciuitatis, & diocesis diebus singulis inter matutinum, & conuentualem missam, una missa in mane cum debita reuerentia, & solemnitate, quam requirit temporis, & horæ qualitas, infallibiliter perpetuò celebretur, contemptoribus pœna inobedientiæ tantæ debita puniendis.

Ex eodem Conc.

Horæ canonicæ, officium B. Mariæ, & defunctorum ab omnibus cantetur, vel legatur in choro pro temporis qualitate: & quibus temporibus defunctorum officium dicatur, cum nouem lectiones non dicuntur, et quo modo. Cap. XVIII.

Statuimus, & distinctè præcipimus, vt quorundam consuetudine, quæ corruptela uetus est censenda, prorsus abiecta, omnes horæ canonicæ, & totum B. Mariæ, atque defunctorum officium in

lingua

TITVLVS PRIMVS. 8

singulariter à singulis, vel in sacratio, vel eundo: sed in choro communiter dicatur ab omnibus, cantando, vel legendo; prout temporis, & horæ qualitas suadebit, cum scriptum sit. In ecclesijs benedicite dominum.

Mandamus, quod à prima dominicæ post Pentec. vsque ad vigiliam Natiuitatis domini, & ab octaua Epiphaniæ vsque ad quartam feriam maioris hebdomadæ, quæ est ante Resurrectionem, officium mortuorum, huc pro mortuis communiter in ecclesijs, & in choro celebretur, uoce submissa, & omnibus diebus, in quibus nouem lectiones non leguntur.

Ex eodem Conc.

Conuentualis missa de die quando dicenda: & aliarum missarum dispositio ad quem pertineat. Cap. XIX.

In diebus dominicis, & festiuis missa conuentualis de die dicatur dominico, siue festo: reliquarum uerò missarum dispositio plebano, uel eius vicario, si præsentis fuerint; aut eis absentibus maiori sacerdoti, qui tunc in choro fuerit; relinquatur. In solemnitatibus uerò precipuis præter conuentualem missam, reliquarumq; illius diei officium hebdomadarius sacerdos nihil faciat; nisi plebanus id facere uoluerit.

Ex eodem Conc.

In festo trium lectionum quomodo dicendum sit officium tempore paschali, & alijs temporibus. Cap. XX.

Quando occurrit festum trium lectionum dicatur in matutinis totum nocturnum illius diei cum suis antiphonis; & fiant lectiones, responsoria, & laudes, prima, tertia, &c. de Sancto illius diei; nisi uenerit festum ipsum inter duo pascha; quo tempore dicuntur tantum tres psalmi secundum nostræ ecclesiæ castellanæ modum.

Ex eodem Conc.

Plebanus, uel eo absente, maior presbyter corrigat lectores; qui etiam ad eorum nutum sinem legendi faciant. Cap. XXI.

Sacerdos, & alij clerici legant lectiones; & plebanus, si præsens fuerit; uel qui erit maior in ecclesia, absente plebano; corrigat lectores:

PRIMÆ PAR. DE CELEBRAT. MIS.

lectores; & ad correctionem factam se lectores emendari, qui finem non faciunt, nisi ad mandatum plebani, uel maioris, ut supra dicitur, absente plebano,

Ex eodem Conc.

Missæ sponſis celebranda, quando, & quomodo. Cap. XXII.

Sacerdotes, qui fuerint requisiti, uel non requisiti de mandato plebani, debeant missam celebrare sponſis ante missam maiorem; si tunc fuerit petita. Et si illo etiam die non dominico, uel festiuo fuerit missa communis, & ista sit communis.

Ex eodem Conc.

Natalitia sanctorum, quorum ecclesia habentur, cum officio nouem lectionum celebrantur. Cap. XXIII.

Cum teneamur; & infra. Ordinantes statuimus; ut Natalitia sanctorum, uocabulis quorum ecclesie nostre ciuitatis, & diocesis nominantur, solemniter cum nouem lectionibus celebrentur: maxime cum hoc mandatum à nobis modo non sumat exordium: sed iamdudum à prædecessore nostro apostolica dicatur auctoritate firmatum.

Ex synodo Ramberti Episcopi Castell.

Pœna inſidelis transgressoribus contentorum in cap. 14. 17. & 23. Cap. XXIII. *Pœna cap. 23.*

Item statuto, quod incipit, cum teneamur, & infra: Addimus; si aliquis contrarium fecisse eius, quod in proximo capitulo continetur, inuentus fuerit, portione oblationum ea die, ad eum contingendum, sit, eo ipso priuatus, quam ad manus cultodis uerti uolumus, pro ornamentis ecclesie sacrario applicandam.

Pœna. Cap. 17.

Item constitutioni, que incipit, Quoniam in diuinis, & infra. Addimus; si quid contra ea, que in dicto cap. continentur, commissum fue-

TITVLVS PRIMVS.

sum fuerit, uel aliquis se subtraxerit ab officio, quod debet fieri: pena amissionis oblationum, contingentium eodem die applicandarum sacrario pro ornamentis ecclesie, contrasacientes puniantur.

Pœna cap. 14.

Item constitutioni, que incipit; Ut insuper Dei cultus; & infra. Hanc pœnam addimus; quod si quis contra ordinationem legitimam plebani venire præsumpserit, ab officio per septimanam uos nouerit se suspensum.

Ex Synodo Angeli Dolphino Episcopi Castell.

Ministri omnes, & præsertim ecclesiarum prælati, atque monasteriorum absentes ad residentiam reuocantur, pena suspensionis, & priuationis. Excipiuntur canonicè impediti; & non habentes domos residentis; & quomodo. Et omnis ad residentiam teneri decernitur modis, ac penis ut supra. Tandemque absentes à diuinis à participatione oblationum illius diei excluduntur. Cap. XXV.

Propter defectum non residentium ministrorum ecclesiarum, & maxime prælatorum, frequenter monasterij, & ecclesie non nullæ desolata noscuntur; & collabunt paulatim: uel saltem damna grauiam patiuntur; & multa exinde pericula proueniunt animabus; & plura scandala suscitantur: & ideo præsentialiter publicè, & peremptorie requirimus, & monemus abbates, priores, abbatissas, priorissas, archidiaconos, archipresbyteros, plebanos, rectores suorum locorum, canonicos, & clericos beneficiatos quoslibet nostre curie, ac diocesis castellanæ; quod infra duos menses, à die præsentis monitionis computandos, ad sua monasteria, ecclesias, beneficia, & loca, que, & quas obtinent in nostra ciuitate, & diocesi prædictis, reuertantur; facturi deinde in antea in monasterijs, cellis, domibus, ac locis, ministris ecclesiarum deputatis, continuam residentiam apud illas ecclesias; & ipsis diuinis officijs teneantur, etiam interesse. Et qui sunt præsentem illam residentiam contineant. Quod si absentes non redierint: uel, si qui sunt præsentem, se absentauerint per spacium duorum mensium: illos à diuinis suscipimus in his scriptis: quam suspensionem si per mensem animo sustinerint pertinaci, eò illis perpetuò beneficijs sint priuari: nisi ab ipsa residentia legitimo impedimento, & necessario excusentur; de quo, aut de dispensatione canonica, si quam habuerint, nouerit se suspensum.

c. Noi Marcur. Statutum. 2. Item ordinamus. 2. Item statuiamus. 4. Plebani. ex. sicut. c. Item ne. de uita cler. c. Clementi. Dilectio. 2. Dilectio. 2. Ad statutum. de elect. c. 1a super. De celebr. miss.

PRIMÆ PAR. DE CELEBR. MISS. ETC.

bis, vel vicario nostro interim fecerint plenam fidem. Non intendentes, quòd pœnis prædictis ligentur, qui domos ab ipsis ecclesijs non habuerint; dum tamen in dignitatibus, vel personatibus non fuerint constituti: qui tamen sibi domos in parochia possint acquirere: licet aliter, ut possunt, ad residentiam, & interesse diuinis officijs, teneantur. Decernimus insuper statuentes; quòd quicumque de cætero quòd vis beneficium in nostra ciuitate, vel diœcesi fuerit allecutus, ad similem residentiam, sub pœnis prædictis, simili modo, & forma, teneatur; & in omnibus sit adstrictus. Interim autem eo tempore, quo absentes fuerint, vel præsentis, aut residentis, non tamen interfuerint diuinis, saltem missæ maiori, vel communi in ecclesia celebrandæ, de oblationibus nihil percipiant ea die, inter alios, qui interfuerint, diuidendis: alijs pœnis, contra tales per prædecessorum nostrorum constitutiones impositis, nihilominus in suo robore duraturis.

Ex Synodo Angeli Corario Epif. Cast.

Nullus eodem die, excepto natalis domini, missam bis celebret, sacram conficiendo Eucharistiam, pœna interdicti ab ingressu ecclesie, & alijs.

Cap. XXVI.

Angelus Dei, & apostolicæ sedis &c. Volentes igitur futuris temporibus prouideres; & quòd ipse factum est firmiter radicare; mandamus, atque statuimus hac nostra perpetua constitutione; quòd nullus sacerdos in nostra ciuitate, & diœcesi eodem die missam celebrat, bis conficiendo sacram eucharistiam; excepto Sacratissimo die natiuitatis D.N.I.C.

Ad huius autem nostræ, constitutionis obseruantiam omnes, & singulos præsentis, & futuros; etiam si pontificali fulgent dignitate; trina canonica monitione in domino monemus; & obsecramus sub pœna interdicti ingressus ecclesie; quam ipso facto volumus incurtare omnes inobedientes, & transgressores; pœna alia arbitraria puniendos, secundum quòd nobis, vel successoribus nostris videbitur opportunum.

Ex Synodo Marci Lando Epif. Cast.

Canonici in choro stent, & capitulariter incedant cum zanfarda, & cotta pœna excommunicationis: alijs verò clerici in choro suarum ecclesiarum cum cotta: pœna solidorum decem. Cap. XXVII.

Item

TITVLVS PRIMVS.

Item; quòd canonici ecclesie castellanæ, & alij in dignitatibus constituti in dicta ecclesia, dum missa, & diuinum officium celebratur, non ingrediantur chorum absque bireto, almuzia, siue zanfarda, & cotta. Et similiter obseruetur; si contigerit eos capitulariter incedere de per se, vel simul cum mansionarijs ad funeralia, vel alios actus; sub pœna excommunicationis, quam incurrant ipso acto.

Item, quòd aliquis clericus in factis, aut minoribus constitutus non audeat ingredi chorum, aut ster in choro, dum dicitur diuinum officium; nisi cum cotta (& hoc intelligi volumus in ecclesijs, in quibus sint instituti, & beneficiati) sub pœna solidorum. x. pro qua liber uice, applicandorum fabricæ ecclesie.

Ex eodem Conc.

Clerici beneficiati dicant officium secundum antiphonarium in ecclesia sua: per se autem aliud ex dispensatione. Cap. XXVIII.

Item omnes sacerdotes, & clerici beneficiati in diœcesi nostra debeant dicere, & cantare officium suum secundum antiphonarium, & alios libros ecclesie; & secundum quòd in qualibet ecclesia consuetum est dici, sub pœna; & c. Non inhibentes propterea, quod quilibet de per se non possit, & valeat dicere officium aliud; si secum fuerit legitime dispensatum.

Ex Synodo Marci Lando Epif. Cast.

Clerici resident in suis beneficijs pœna priuationis; nisi specialem habeant ab ordinario licentiam; & absentes infra xv. dierum spatium redeant ad residendum, vel &c.

Cap. XXVIII.

Nos Marcus, & infra. Statuimus; quòd quilibet clericus beneficiatus in diœcesi nostra castellana teneatur in suo titulo, seu beneficio residere personaliter, sub pœna priuationis; quam incurrat ipso facto hac monitione præmissa: nisi a nobis licentiam specialem & expressam habuerit. Et, qui nunc absentes sunt, debeant infra xv. dierum spatium futurorum, à die publicationis presentium connumerandorum, quorum &c. quòd assignamus eis, venire ad faciendam residentiam: vel ad allegandam causam, quare dictam residentiam non faciant, sub pœna priuationis; quam incurrant ipso facto.

C 3 Ex

1
c. Item pœna
summi. 2.
c. 3. eod.

c. ordinari
m. eod.

c. statuimus
2. c. Propter defensionem. Item ordinamus. 2. Item statuimus. 4. Plebani. Insuper sit. c. Item me. De vi cler. 2. Dilect. 2.

PRIMÆ PAR. DE CELEBR. MISS. ETC.

Ex eodem Syn.

Quilibet intersit nocturnis ac diurnis officijs, qui est beneficiatus, & absentes signentur ac pœnis in fine cuiuslibet mensis satisfaciant.

Cap. XX X.

Item, quod quilibet beneficiatus, & titulus in aliqua dictarum ecclesiarum castellanæ diocesis teneatur interesse diuinis officijs diurnis, & nocturnis cum cottis suis, siue superpelliceis; & perseuerare vsque in finem, sub pœna suæ portionis illius diei, applicanda his, qui interfuerint.

c. vi. De celeb. tu. Post pulsationē, Vt etiam. Propter defectum. Statutum. 2. Item statum. 3. eod. c. Vt etiam eod. c. Statutum. 3. eod.

Item, quod quilibet plebanus, aut rector ecclesiarum diocesis nostræ teneatur comparari omnes sacerdotēs, & clericos, & maxime in sacris ordinibus constitutos; & admonere sacramentum, siue custodem de appunctando bene, & ordinatē omnes, qui non interfuerint diuinis officijs diurnis, & nocturnis; & in fine cuiuslibet mensis exigantur dictæ appunctationes per plebanum, vel rectorem ecclesie, in utilitatem eorum, qui interfuerint.

Ex Syn. Francisci Bembo Epif. Cast.

Dies quibus vel solum plebani, vel beneficiati omnes tenentur interesse missæ, ecclesia Castellana. Cap. XXX I.

d. Statutum. 3. eod.

Franciscus Bembus; & infra. Volentes igitur tam incommoditatibus cleri, quam consuetudini, quæ permittit, vt ante finem missæ nostræ ecclesie castellanæ clerici liberè possint recedere, providere; canonicorum nostrorum, totiusque cleri, vel maioris partis ipsius assensu, precatu, & consensu per hanc nostram constitutionē perpendimus statuendum; quatenus de cetero in die Pentecostæ & cathed. sancti Petri solum plebani; in vigilia verò Pent. in solemnitate S. Petri de mense Iunii, in dedicatione ecclesie Cast. plebani; & alij beneficiati omnes accedere teneantur; & interesse vsq; ad missæ complementum cum cottis suis, sub pœnis antiquis consuetis; diebus natiuitatis gloriosæ V. Mariæ, & dominica prima Quadragesimæ omnino sublatis.

Ex Syn. Laurentij Iustiniano Patriar.

Annulatio prout consuetudinum.

Cap. XXXII.

Reuoca-

TITVLVS PRIMVS.

Reuocamus, & annullamus omnes corruptelas, siue abusus, quæ consuetudines nuncupantur, siue statuta, & ordinationes, & circa diuinum officium, & vitam & honestatē cleri; quia indecens est, quod vitia consuetudine exeusentur.

ca. Item statutum. 1. eod.

Ex Constitutionibus And. Bond. Patriar.

Clerici beneficiati omnes personaliter resideant; & absentes ad residentiam reuocantur infra xv. dierum spatium pœna priuationis: omnes præterea intersint nocturnis & diurnis officijs cum cottis pœna &c.

Cap. XXXIII.

Statuimus vterius; quod quilibet clericus beneficiatus in ciuitate, & diocesi Vener. teneatur in suo beneficio personaliter residere sub pœna priuationis; quam incurrat ipso facto, si se abentia tunc sine licentia nostra. Monemus præterea absentes in præsentiarum; quatenus infra xv. dierum spatium post publicationem huius nostræ constitutionis; quorum quinque pro primo, quinque pro secundo, & alios quinque pro tertio, vltimo, & preteritorio termino assignamus: sub eadem pœna priuationis venire debeant in suis beneficijs facturi residentiam; alijs sint ipso iure suis beneficijs, à quibus se abentauerint, in hac nostra diocesi priuati.

II. c. Propter defectum. Xvi. Marcus. Plebani. Item ordinamus. 2. Item statum. 4. eod. c. Item me. De vita cler. c. Clementis. Dilecti. 2. Ad futurum. 2. De elect. c. Vt de culnis. Post pulsationē. Vt etiam. Propter defectum. Item quod. 2. Statutum. 2. Item statum. 5. eod.

Item, quod quilibet beneficiatus teneatur interesse diuinis officijs tam nocturnis, quam diurnis cum superpelliceis, siue cottis, & perseuerare vsque in finem, sub pœna priuationis suæ portionis illius diei, applicanda interessentibus; & solidorum xx. applicandum ceteris de capitulo.

Ex eisdem Constit.

Plebani subditos clericos inobedientes per dies octo ab ecclesia possunt expellere; qui interim eorum portionem amittunt; & ex ipsorum presentibus officiantur ecclesia ad nutum plebani. Cap. XXXIII.

Item quoniam decens est, ut inferiores obediant maioribus; statuimus; quod quilibet plebanus possit quoscunque presbyteros, siue clericos sibi rebelles, & inobedientes expellere de ecclesia sua per octo dies. Et ne ipsi inobedientes videantur commodum de sua

PRIMÆ PAR. DE CELEBRAT. MIS.

de sua malitia reportare; uolumus, quòd portio ipsorum, quæ occurrit infra prædictos octo dies; siue prouenerit ex funeralibus, siue ex oblationibus deueniat; applicetur interessentibus, uel alteri, qui eius loco officium in ecclesia fecerit. Et si uidebitur plebano, faciat officari ecclesiam sumptibus illius contumacis, etiam de procurentibus occurrentibus illis octo diebus.

Ex eisdem Const.

Beneficiati in domibus residentia personaliter habitent: alias affectus conuertantur in reparationem domorum, uel in fabricam ecclesiæ.

Cap. XXXV.

II.

Propter defectum
Nº 1. Mar-
cii. Item
Statutum
4. Plebani.
Insuper. 00.
6. Item ne.
De vita cl.
c. Clemens.
Dilecti. 3.
Dilecti. 2.
Ad futurum.
De elect.
111.
cap. Quia
in uoti
0. de Post. pñi
statione. 00.

Item ordinamus; quòd omnes beneficiati teneantur personaliter habitare in domibus suorum beneficiorum, alias affectus qui prouenerint ex eisdem conuertantur in reparationem dicarum domorum; uel si non indigerint reparatione, reuertantur in fabricam ecclesiæ.

Ex eisdem Const.

Memoria SS. Marci, Hermac. & Fort. Singulis diebus missa cantetur & dicantur hora modo & c. Et quilibet sacerdos semel in hebdomada confiteatur saltem.

Cap. XXXVI.

Item ordinamus ad honorem beatorum Marci, Herm. & Fort. ut de ipsis memoria fiat in ferialibus officiis tam in matutinis, quam in uesperis. Statuimus etiam; ut in omnibus ecclesijs maxime plebium nostrarum singulis diebus hora competenti cantetur missa; & ante ipsius decantationem semper legantur hora canonice maxime diebus ferialibus: diebus uero festiuis cantentur hoc modo, uidelicet; tertia ante missam; & sexta legatur post missam: nona uero immediate dicatur ante uesperas; & postea uesperæ decantentur.

ca. Item fra
uimus. 3.
00d. c. An-
mabus. De
uota cler.

Item ordinamus, quòd quilibet sacerdos saltem semel in hebdomada teneatur confiteri peccata sua: & de hoc quilibet plebanus teneatur singulo mense dare nobis notitiam sub pœna suspensionis diuinorum.

Ex eis-

TITVLVS PRIMVS.

Ex eisdem Const.

Die sabbathi Sancti subditi clerici eant ad ecclesias baptismales.

Cap. XXXVII.

Item ordinamus; quòd omnes plebani, & alij sacerdotes in die Sabbati Sancti teneantur ire omni anno ad baptismales ecclesias iuxta morem iamdiu obseruatum, sub pœna trium librarum, applicandarum illi ecclesiæ, in cuius iniuriam contumaciter reuertantur accedere.

Lumen sit in altari, dum celebrantur diuina: semper que ardeat ante Corpus Domini.

Cap. XXXVIII.

Item ordinamus; ut semper, dum diuina celebrantur, sit lumen in altari; & semper die, noctuque ardeat lampas ante Corpus Domini sub pœna solidorum quadraginta pro qualibet vice.

Ex eisdem Const.

Qui corrigant lectores; & ad cuius mandatum legendi finem faciant.

Cap. XXXIX.

Item ordinamus; quòd sacerdotes, & alij clerici legant lectiones; & præsentè plebano nullus corrigat lectores: nisi ipse plebanus, sed ipso absente, maior post plebanum, qui tunc præsentis fuerit, gerat uices plebani. Sacerdotes autem prædicti, uel clerici sinem lectionibus non faciant nisi ad mandatum plebani, uel maioris plebano absente: qui, si in contemptum alicuius prædictorum sinem fecerint, incurtant penam librarum trium.

Ex eisdem Const.

Religiosorum uagantium, & apostatarum pena carceris: qui nec admittantur à plebanis ad missarum celebrationem, & officia. Cap. XL.

Prohibemus præterea; ut nullus monachus, aut frater cuiuscunque religionis, uel apostata, idest non differens habitum secundum

offensa diuinæ maiestatis. Si quis uerò contrafecerit, per plebanum ipsius ecclesiæ, uel rectorem ab ipsa ecclesiâ, & à participatione omnium emolumentorum illo die, & duobus sequentibus prouenientium, expellatur; etiam si sit in ea titulus: & cadat ad pœnam solidorum viginti paruorum pro qualibet uice; per ipsum plebanum aufertendam; & in utilitatem ipsius ecclesiæ unâ cum portione emolumentorum, illis diebus inobediens tangente, conuendendam. Et qui missas celebrant singulis saltem hebdomadibus peccata sua teneantur sub pœna excommunicationis confiteri.

Ex eisdem const.

Beneficiatus non absit absque licentia plebani; & ultra xv. dies absq; licentia in scriptis ordinarij pœna amissionis omnium fructuum interestibus titularis d' uideorim. Absens ultra mensem siquis fuerit absque licentia, constituatur in ecclesia vi. arinus pro eo cum fructibus omnibus absentis. Plebani ultra tres dies non absint pœna lib. xxv. Cap. X. LV.

Item statuimus; quòd qui beneficiatus est in hac ciuitate à beneficio suo non recedat sine licentia plebani: & qui ultra xv. dies sine nostra licentia in scriptis obtenta se à beneficio suo absentauerit, eò ipso cadat à participatione omnium fructuum illius beneficii certorum, & in eorum illis diebus prouenientium, quibus absens fuerit; diuidendorum ut decima inter alios illius ecclesiæ titulus, diuinis officijs interessentes: prouiso tamen semper ne ecclesia ipsa in diuinis obsequiis defraudetur illis diebus. Et si quis ultra mensem sine nostra licentia absens fuerit, per plebanum ipsius ecclesiæ, consulto suo ordinario, ad officium pro absente vicarius ponatur; qui integram portionem illius absentis in omnibus, & per omnia ad arbitrium nostrum percipiat. Salus omnibus alijs constitutionibus prædecessorum nostrorum, ac synodalibus contra non residentes statutus. Declarantes; quòd & ipsi plebani ab ecclesijs suis recedere non debeant ultra tres dies sine licentia nostra, sub pœna librarum xxv. diuidendarum ut supra.

Breue. pro missa in aurora Annuntiationis Beatissimæ Virginis.

Cap. XLVI.

Leo Papa. X.

AD perpetuam rei memoriam. Tunc nobis commissi dispensationem thesauri sacratissimæ passionis dominicæ dignè credimus exercere.

mus exercere, cum salubre eiusdem thesauri commercium in parochialium, ac aliarum quarumlibet ecclesiarum, & religiosorum decorem, cum diuini cultus augmento, & populi deuotione, ac fidelium animarum salute fideliter conuertimus; ipsos; fideles, ut populû donâ non acceptabile, & bonorum operum selectorè reddere uisemus, ad complacendum eis, quasi quibusdam affectibus muneribus inuitamur; ut diuinæ gratiæ exinde reddantur aptiores. Cupientes igitur, ut festum Annuntiationis B. Virginis Mariæ; ad quam, sicut accepimus, venerabilis frater noster Antonius Còtreno patriarcha Venetiarum uehementissimum gerit deuotionis affectum; in ciuitate, & diocesi Venetiarum per amplius cum maiori fidelium deuotione solennizetur; & deo ut ipsum festum in singulis illatum partibus fidelibus, sicut in eorum prælato, & pastore ad animarum suarum salutem, & eiusdem Virginis honorem radicitus plantetur: uniuersis & singulis utriusque sexus Christi fidelibus uerè pœnitentibus, & confessis, seu propositum confitendi habentibus, qui solenni missæ in auro in maiori, uel sancti Saluatoris, aut sancti Antonii Venetiarum, seu aliqua alia diocesi ciuitatis, uel diocesis Venetiarum tam uirorum, quàm mulierum monasteriorum, aut collegiata, uel parochiali, seu alia quauis etiam clericorum secularium eiusdem ciuitatis, & diocesis Venetiarum ecclesia, in festo prædicto decantandæ, de ote interfuerint; uel illam missam solemnem huiusmodi celebrauerint; uel illius celebrationis deseruerint: pro singulis uicibus, & diebus festi huiusmodi, quibus id fecerint, decem annos, & totidem quadragenas de iniunctis eis pœnitentis misericorditer in domino relaxamus. Præsentibus; quas sub quibusuis reuocationibus, suspensionibus, limitationibus, annulationibus, uel modificationibus similibus, uel dissimilibus indulgentiarum à nobis, uel sede apostolica etiam in fauorem fabricæ principis apostolorum de urbe, aut expeditionis contra infideles, seu alia quauis, & quantumcumq; urgentissima causa hactenus, uel pro tempore emanatis, nullatenus comprehendendi, sed ab eis semper exceptas fuisse, esse & censi debere decernimus: perpetuis futuris temporibus ualiturus. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo piscatoris, die viii. Martii. M. D. XXI. Pont. nostri anno octauo.

TITVLI PRIMI FINIS.

DE HABITV, ET TONSVRA CLERICORVM.

TITVLVS SECVNDVS.

Ex Concil. Egidij, Dominici, & Angeli episc. Castell.
& Laurentij patriarc.

*Qualia sint clericorum indumenta superiora; & qui colores prohibiti.
Clerici præterea publicè non ludant, nec mulierum choreis intersint
pœna suspensionis, &c. Cap. I.*

*e. Item quon
eod.
c. Peshimèis
Syn. 3.*

VT honestas clericorum seruetur; præcipimus omni-
bus personatum tenentibus, ac plebanis, canonicis, ec-
clesiarum cathedralium ministris, & aliis in sacris or-
dinibus constitutis; ut guarnachias, & alia indumenta
desuper, exceptis mantellis presbyteralibus, honesta,
& clausa deferant; nimia breuitate, aut longitudine non nota-
ntur. Pannis rubeis, uel glaucis, exterius, uel interius, & uiridibus non u-
tantur. Ad aleas etiam, uel alios quoscumque ludos publicè ludere,
& coreis mulierum publicè assistere prohibemus. Transgresso-
res autem sint per septimanam suspensi à beneficio: & si quis uol-
tius contrafecerit, sit per mensem inhabilis ad ordines, & ad alia be-
neficia obtinenda: & si expedierit, acrius etiam puniatur: super
qua tamen pœna permittimus, quòd per ordinarios dispensetur.

Ex eisdem Concil.

*Clerici omnes tonsuram, & coronam deferant clericalem: cum quibusdã
tamen dispensetur. Cap. II.*

*e. Item Havin-
mus. 2. eod.
c. Peshimèis.
Syn. 5.
c. Cij; mul-
torum de ui-
ta. c. vicunt.
c. non ingre-
diantur Syn.
9. Clerici
nullatenus.
Syn. 2. item
quod aliquis
Item statuti
mus 9. de ui-
ta cler.
c. quoniam eo.
c. ad repri-
mendum, 1.
de iura clec.
presbyteri.
Syn. 2. Ha-
beã. Syn. 3.*

CLerici omnes, maximè in sacris ordinibus constituti, ton-
suram, & coronam deferant congruentem, & clericalem.
Transgressores autem careant uoce in capitulo; & sint inhabiles ad
ordines, & ad beneficia obtinenda, quousq; se correxerint. Excipimus
tamè quinquagenarios, & permittimus, quòd episcopi in suis diocœ-
sibus possint in aliquo, uel aliquibus paucis numero dispensare.

Ex

TITVLVS SECVNDVS. 15

Ex Conc. Dom. Lamberti.

*Clerici habitum, & clericalem tonsuram non deferentes careant priuilegio
clericali; ex à iudice seculari puniri ualeant. Cap. III.*

Quoniam; & infra. Primo, secundò, & tertio, & peremptoriè mo-
nemus omnes, & singulos plebanos, canonicos, & clericos,
ut habitum, & tonsuram deferant suo statui, & ordini con-
gruentes: Alioquin sciant se priuilegio clericali nudatos; punien-
dos etiam per iudicem secularem, si sine habitu, & tonsura reperti
fuerint in aliquo deliquisse. Indignum est enim ab ecclesia eis sub-
ueniri, per quos constat in ecclesia scandalum generari.

*C. statimur.
1. eo. c. ad re-
primendum,
1. de iur. cle.*

D. Marci Lando.

*De manicis, uestibus, & capitijs clericorum nonnulla. Corrigitur autem, si
ue zenturia argentea, aut deaurata, & annuli doctoribus tantum ac
in dignitate constitutis permittantur. Deferant que omnes coronam in
capite magnitudinis hostie maioris. Cap. IIII.*

Item, quòd de cætero aliquis in ordine clericali, uel minoribus
constitutus non audeat, aut presumat portare manicas largas,
nisi duabus palmis: nec apertas uestes a parte inferiori ante,
uel retro: & non audeant portare bandam caputii transcenden-
tem cingulum sub pœna solidorum quadraginta, pro me-
diatate accusatori, & pro medietate curiæ episcopali appli-
candorum.

*C. Item sta-
tuimus. 1. c.
a quo animo
Syn. 3.
C. Item sta-
tuimus. 1. eo.*

Item, quòd aliquis clericus, aut ecclesiastica persona non au-
deat portare corrigias, siue zenturias argenteas, aut deauratas;
nisi sit doctor, aut in dignitate constitutus; nec etiam annulos
aureos, uel argenteos sub pœna amissionis rerum prædictarum,
applicandarum curiæ episcopali.

*C. iij statui
mus. 2. hoc
eod. c. omne
autem Syn.
2. c. item s.
militar hoc
eod.*

Item, quòd omnes clerici, seu sacerdotes beneficiati diuicessis nos-
tra deferre debeant in capite coronam condecentem, & non mino-
rem una hostia magna, sub pœna unius ducati, & plus, & minus ad
arbitrium nostrum.

Ex

Ex Conc. Francisci Episc.

*De eodem habitu clericorum. Cap. V.**c. ut omnia 2.
cod. omnium
Syn. 5.*

Item uolumus, & statuimus, quòd nullus clericus in ordine constitutus audeat portare mantellum circum circa clausum; immò debeat ipsum habere apertum à parte anteriori in duabus partibus, ut uulgo dicitur, in crocella, sub pœna librarum quinque, toties, &c.

Item uolumus, & statuimus; quòd nullus in prædicto clericali ordine constitutus audeat portare mantellinas apertas à lateribus, nec à parte anteriori, & posteriori, nec uestes manicis carentes, sub pœna librarum quinque, &c.

*c. ut enim
cod.* Item uolumus, & mandamus; quòd nullus clericus audeat portare manicas reuolutas, ut ipsarum suffulturas ostendat, sub pœna librarum quinque toties, quoties,

Ex const. Andreæ Bond. patr.

De habitu clericorum alia. Cap. VI.

VT ait Hieronymus; nec affectatæ sordes; nec exquisitæ delitæ landes pariunt. Ideò statuimus; ut quilibet clericus, cuiuscunque status, gradus, aut conditionis existat, deferre debeat mantellum in crocella, siue cum fenestrellis, non nimia breuitate, aut longitudo ne notandum. Et si non dederit mantellum, saltem deferat uestem simili longitudine, aut breuitate non notandam, quæ habeat manicas non crispas ad humeros; nec sint nimis late ita quòd possint notari de uanitate, aut ambitione.

Ex const. eisdem.

*Clerici sint incessu ornati, & graues. Cap. VII.**e. si statui
mur. 1. co. c. i.
que multorum
de uita cler.*

Item ordinamus; quòd clerici præfati debeant esse ordinati in incessu, ut grauitate itineris metris maturitate ostendant. Nam, ut ait Augustinus; in compositione corporis qualitate mentis indicat.

Ex

Ex eisdem constit.

Caputia uaris, aut cendato suffulta, & cingula argentea, & deaurata prohibentur ut cap. 4. penis in aliquo mutatis. Cap. VIII.

Item similiter prohibemus, ne quis deferat caputium uaris, aut cendato suffultum; aut cingulum argenteum, uel deauratum; nisi sit doctor; aut aliàs in tali dignitate constitutus, quòd merito de leuitate notari non possit: aliàs incurrat pœnam librarum trium pro qualibet uice; & cingulum sit accusatoris. Et quia fit mentio de amissione cinguli, & non caputii; præfatus D. patria. declarauit intentionem mentis suæ esse, quòd caputium sit accusatoris, sicut & cingulum.

*c. si quod,
item statui
mur. 2. co.*

Ex eisdem const.

Clerici secularibus negotijs non se immisceant pœna excommunicationis: neque tabernas, aut alia inhonestæ loca ingrediantur pœna carceris. Deferant præterea coronam; comam non nutriant, &c. Cap. IX.

Item prohibemus sub interminatione anathematis; ne aliquis clericus cuiuscunque status secularibus negotijs se immisceat, sibi non decentibus.

Item prohibemus omnibus clericis; ne audeant intrare tabernas, aut loca inhonestæ, siue prostibula mulierum pœna carceris, aut alia ad libitum nostrum.

Item omnes sacerdotes, aut clerici beneficiati nostræ diocesis teneantur deferre clericam condecemem, & non minorem tina hostia magna; nec permittant crescere capillos: sed illos tonderi faciant in modum coronæ; nec nutriant comam sub pœna unius denarii, & plus, & minus ad libitum nostrum.

*e. cumque
multorum.
Item prohibemur. item statuimus. 2. De uita cler. Non ingrediantur. Syn. 3. c. sequenti*

Ex const. Antonij Contareno pat.

Clerici habitum deferant clericalem cum caputio colore non suffulto, & manicas duarum latitudinis quartarum; capillos, & barbæ

DE HABITU, ET TONSURA CLER.

ham iuxta Const. concedant; & condigna incedant gravitate; p̄nis & c. Cap. X.

ea. Quoniam eod. c. Ad re primendū. 1 de nica cler. eod. l. 2 quod eod. ca. Superior aa. Item ordi mam. 1. eod.

Item statuimus; quòd omnes clerici in sacris ordinibus constituti, & qui etiam in minoribus, si beneficiati in hac ciuitate sint, in habitu clericali eum caputio colore non fuffulto, & manicis vestimentorum duarum quartarum latitudinem, & capillis aurium longitudinem non excedentibus, sine barba, cum congruenti tonsura iuxta formam prædecessorum nostrorū, ac synodaliū constitutionum condigna grauitate, ut clericos decet, incedant.

Si quis verò contrafecerit, penam librarum decem qualibet vice incurrat, & amissionis caputij, incisionis manicarum vsque ad debitam latitudinem, barbæ, & capillorum: & caputium sit accusatoris, id legitimè probantis; & pecuniaria pœna diuidatur, vt supra.

Ex eisdem Const.

Prohibentur vestimenta rubea, viridia, diuersique coloris, sericea, corrigiæ auro, argenteoque ornate, annuli penis & c. & saluis priuilegijs. Cap. XI.

11. cap. 1. eod. ea. Vestimen tis. syn. 3. ea. l. 2 quod. Item simili. per. eod. cap. omnem. dicit. Syn. 2.

Item statuimus; quòd clerici quocunque priuilegio clericali gaudere uolentes, pannis rubeis, aut viridibus, diuersiue coloris, uel sericeis, excepto cendato nigro, uel corrigiis auri, uel argenti ornatum habentibus, seu annulis aureis non utantur; sub pœna librarum x. toties, quoties erit contrafactum, per contrafacientem incurrenda; & modo quo supra diuidenda; & amissionis illarum rerum, quarum delationem prohibemus; quæ sint denuntiandis; saluis semper in dignitate constitutorum priuilegijs.

DE

17
DE VITA, ET HONESTATE
CLERICORVM:

De eorundem quibusdam excessibus, residentia, habitu regimine ecclesiarum, ac de maleficis artibus,

TITVLVS TERTIVS.

Ex Syn. Angeli, & Dominici Episco. Cast. ac Laurentij Patriarchæ.

Prohibetur clericis, suspectis omnes mulieres, etiam amitas, & filios illegitimos eorum cum uxoribus domi secum, uel alibi in patriarchatu retinere pœna excommunicationis, & suspensionis à beneficijs ecclesiasticis, & etiam priuationis. Cap. I.

VIA mores, ac actus, in quantum possumus, cum Dei adiutorio cupimus reformare; auctoritate presentis concilii salubriter prohibemus plebanis, & canonicis cathedralium ecclesiarum, ac presbyteris, & aliis omnibus in sacris ordinibus constitutis; ne in propriis domibus, uel aliis audeant mercenarias, uel ancillas suspectas, filias, uel filios illegitimos eorum cum uxoribus, uel amitas, de quibus aliàs fuerit sinistra suspitio, quantumcunq; processerint in diebus, seu etiam quasi libet concubinas publicè secum in domo, uel alibi intra nostrum patriarchatum retinere; quas concubinas notorias cum suis concubinarijs excommunicationis vinculo innodamus. Transgredientes quoque inhibitiones præsentis ab omni beneficio ecclesiastico suspendimus, quousque se correxerint cum effectu, ad arbitrium prælatorum suorum. Et si sic ligati, uel suspensi presumpserint celebrare, uel fructus beneficiorum, ut prius recipere; & nisi infra annum absolutionem, seu relaxationem, & dispensationem canonicam, & sufficientem ostenderit manifestè: omnibus ecclesiasticis beneficijs nostri patriarchatus perpetuò sint priuati.

cap. Quoniam clericorum. Ad reprimendū 2. quod aliqui. Sic summs. 1. eo. In adis. syn. 2. Remini. syn. 3.

E Ex Conc,

Ex Conc. Egidij episc.

Clerici, nisi sint in itinere, non deserant armi excommunicationis pœna. Cap. 11.

a. Item off.
2. Licet
Concilij, m
ner clericis.
Statuimus.
1. Item sta-
tuimus. 7.
ead. c. cleri-
ci. Syn. 2.
e. cum arma
Syn. 3.

Malitijs hominum; atque lasciujijs, ex quibus scandalum, atque periculum solet oriri, obuiare volentes; omnes, & singulos clericos, ac personas ecclesiasticas absque episcopi licentia; nisi sint in itinere constituti; arma portantes, auctoritate sacri huius concilij excommunicationis vinculo innodamus.

Ex eodem Conc.

Clericus educens gladium, vel percutiens, vel iniurias inferens laico eadem pœna puniatur ab episcopo; qua laicus, hæc in clericum committens, à suo iudice puniretur: clerici autem hæc contra se ipsos perpetrantes, arbitrio ordinarij. Cap. 111.

a. Item sta-
tuimus 7.
ead.

Præsens concilij auctoritate sancimus; vt si aliquis clericus contra laicum extraxerit gladium, aut ipsum aliquo modo percussit; vel intulerit ei atrociores iniurias; aut pœna pecuniaria à suo mulctetur episcopo; quam laicus contra clericum committens similia à seculari iudice puniretur; vt si certa fuerit, & statuta apud laicos pars parua, vel magna, in ecclesiastico foro similia seruetur; si arbitraria, & incerta, hoc idem episcopi arbitrio relinquatur. Si verò in clericum, & clericum prædicta, vel similia concitentur, ab episcopo arbitrariè puniantur; qui utrobique pro qualitate delicti puniat delinquentes.

Ex eodem Conc.

Maleficia peruentes captandi amoris causa; & omnes sacrilegi, fortilegi, herbarij, & malefici excommunicentur; & qui talia fieri faciunt; vel ad faciendes accedunt. Cap. 114.

a. Præbile-
mur. c. Item

Ad hæc pro salute animarum omnibus coniugatis tam maribus, quam forminis sub anathemate prohibemus; ne prætex-

tu captandi amoris, vel capiendi, aut obseruandi, quæcunque maleficia facere præsumant. Generaliter autem omnes sacrilegos fortilegos, herbarios, & maleficos excommunicamus; & qui prædicta maleficia fieri faciunt; seu qui ad eos accedunt.

Statuimus.
4. Insuper
excommuni-
catus, eod.

Thomæ episc.

Prelati ecclesiarum, vel eorum vicarij formam diuini officij subditis præscribant; & transgredientes puniant vsque ad summam librarum quinque; à qua condemnatione possit appellari ad ordinarij. Faciant præsertim plebani, & prelati omnes, aut vicarij continuam residentiam.

Cap. 11.

Item ne sit expediens; & infr. Volumus, & nostro præsentis concilio statuimus; quòd plebani, superiores, seu alij prelati, & in eorum absentia eorum vicarij in suis ciuitatibus, & ecclesijs circa diuinum officium celebrandum eorum subditis presbyteris, & clericis modum, formam, & ordinem dare debeant: & delinquentes circa diuinum officium condemnare; & pecunialiter multare possint vsque ad summam librarum quinque pariorum. Considerantes autem delinquentis personam, & excessum, & temporis qualitatem; pœnas ipsas in fabricam, & utilitatem ipsius ecclesie; circa quod delictum commissum fuerit in prædictis, vtiliter statuimus conuertendas. Verùm si quis ex condemnatione, & multatione huiusmodi putauerit se grauatum, & diocesanam recursum habeat, pro iustitia consequenda. Et vt huiusmodi defectus per eosdem plebanos, seu prelatos habilis corrigi possit, sicut decet; volumus; vt ipsi per se, aut vicarij in eorum ecclesijs continuam residentiam facere sint adstricti.

e. In diebus.
De celebr.
miss.

Idem.

Sacerdotes quotidie, aut semel in hebdomada saltem; alij verò clerici semel in mense confiteantur. Cap. 111.

e. de festum.
Nisi. Mar-
cus. Item or-
dinamus. 2.
Item statu-
mus. 4. Sta-
tuimus. 2.
De celebra.
miss. c. Ple-
bani. ead.

VT animabus subditorum nostrorum, nostraque prouincia salubrius consulatur, voluit, & decreuit præsens concilium; quòd quilibet sacerdos, missam celebrans, omni die ante-

e. Item ordi-
namus. 4. De
celebr. miss.

PRIMÆ PAR. DE VITA ETC.

quam missam celebret, vel saltem semel in septimana: alii verò clerici in sacris ordinibus constituti semel in mense saltem debeant, & teneantur de suis peccatis omnibus confiteri; & sæpius si expedit; ac quoties opus fuerit: contrafacientes per eorum ordinationes puniantur.

Idem patr.

Clerici honestè vivant: à facinoribus abstineant: publicè autem concubinas retinentes, & infra mensem non se corrigentes voce capituli, vel ingressu ecclesie priuantur. Secundo verò mense non se corrigentes à fructuum beneficiorum perceptione suspenduntur, convertendum in suarum ecclesiarum utilitatem. Qui autem tercio adhuc mense perseveraverint excommunicantur; & beneficijs priuantur.

Cap. VII.

I. e. Quid alii quis. Statuti. m. 2. c. 1. vide.

Item constitutionem bonæ memoriæ Dominici prædecessoris nostri duximus moderandam, videlicet. Clerici, siue sint, siue non sint in sacris ordinibus constituti, honestè vivere studeant; à facinoribus abstineant; & publicè nullatenus teneant concubinas. Qui verò concubinas publicè, vel notoriè teneant; vel in futurum diabolo suadente, tenebunt; postquam ipsi clerici in synodis, vel aliter generaliter, vel nominatim moniti fuerint de concubinis prædictis vlierius non tenendis; & ex nunc infra mensem huic nostro præcepto, ac etiam præfata monitioni parere contempserint: voce capituli, si fuerint in cathedralibus, siue collegiatis ecclesijs beneficiati, ipsi noverint se priuatos: & si in alijs ecclesijs titulari fuerint, ab ingressu ecclesie noverint se suspensos. Et si in huiusmodi reatu per alium mensem, immèdiatè sequentem persisterint, siue in cathedralibus, siue in collegiatis ecclesijs, vel alijs quibuscunque curatis, & non curatis beneficiati fuerint, à perceptione fructuum omnium beneficiorum suorum, quæ obtinent, noverint se esse suspensos: quos fructus eidem per ordinarios auferri volumus, & præcipimus; ac per eosdem in utilitatem ecclesiarum: à quibus ipsi fructus percepti fuerint, volumus sine diminutione aliqua converti. Et si prædicti clerici nec sic à tam detestando scelere se emendaverint, post lapsam alterius mensis absque aliqua monitione ipso facto excommunicationis sententiam incurrant: nihilominus ordinarij fupradicti, si

TITVLVS TERTIVS.

prædicti, si eis expedire videbitur, contra eos ad perpetuam priuationem, & alia iuris remedia procedere non omittant. Si verò se correxerint, ordinarij prædicti ipsi clericis beneficium absolutionis impendant; uocem in capitulo restituant; prædictam suspensionem remoueant; & ad perceptionem fructuum pro tempore futuro admittant. Volentes prædictam constitutionem ad episcopos uniuersos, in nostra prouincia existentes extendi.

Idem.

Clerici arma non deferant offensionis nisi in itinere pena ad arbitrium ordinarij. Cap. VIII.

Item constitutionem editam per prædecessorem nostrum bonæ memoriæ Egidium, quæ incipit Malitijs hominum, &c. propter animarum periculum moderantes; præsentem constitutionem ad aliam temporalem penam duximus reformandam videlicet. Nullus clericus, aut persona ecclesiastica, sine sui licentia diocesani arma offensionis, nisi sint in itinere constituti, extra ciuitatem, sub pœna a diocesano imponenda, & auferenda, aliqualiter deferre præsumat.

Ex conc. Lamberti Epif. Cast.

Clericis prohibentur omnes mulieres in quibuscunque domibus; nisi sit mater, aut consanguinea usque ad quartum gradum, uel quinquaginta annorum, & de qua nulla haberi possit suspitio, pœna excommunicationis, & pecuniaria. Cap. IX.

II. Vide r. Mali. m. sup. eo.

Quoniam clericorum; & infra. Hæc salubri constitutione sancimus; ut nullus clericus, cuiuscunque conditionis, & status existat nostræ subiectus iurisdictioni, quocunque quaesito colore, teneat debeat mulierem secum in domibus proprijs, conductitijs, uel ecclesie; nisi sint mater, aut soror, neptis, seu consanguinea eidem clerico quarto gradu consanguinitatis coniuncta: uel nisi sit adeo senex, quòd nulla possit sinistra inde oriri opinio, uidelicet quinquaginta annorum, uel ultra. Nec etiam extra domos prædictas aliquis de prædictis mulierem aliquam suspectam tenere audeat, monètes omnes, & singulos. Et infra. Si quis autem hoc adimplere neglexerit;

Vide r. scilicet dum huic.

rit: uel de cæterò mulierem aliquam superius prohibitam ad habitandum tenere præsumperit; in eundem præsentì constitutione excommunicationis sententiam promulgamus. Et infra. Si quis huius nostræ constitutionis temerarius uiolator extiterit; quinque solidorum etiam multam grossorum incurrat; quorum duos habeat unusquisque, qui nobis, uel vicario nostro cum uio atorem de tulerit; si delationem ueram apparuerit esse; reliquis tribus ecclesie, cuius est clericus contrafaciens, applicandis, & in ipsius utilitatem conuertendis.

Ex eodem conc.

Prohibitiones, & pœna in clericis arma deferentes offensiois, & defensionis.
Cap. X.

Vide e. Malis. in. co.

Licet concilij, & c. & infra. Statuimus; ne quis de cæterò clericus arma portare debeat, nisi secundum quòd Egidij, & Thomæ constitutione cauetur. Si quis autem temerarius uiolator extiterit quinque librarum si cultellum, decem si enssem, uiginti quinque, si stoccum, decem, si loriam cerbelariam, seu aliqua alia ornamenta huiusmodi, uel aliquam aliam armaturam offensiois, uel defensionis detulerit, pœnam incurrat. Et infra. Quam quidem pœnam sic diuidi uolumus; ut uidelicet medietas guardians de nocte, qui inuenerint clericos cum armis prædictis; & alia medietas ad opus fabricæ ecclesie propriæ applicetur.

Ex synodo Bartholomei episc. cast.

Prohibetur clericis arma deferre, & quomodo, & pœna.
Cap. XI.

Vide cap. Malis. in.

Omnes clericos, qui de die, uel de nocte fuerint inuenti cum armis, nisi ab episcopo, uel eius vicario, eo absente, licentiâ sup hoc obrinuerint; aut sint in itinere constituti: illis pœnis, & pecuniis, seu pecuniarijs pœnis subiciamus, quibus laici in similibus sũt subiecti. Illos etiam, qui a custodibus communis inuenti, pecunia data se rediment, ne in notitiam episcopi redigantur; duplicatè pœnâ, quâ pro talibus armis suluturi fuissent, multatione punimul.

Ex

Ex eodem Conc.

Nullus exerceat, doceat, aut docentes, & exercentes consulat, aut domum introducat, maleficas artes: neque per se, aut per alium rebus sacris abutatur pœna excommunicationis.
Cap. XI I.

Prohibemus, ne quis sortilegam, & magicam artem, diuinationis, incantationis prohibita, seu malefici generis exercere, uel docere præsumat; seu taba docentes, uel exercentes consulat; uel in domos suas causa huius introducat: aut res sacras ad malum usum, aut alium, quàm ad quem institutæ sunt, per se, uel per alium accipiat, uel conuertat: alioquin omnes, & singulos supradictos excommunicationis uinculo innodamus.

Ex conc. Angeli episc. cast.

Clerici habitum, & tonsuram ordini conuenientem deferant, & honestè se habeant in actibus suis; alioquin ut in hoc cap. condemnentur.
Cap. XI III.

Ad reprimendam; & infra. Statuimus insuper, quòd quinque clericus nostræ diocesis in sacris ordinibus constitutus, uel personatum, uel dignitatem obtinens, in ea non possit uerit habitum, & tonsuram eorum ordini conuenientem; uel se non habuerit honestè in actibus suis; in decem libras paruorum pro quo libet uice nostræ cameræ condemnentur: & ed ipsò quòd in quolibet prædictorum excesserint, ipsos in dicta summa intelligimus condemnatos.

Ex eodem Conc.

Clerici, laici, & mulieres suspectis simul nõ habitet indecenter; maxime in domibus ecclesiarũ, ac monasteriorũ: permittuntur aut consanguinea, quinquagenaria, ac alie nõ suspectis cum licentiâ ordinarij pœnis.
Cap. XI IIII.

Ad reprimendam; & infra. Præsentì constitutione firmamus, quòd clerici, maxime in sacris ordinibus constituti, laici, &

mulie-

C. Insuper excommunicati camus. item statuimus ad hoc. eo. C. l. si statum. 2. de celebr. missi. l. si statuimus. Insuper excommunicati mult. hoc. en.

I. C. Quoniam. item statuimus. de habit. cler. P. de c. clerici omnes. de habit. cler.

II. Vide c. pri. mum. in. in. mulie.

PRIMÆ PAR. DE VITA ETC.

mūlieres in claustris, cellis, & locis, Dei, ministris ecclesiarum, ac mō-
nasteriorum deputatis, non cohabitent indecenter. Qui, cum ut plu-
rimūm propter paupertatem, & tenuitatem beneficiorum famulos
tenere nōn possint; si decenter, cum parentibus, aut sororibus, ami-
tis, uel cum alijs personis, quas sacri canones concedunt; inter quas
naturale scēdus non permittit scēi criminis suspicari: morari uol-
unt; uel illas secum honestē tenere: præcauent sibi sub quouis
quæsito colore, & profertuitis eorūdem cum illis etiam, uel scēi
mulierem tenere suspectam, uel aliam sibi non attinentem; nisi fue-
rit mulier bonæ uitæ; & conuersationis honestæ, quæ suæ uitæ an-
nūm quinquagesimū iam peregerit. Super quibus omnibus, ne
fraus aliqua committatur; prius uolumus a nobis, uel uicario no-
stro licentiam postulari; & consideratis conditionibus personarum,
si nobis, uel uicario nostro uidebitur, sine difficultate aliqua con-
cedatur, si fuerit concedenda: aut negabitur, si fuerit neganda. Con-
trarium uerō facientes in aliquo præmissorum, pro qualibet mulie-
re prædictarum, quam secum in prædictis domibus habuerint, uel
eidem, seu eisdem cohabitauerint, prædicta licentia non obtenta,
in libris uiginti quinque partorum ex nunc nostræ cameræ condem-
namus: & nihilominus grauius etiam puniantur.

Ex constitutionibus Angli Corario.

Clerici perpetrantes incestum cum sanctimonialibus uarijs penis plectun-
tur; & similiter sanctimoniales ipse. Cap. XV.

Angelus Dei, & apostolice sedis gratia, &c. Volumus, & hac
nostra constitutione ordinamus, quōd quicumque clericus, & hac
nostra constitutione ordinamus, quōd quicumque clericus, cuiuscun-
que conditionis, ordinis, seu dignitatis existat, commiserit
incestum uiolenter cum aliqua sanctimoniali: sit perpetuo carceri
ipso facto condemnatus; & cum compedibus ferreis per sex annos.
Quōd si uoluntariē, absque uiolentia ulla ipsam habuerit; sit ipso
facto condemnatus carceri per sex annos; & cum compedibus fer-
reis per tres annos: & nihilominus referuamus maiorem pœnam
inferendam iuxta casus qualitatem. Ipsa uerō sanctimonialis,
quæ uoluntariē, & sine ulla uiolentia incestuosa fuerit, sit ipso
facto condemnata carceri per tres annos cum compedibus fer-
reis. Quæ uerō uicta fuerit per uiolentiam: & tamen consensu
iit;

TITVLVS FERTIVS. 21

si; iuxta casus qualitatem puniatur. Super quibus referuamus ma-
iorem pœnam inferendam iuxta qualitatem casus.

Ex conc. D. Marci Lando.

Clerici tabernas bibendi causa non ingrediantur; neque inhonestum lu-
dam exerceant, pena carceris. Cap. XV I.

Item, quōd aliquis clericus, siue aliqua ecclesiastica persona ca-
stellanæ diœcesis non audeat publice, uel occultē intrare taber-
nis causa bibendi; nec ludere ad aliquem ludum inhonestum, sub
pœna carceris, & alterius pœnæ ad libitum nostrum. Vide c. 1 de
habi. cler.

Ex eodem conc.

Clerici concubinarj moeurentur pena priuationis beneficiorum.
Bap. XV I I.

Quōd aliquis in sacris, aut minoribus cōstitutus, siue titulus,
siue beneficiatus in diœcesi castellana, in domo suæ habitatio-
nis, aut alibi ad suam petitionem non audeat tenere aliquam
mulierem focariam, aut concubinam, siue de fornicatione suspectā:
monentes omnes, & singulos supradictos, in præsentia tenentes ali-
quam concubinam, aut aliam mulierem de adulterio, aut fornicatio-
ne suspectam; quatenus infra terminum quindecim dierum proxi-
mē futurorum, tria monitione præmissorum, & à die publicatio-
nis præsentis connumerandorum, debeat dictas concubinas, & mu-
lieres suspectas dimittere, sub pœna priuationis suorum beneficiorum;
quam incurrant ipso facto; & alterius pœnæ eis inferendæ ad
arbitrium nostrum.

Ex eodem conc.

Contra utentes sacramentis ad alium actum, etiam piūm, præter eum,
ad quem sunt instituta. Ecclia præterea, & repræsentationes prohiben-
tur laicis, & ecclesiasticis personis in locis sacris; & transgredientium
pena. Cap. XV I I I.

Item statuimus; quōd aliquis sacerdos, aut beneficiatus in diœce-
si castellana non audeat dare aliqua sacramenta, nisi ad actum,
I. c. iij statui
mōi 2. de ce
lebr. missæ
prohibetur
in super ex-
cōicant, hoc
eod.

F ad

ad quem instituta sunt, licet hat ad piam aelum, sub pœna unius ducati, applicandi curiæ episcopali, & sub pœna carceris.

Item statuitur, quod de cetero nulla persona tam ecclesiastica, quàm secularis audeat facere aliqua festi, aut aliquas representatio- nes festorum in ecclesia, uel in locis factis; nec fiat aliqua mutatio vestium cum barbis, aut capillaribus.

Clerici autem nullibi possint inserere absque licentia nostra. Laici contrafacientes incurrant pœnam excommunicationis; clerici uero incurrant pœnam libarum decem applicandarum curiæ episcopali.

Ex Syn. Francisci episcopi. cast.

Clericis in solemnitatibus missarum nouarum, & alijs prohibentur ludi, choreæ, cantus pœna suspensionis, & pecuniaria. Cap. XIX.

Cicero pro
hincum. 17.

Decernimus, & statuimus, quod omnes clerici missam nouam cantantes, solemniaque festa celebrantes, nec talibus solemnibus, festis, siue alibi quomodoocunque, & qualitercunque, debeant ludere ad aliquem ludum, choreizare, seu etiam cantare, siue ad taxillos, cartas, atque tabellas ludere; & quod talia excoerentes debeant interdicere, & suspendi à missarum celebratione per menses sex; & etiam soluere teneantur libras quinque paratorum. Sed ille, qui missam cantauerit; & huiusmodi solaria in domo sua fieri passus fuerit; debeat suspendi à missæ celebratione per annum continuum, incepturum à die primo missæ; nec non soluere debeat libras decem paratorum; intelligendo, quod omnes pœnæ pecuniariae, in supra scriptis casibus impositae, & annotatae, debeant diuisi per hunc modum, videlicet, media pars sit accusatoris; & alia media pars sit curiæ episcopalis; & qui accusauerit, secretus teneatur.

Ex const. D. Laurentij Iuss. patriarchi.

Clericis prohibetur laicorum conversatione ut, rationibus, & grauioribus pœnis. Cap. XX.

inuenti
Syn. 3.

In decretis legitur, & à sanctis patribus informamur; quod antiquitas censuit, laicos semper clericis fuisse, & esse infestis; ita ut am-

ammodò in proverbium deductum sit. Sed, quod magis dolendum est; iam experientia rerum omnium magistra edocet; uix clericis; uix homines seculares quasi à natura exploratores dari; detestanturque ab his reprehendi, & corrigi, quorum uisum in nullo distinetam ab ipsismet secularibus iudicant; quòd ex parte permaximè noscitur ex conversatione continua, quam ipsi clerici cum secularibus habent. Nam ipsi clerici ea non aduerentes, quotidie magis existimatione uitæ suæ deprimuntur, & subuertuntur; cum ita conuersationi ipsorum hereant, ut uix cum alijs conuersari discerantur.

Quapropter statuimus, & ordinamus, ut in omnibus casibus contentis, tam in constitutionibus nostris, quàm prædecessorum nostrorum, quicumque reperti fuerint culpabiles, aut transgressores sociati cum laicis, quòd in triplo condemnentur; quàm si soli, uel cum clericis sociati inuenirentur. Er uolumus, quòd inemissibiliter pœna exigatur, si fuerit pecuniaria: si uero carceris, nullo pacto secum dispartiri possit, quin in carceribus publicis maneat per totum terminum constitutionibus statutum.

Ex eisdem constit.

Clerici in cymbis cum laicis per canalia non discurrant, aliquid inhonestum per agentes: noctu non exeant cantando, aut pulsando: & deambulantes maxime in foro D. Marci, & D. Pauli caveant ab omnibus inhonestis uerbis, in mulieres proferentis, pœna pecuniaria, & carceris. Caveant in super ab illicitis ludis, ebrietas, locis inhonestis, & actibus clericatu indignis pœna ut in cap. Et in inuitas clericorum, qui cum alijs deliquerint, & denuntiantur. Cap. XXI.

Cumque multorum querela abhominabili fuerit ad aures nostras sæpius deductum; quòd nonnulli clerici discoli, & lasciuiae dediti non uerentur, omnium timore Dei prostergerato, ac sui status reuerentia, & honore neglectis, publicè cum burhis seletatis, & non seletatis eum laicis per canalia Venetiarum prociat, & iuxta uulgare, amari, aliosque actus abhominabiles facere; atque uerba inhonestissima mulieribus peritiam incedentibus dicere, & ut uulgò dicitur, motteggiare, quòd in maximum cleri obprobrium esset; & contemptum, & in maximam abhominacionem scelerem; statuimus, & ordinamus; quòd si quis clericus uisus fuerit in barca cum aliquo seculari prociat, & quid inhonestum facere; siue etiam de no-

Et cantando, aut pulsando, ut dicitur, matrinatas facere, aut etiã per viam ambulando, & quàm maxime in foro Sancti Marci, & S. Pauli verba inhonestè iactare, & dicere, eo ipso, quòd usus fuerit, & De episcopo denuntiatus cum veritate huiusmodi inhonestates perpetrasset, incurrat penam librarum quinque paruorum, applicandã pro mediocritate accusatoris, qui ipsius denunciauerit, & pro alia mediocritate ecclesiæ, in qua tenuerit, seu beneficiatus fuerit. Et si secundò, aut pluries conuictus fuerit talia facere, ultra penam prædictam incurrat in penam carceris per dies quinquaginta. Quam penam si uoluerit episcopus commutare, necessariò habeat in commutatione petere, & obtinere capituli sui assensum vt supra. Insuper ordinamus, quòd si dicti clerici immiscuerint, se lasciuis, uel ludis illicitis, uel choreis, uel locis inhonestis; uel ad aucupandum cum arcibus maritimas perexerint; aut alias res, uel actus indignos clericatus perpetrauerint maxime cum laicis, per totum mensem continuũ beneficium, siue portionem sui tituli ecclesiastici ipso iure perdant; & nihilominus ipsi ecclesiæ deseruire teneantur. Quòd si deseruire noluerint, moniti tertio tam per D. episcopum, quàm per plebanum, possit procedi ad priuationem, si repeti fuerint inobedientes. Et his non obstantibus, penis triplicatis, iuxta superius dicta, mulcentur. In omnibus prædictis ordinamus; quòd infra triduum uidentes, uel scientes clericos inhonestè conuerti, teneantur dictam clericorum inhonestatem episcopo, uel eius vicario denunciare; & habeant de bonis clericis denunciati libras tres paruorum; & teneantur secreti. Et si plures uno fuissent, & essent, qui huic constitutioni contrafecissent, ille, qui deauctauerit, habeat dictas libras, & pro eadem uice à quacunque penam sit liber, si in ipsa societate fuisset; dummodo in posterum cauere disponat, & se corrigere.

Ex synodo eiusdem patriar.

Clerici beneficiati ad aliam dioccesim se transferentes fraudulentè, etiã obrepto aliquo tenui beneficio, & ordines ibidem suscipientes, non admittantur ad exercendos ordines nisi infra biennium examinati; Beneficium in fraudem obtentum, quomodo intelligatur.

Cap. XXI.

Matris occurrat, & ne inhonestas, aut ignorantia sibi subripiat, quòd à iure improbat; statuimus; quòd si quis

existens titulus in nostra diocesi cupiens promoueri ad ordines, sed timens, ne ex defectu ignorantie, uel ex alio admittatur, ad aliam dioccesim, uel ecclesiã nobis non subiectam transferat, uel beneficium nullius preterit in fraudem extra dioccesim nostram acceptauerit, ut medijs rjs, uel aliquo illorum possit consequi ordines; quòd si infra biennium redierit ad dioccesim nostram, vt ordinem sic susceptum exercere possit, nullatenus admittatur sine nostra licentia, uel Vicarij nostrici tamen, quòd iterum examinetur; & si repertus fuerit idoneus, admittatur; aliter expellatur. Declarantes, quòd eò ipso, quòd beneficium tenuit redditus acceptauerit, intelligatur in fraudem illud acceptasse & sic per consequens non admittatur, nisi vt supra.

Ex constitut. Andreæ Bondimerio Patr.

Clerici secularibus negotijs non se immisceant, nec tabernas intrent, & alia loca inhonestè mulierum. Prohibentur, in nouis missis præsertim, choreas, ludi taxillorum, cartarum, & bibere in ecclesijs, & comedere. Cap. XXI.

Item prohibemus sub interminatione anathematis, ne aliquis clericus cuiuscunque status secularibus negotijs se immisceat, sibi non decentibus.

Item prohibemus omnibus clericis, ne audeat intrare tabernas, aut loca inhonestè, siue prostibula mulierũ sub pena carceris, aut alia ad libitum nostrum. Prohibentur præterea fieri in celebrationibus nouarum missarum, aut euangeliorum choreas, siue tripudia. Similiter prohibemus ludum taxillorum, & cartarum sub pena vnius ducati, & ampliori, prout nobis visum fuerit. Nec comedant, aut bibant in ecclesijs.

Ex eiusdem Const.

Clerici concubinas, aut suspectas mulieres non teneant p̄ is, &c. Quæ mulier suspecta. Similiter arma non deferant clerici. Cap. XXI.

Statuimus præterea, quòd nullus clericus cuiuscunque status, aut conditionis sit, audeat tenere concubinam, aut fornicatiam, uel aliam

aliam mulierem de incontinentia suspectam sub pœna privationis beneficiorum, quæ obtinentur, & quæ in futurum adipiscuntur: & si beneficiati non fuerint, incurrant pœnam standi per mensem in carceribus; & grauius, si nobis videbitur, puniantur. Et quia posset dubitari, quæ mulier dicatur suspecta; hoc relinquimus arbitrio nostro, inspecta ætate ipsius. Et quia Ambrosius dicit, quod Iachrima, & orationes sunt arma clericorum; prohibemus omnibus clericis deserere arma sub pœna amissionis armorum, & librarum trium pro qualibet vice: nisi iusta causa per nos permisi fuerint ad defensionem, & non offensionem.

Ex eisdem Const.

Plebani, & alij titulati accepta possessione secundorum beneficiorum nihil de prioribus percipiunt. Excipiuntur mansionarij. Cap. XXV.

Iuri communi inhærentes, ordinamus; quod plebani, & ceteri titulati, si contingeret eos trãsferri ad alias ecclesias, dimissis prioribus, & ad epta possessione secundorum beneficiorum, nihil percipiant de prioribus; siue sint oblationes, siue decimæ, siue imprestita, uel alij certi redditus. Saluo iure mansionariorum; cum illa non sint beneficia proprietate, sed potius locatio operarum.

Ex eisdem Const.

Clerici in fraudem ordinati in aliena diœcesi non admittantur ad exercenda ordinis, nisi prius examinati: qui uero furtiue ordinantur per suspensionis, & cæteris plebani. Cap. XXVI.

Item quia multi clerici propter eorum mores, aut ignorantiam non ualentes à nobis ordinari, fingunt uelle morari cum aliquibus prælatis, uel in alienis diœcesibus; & nihilominus postquam ordinati sunt immediate recedunt: statuiamus ergo; quod non admittantur ad exercitium ordinum sic susceptorum; etiam si infra biennium reciderint, nisi prius idonei reperiatur, & de nostra licentia examinati: & tunc sine suspensis ad habitum nostrum. Statuiamus ulterius; ut si quis furtiue, id est nobis in scijs, ordinatus fuerit, sit suspensus per biennium ab ordinibus sic susceptis; & nihilominus pœna carceris per duos menses, & alia grauiori, si nobis videbitur, puniatur.

Ex eif-

Ex eisdem Const.

Nullus laicus, uel clericus sanctimonialium monasteria, aut chororum ingrediatur, aut frequenter, per us & c. Cap. XXVII.

Monemus similiter omnes tam clericos, quàm laicos, ac etiam religiosos sub interminatione maledictionis æternæ, ne audeant ingredi monasteria sanctimonialium; nec illa etiam frequentare. Si quis autem contrafecerit sic excommunicatus. Et sub simili pœna prohibemus laicis, ne ingrediatur partem chori, ubi conueniunt moniales ad dicendum officia. Clericis uero sub pœna etiam carceris idem prohibemus.

Ex eisdem Const.

Forenses à plebanis, uel ab alijs ad diuina non admittantur, nisi habita licentia ordinarij. Cap. XXVIII.

Statuimus ulterius; ut nec plebanus, uel quiuis alius audeat aliquem presbyterum forenses ad diuina accipere in eorum ecclesijs nisi cum literis commendaticijs suorum prælatorum, & nostra licentia inscriptis; sub pœna ducatorum duorum; à quolibet contrasfaciente ex mandato nostro auferendorum.

Ex eisdem Const.

Coniuges se separantes absque iudicio, uel licentia ecclesiastica excommunicantur; & inhabiles redduntur ad ecclesiastica sacramenta, pœna sacerdotibus adhibita administrantibus. Cap. XXIX.

Statuimus; ut nullus coniugum ab altero discedat sub excommunicationis pœna; nisi fuerint iudicio ecclesiastico separati, aut de licentia nostra. Et prohibemus plebanis, & alijs sacerdotibus talibus administrare ecclesiastica sacramenta, sub pœna suspensionis collationis sacramentorum, & vnius ducati pro qualibet vice.

Ex eif-

Ex eisdem conf.

Excommunicantur malefici, abutentes Sacris, maleficiaque exercentes prohibentur malefica artes, docentesque eas excommunicantur.

Cap. XXX.

Insuper excommunicantur omnes sacrilegos, & maleficos, & abutentes ecclesiasticis sacramentis, ac facientes fieri prædicta maleficia, siue herbarias. Prohibemus etiam magicam artem, diuinationis, & incantationis sub excommunicationis pœna. Et sub simili prohibemus pœna, ne quis doceat, vel intruatur talia exercere.

Ex Conf. Antonij Contareno Pat. Vene.

In blasphemantes clericos pœna. *cap. XXXI.*

Implorato diuino suffragio, in primis statuimus, quod non sit aliquis clericus, cuiuscunque gradus, & conditionis existat, qui contra omnipotentem Deum, vel aliquem Sanctorum suorum, & maxime matrem virginem Mariam lingua quoquomodo blasphemando, val maledicendo relaxare, aut in alterius corpus, & sanguinem turpia, & inania verba proferre præsumat, sub pœna lib. 20. & standi in carceribus per mensem unum: quas pœnas irremissibiliter ipso facto, toties quoties huic nostræ. functioni erit contrafactum, contrafacientes incurrant. Cuius quidem pecuniariæ pœnæ medietas sit accusatoris, id legitime probatois: qui secretus teneatur: & altera medietas inter hospitalia D. nostri Iesu Christi, & hospitalia pietatis diuidatur: vel aliter, vt nobis æquitas suadebit.

Ex eisdem Conf.

Ecclesiarum prælati, & capellani non permittant aliquem non ordinatum de licentia ordinarij celebrare, nisi ipsius ordinarij inspecta licentia, pœna vnus ducati. Eandem pœnam incurrant, si aliquem admiserint non insignitum caractere clericali ad officia in ipsorum ecclesijs

Cap. XXXII.

Item statuimus, quod nullus plebanus, uel rector, aut aliquis monasterij monialium capellanus aliquem sacerdotem secularem, vel regularem

regularem in monasterio suo non residentem, qui non fuerit in hac nostra diocesi, & de licentia nostra ordinatus, missam in ecclesia, vel capella sua celebrare permittat; qui non prius nobis, uel vicario nostro bullas suorum ordinum, & literas suorum prælatorum cõmendatitias, seu testimoniales ostenderit, & à nobis licentiã in scriptis habuerit in hac ciuitate, & diocesi nostra celebrandi, sub pœna vnus ducati: quam quilibet prælatorum, toties quoties contrafecerit, incurrat; & pœna diuidatur vt supra. Declarantes, vt eandem pœnam incurrat, si quis plebanus, aut rector sine expressa licentia aliquem non insignitum caractere clericali, & in habitu clericali incidentem, pro clerico in ecclesia sua ad officium admittere præsumperit; que pœna etiam vt supra diuidatur.

Ex eisdem conf.

Clerici non videntur, maxime in ecclesijs; neque in aliquem contumeliose proferant verba pœna eorum qui citra sanguinis effusionem in loco sacro ad verba deueniunt.

Cap. XXXIII.

Item statuimus, & inuolabiliter obseruari mandamus, quod nullus clericus, cuiuscunque ordinis, gradus, & conditionis existat, audeat cum aliquo, & maxime in ecclesia quoquo modo rixari; uel in aliquem contumeliosa verba proferre, sub pœna vnus ducati; quã contrafacientes toties, quoties contrafecerint, ipso facto incurrant. Declarantes, qd si quis in ecclesia, vel loco sacro, citra tamẽ sanguinis effusionem, cum aliquo ad verba deuenit, ultra pœnam à factis canonibus statutas, pœnam lib. 50. toties quoties similiter contrafecerit, eo ipso irremissibiliter incurrat, que pœna diuidatur vt supra.

Ex eisdem conf.

Clerici magicam artem exercentes sacrilegi, sortilegi perpetuo exilio, priuatione beneficiorum et carcere per annum puniuntur. Has pœnas quando incurrant. Frangentes autem corruina quomodo iidem puniantur.

Cap. XXXIII.

Item statuimus, & inuolabiliter obseruari mandamus, quod nullus clericus, cuiuscunque ordinis gradus, & conditionis existat, præsumat artẽ magicã in hac ciuitate, & diocesi nra exercere, sub pœna perpetui exilii ab eisdẽ ciuitate, & diocesi, & priuationis, quoruncunque beneficiorum suorum, & standi in carceribus, per annum clausus;

G quas

III.

III.
Vide c. prohibemus. eod.

quas penas eo ipso, quod de prædictis accusatus, fuerit confessus, uel legitime conuictus, incurrat: & alias etiam sacrorum canonum penas talis culpabilis: re pœtus non euadat. Et, si talis, durante banno, confinia frugerit; & in ciuitate, & diocœsi nostra captus fuerit; eadæ ad pœnam librarum centum, & standi in carceribus per annum; & bannum reincipiat; nec de carceribus relaxetur donec soluerit: & pœna pecuniaria diuidatur, ut supra.

Quas penas etiam incurrant sortilegi, incantatores, & similes.

Ex eisdem constituitur.

Clerici secularibus negotijs non se immisceant, inhoneſtis, infamibus, & iure prohibitis maxime, pœna pecuniaria, & carceris. Incorrigibiles per annum a ciuitate, & diocœsi exulent. Minores uerò clerici, qui per dies quindas in prædictis se immiscuerint, careant beneficio defensionis ecclesiasticæ fori. Cap. XXXVIII.

v.

Item statuimus, ne clerici in sacris ordinibus constituti secularibus negotijs se immisceant, & maxime inhoneſtis; uidelicet, ne ioculatores, gladiatores, aut buffones fiant; ne macellarij, tabernati, seu forularij officium exercent; aut infamibus, & à iure prohibitis exercitijs utantur, sub pœna librarum quinquaginta, & standi in carceribus per mensem, & ultra ad beneplacitum uostrum: quas penas eo ipso, quod quis denunciatus fuerit; & pro tali legitime conuictus fuerit, uel confessus, qualibet uice irremissibiliter incurrisse intelligatur: & de carceribus talis non relaxetur, nisi pœna supradicta, & aliis, quæ ueniunt persoluenda, solutis; quæ pecuniaria pœna, ut supra diuidatur. Et si erit incorrigibilis, ab hac ciuitate, & diocœsi nostra ultra supradictas penas per annum banniatur. Et qui in minoribus ordinibus constituti enormibus, & alicui iure prohibitis exercitijs per quindecim dies se immiscuerint, quorum eis ex nunc quinque pro primo, quinque pro secundo, & reliquos pro tertio, ultimo, & peremptorio termino, ac canonica monitione assignamus, eo ipso sine & esse intelligantur exuti omni commodo defensionis a foro nostro, tanquam ab ecclesia obtinendo.

Ex eisdem constituitur.

Clerici tabernas, & alia publica inhoneſta loca non ingrediantur causa come-

comedendi, uel inhoneſti alicuius operis faciendi: forenses autem in publicis hospitij permissuntur comedere tantum, & dormire.

Cap. XXXVI.

Item statuimus, ut nullus clericus tabernas seu furatulas, ut vulgò dicitur, uel aliqua alia lusorum, seu meretricum inhoneſta loca intret, gratia comedendi, bibendi, ludendi, uel aliquid aliud inhoneſtum opus faciendi; nisi subsistente carentia propriæ domus in ciuitate, ut sunt forenses; quibus comedendi, bibendi, & dormiendi duntaxat in tabernis, uel hospitij publicis id permissum intelligatur; sub pœna librarum quinque; quarum contrafacientes, toties, quoties contrafecerint, incurraturque pœna diuidatur ut supra; & incorrigibilis carceretur per mensem.

Ex eisdem constituitur.

Clerici absque licentia in scriptis arma non deferant die pœna lib. decem nocte uerò standi etiam in carceribus, & amissionis armorum in utroque casu. Euaginantem uerò arma in clericum, uel in laicum pecuniaria pœna, carceris, & amissionis armorum pœnantur: officiales ordinarij qui intelligantur esse. Cap. XXXVII.

Item statuimus; quod non sit aliquis clericus cuiusuis ordinis, gradus, & conditionis existat, qui præsumat die, uel nocte arma cuiuscunque generis existant, portare, nisi de expressa licentia nostra in scriptis obdenta. Si quis uerò de die, & ulque ad sonum secundæ campanæ inuentus fuerit cum armis, pœnam librarum decem, qui autem de nocte prædictam pœnam, & standi in carceribus per mensem incurrat; & utroque casu arma perdat. Et qui in clericum arma euaginauerit librarum quinquaginta; & qui in laicum uiginti quinque; & utroque casu standi in carceribus per duos menses ipso facto pœnam incurrat; & arma perdat; quæ sint capellæ crucifixi patriarchalis ecclesiæ, & pecuniaria pœna diuidatur ut supra. Et officiales nostri hoc casu intelligantur capitanei palatij sancti Marci, plateæ, & riuales à nobis facultatem habentes tales de teniendi, arma capiendi, & nostro nomine eos incarcerationi: & carcerati non relaxentur nisi pœna soluta cum aliis soluendis.

VI.

Vide c. iij. prohibemus de hab. cle.

VII.

Vide c. mali iiii sup. eod.

C. præsentis eod.

Ex eisdem constituitur.

Clerici non sollicitent, non alloquantur moniales; neque ipsarum frequentent monasteria; nisi sint amicae, sorores, aut neptes. Et in sanctimoniales a postulantibus, atque eas domi recipientes innovatio constitutionis legati apostolici. Cap. XXXVIIII.

VIII.

C. m. n. c. m. s. eod.

Item statuimus, & inuolabiter obseruari mādamus; quod nō sit aliquis clericus, cuiuscunque gradus, & conditionis existat, qui audeat aliquam sanctimoniam sollicitare; uel collocationē monialium in ecclesiis, uel parloribus earūde aut alibi frequentare: exceptis amitis, fororibus, & neptibus. duntaxat; aut sanctimoniale aliquā cantum, uel sonū aliquem docere sub pœna librarū 50. & aliter etiā arbitrio nostro puniendus: & pœna ipsa diuidatur ut supra. Reducimus etiam ad omniū memoriā cōstitutionem bonæ memoriæ Reu. D. Nicolai Franco epif. Taruisani, in his partibus tunc quā potestate legati de latere apostolici nunciij contra moniales extra monasteria sua existentes; siue eas in domibus suis receptantes, & a postatas; quā quidem cōstitutionem in omnibus, & per omnia executioni demā dari, atque inuolabiter etiam obseruari decernimus.

Ex eisdem constituitur.

Clerici non sint lusores taxillorum, cartarum & alearum; nec ludentibus domum commodent, pœna ut in capitulo. Cap. XXXIX.

IX.

Vide c. i. de tab. cle.

Item statuimus; quod non sit aliquis clericus, qui ad alear, uel taxillos, aut cartas ludat; seu lusoribus domū suam commodet sub pœna librarum x. pro qualibet vice; & pœna diuidatur ut supra. Et qui ultra duas veces condemnatus fuerit penam lib. L. ut supra diuidendam, incurrat; & etiam aliter arbitrio nostro puniendus.

Ex eisdem constituitur.

Clerici suspectas mulieres secum domi non habeant, neque extra ad ipsarum requisitionem, & pœna. Cap. XL.

X.

Item statuimus, quod non sit aliquis clericus in sacris ordinibus constitutus, cuiuscunque gradus, status, & conditionis existat, & etiam

etiam non in sacris, si in hac nostra diocesi beneficiatus sit; qui p̄sumat tenere in domo suę habitationis, uel extra ad requisitionē suā aliquam mulierem in honeste uitę, uel de incontinentia suspectam, sub pœna lib. 50. modo quo supra diuidenda, & etiam aliter arbitrio nostro puniendus. Et hęc nostra cōstitutio die decimo post harum nostrorū cōstitutionum publicationē legare incipiat; & toties quoties eidē cōtractatum fuerit, irremissibiliter cōtra delinquentes exequatur, vnā cum alijs pœnis tam a iure communi, quā a p̄ædeceß foribus nostris contra concubinariorum statutis.

Ex eisdem constituitur.

Clerici mimi non sint, neque laruentur pœna excommunicationis, amissionis uestimentorum, lib. decem, & standi in carceribus per mensem. Cap. XXXI.

Item statuimus; quod nullus clericus se mimum faciat, seu laruari, uel mascherari p̄sumat, sub pœna excommunicationis, & perditionis uestimentorum ad arbitrium nostrum, & lib. x. irremissibiliter ab inobediente auferendam, & standi in carceribus per mensem; & quod ex eis non relaxetur donec penam soluerit: & etiā aliter a arbitrio nostro puniendus: & pœna diuidatur ut supra.

XI.

C. Cunque mul. 1. 2. 3.

Ex eisdem constituitur.

Clerici noctu non exeant ad faciendas, ut vulgo dicitur, mattinatas, pœna amissionis instrumentorum lib. xxv. & carceris per mensem. Cap. XLII.

Item statuimus; quod nullus clericus in sacris ordinibus constitutus, uel in hac nostra diocesi beneficiatus, audeat de cetero de nocte ad faciendū (ut vulgo dicitur) mattinatas exire, sub pœna lib. xxv. & perditionis liutorum, & aliorū quorumcunque instrumentorum, & standi in carceribus per mensem: & luti, & alia quęcunque instrumenta, cū quibus repertus fuerit, sint capellæ crucifixi patriarchalis ecclesię; & ipsa pecuniaria pœna diuidatur ut supra. Declarantes, quod se per accusatores teneantur de secreto in omnibus suprascriptis casibus.

XII.

Primæ part. const. patriarchatus Venetiarum finis.

CONSTITVTIONVM

ET PRIVILEGIORVM

PATRIARCHATVS VENET.

PARS SECVNDA

DE ELECTIONIBVS PLEBANORVM,
atque titularum, & de earum confirmatione.

EX SYNODO BEATI LAURENTII

Iustiniano primi Patriarchæ Vengr.

Electioes fiant ab habentibus vocem in capitulo, & ibidem congregatis, prout missa Sp. Sancti, & alijs orationibus. Et quomodo fiant. Et fiant præter ea eorum, qui sunt de gremio, & gradatim, & quando, & quomodo. Cap. I.

RDINAMVS; quòd quancumque plebanus, aut alius rector ecclesie seu titularis in aliqua ecclesia obierit, sepulto corpore, omnes in ciuitate residentes ad electionem vocentur; nisi suspensi sint ab homine, aut excommunicati; & omnes in capitulo congregati, primo

missam Spiritus sancti audiant, demum, hymnum, Veni creator spiritus cantent, aut legant; & tunc, aut per scrutinium, aut compromissum procedant ad electionem; nisi ex longa consuetudine introductum sit, vt per balotas, aut voces publicè prolatas ad electionem procedant; quam consuetudinem tolleramus; inlibentes tamen ipsis habentibus vocem in capitulo, ne facultatem habeant eligendi de extra gremio; quo vsque sufficientem in moribus, & in literatura aliquem de capitulo habeant. Item, quia iustum, & decens esse videtur, vt qui maiori ordine ecclesijs seruiunt, posterioribus beneficijs honorentur, idem ordinamus, atque decernimus, vt gradatim fiant electiones, vt ad diaconalem titulum prius eligatur subdiaconus, quàm simplex clericus; & sic de similibus; nisi dispar sufficien-

tia

TITVLS DE ELECTIONIBVS.

18

tia comprobetur, aut diuersitas in moribus propaleat: quia ille tunc dignior est, quem stipendia meritorum extollunt.

Ex constitutionibus synodalibus Reverendissimi D. Andreae Bondimerio patriarchæ Venetarum.

De electionibus beneficiorum.

Electioes fiant vt cap. precedente. Absentes electores quot diebus expectandi. Eligendi verò eodem in ordine sint constituti, prout ad titulum sunt eligendi; vt presbyteri ad presbyteratum; diaconus ad diaconatum: nisi secus fiat ex dispensatione. Et cum de gremio non adierint, eligantur de gremio aliarum ecclesiarum. Cap. II.

Statuimus, & hac in perpetuum valitura constitutione ordinamus; vt mortuo plebano, aut quocumque alio clerico titulari, aut beneficiario in nostra ciuitate, & dicecesi, celebratis prius de more exequijs, omnes de gremio capituli dicte ecclesie existentes in sacris, vocentur ad electionem; dummodò fuerint presentes; & personaliter resideant: absentes verò ab hora mortis defuncti expectentur per xiiij. horas tantum: qui celebrata missa Spiritus sancti, & dicto hymno, Veni creator spiritus; statim procedant ad electionem per viam scrutinii; aut per balotas, vel per visum compromissi, prout Deus inspirauerit. Quod si secus actum fuerit, ipsa electio viribus non subsistat. Item statuimus; vt nullus eligatur ad titulum presbyteralem, nisi sit in sacerdotio constitutus; & similiter ad diaconatum, nisi sit in ordine diaconali: & simile dicimus de subdiacono: nisi hoc fiat ex dispensatione.

Item statuimus, & ordinamus; vt cum imineat aliqua electio fieda, semper fiat de gremio capituli ipsius ecclesie, & gradatim, videlicet diaconus ad presbyteratum; & subdiaconus ad diaconatum; & sic successiuè eligantur; dummodo reperiantur idonei vita, moribus, & ætate; allàs liceat de quibuscumque ecclesijs eligere meliorè.

Et constit. Andreae Bondimerio patriarchæ.

Dorum oratio quomodo fiat.

Cap. III.

Item

ex ordinemur. Ead.

Item, iuxta laudabilem hactenus consuetudinem observatam, statuimus; vt cedente, vel decedente, aut aliàs trās lato aliquo, de presbyteris titularis, alius maior post ipsum possit domum dimillam infra 20. dierum spatium optare: quòd si facere noluerit; alius, & maior post ipsum, & sic successiue possit infra dictum terminum. 20. dierum optare; aliàs relinquatur succedenti in dicto primo titulo sic vacante. Et idem ordinamus de domib. quas præfati titulari per se ipsos non possunt, aut inhabitare nolunt: nā tunc cæteri possint illas domos optare, ac si præfati non habitantes eisdem renuntiaissent.

De electionibus Plebanorum.

Electiones plebanorum fiant à parochianis in capitulo legitime vocatis, ac congregatis, annullatur autē denominatio specialis, quæ per certas, & singulares cedulas fieri consueverat, & ut abusus omninò remouetur. Cap. IIII.

L E O P A P A X.

Dilecte fili salutem, & apostolicam bene. Expofuit nobis dilectus filius Marinus Georgius patricius Venetus pro nobilitate tua, & dilectis filiis domino Veneticum ad nos, & sedem apostolicam orator, tuo & domini huiusmodi nominibus; quòd licet in ciuitate vestra ad parochiales ecclesias, plebanias, seu plebanatus nuncupatas, pro tempore vacantes, personæ morum honeste, ac prudentia prædite, & vitæ exemplaritate graues, & probate per ipsarum ecclesiarum, seu plebanatuum parochianos in certo loco ad id deputato specialiter uocatos, & congregatos, præcedentibus legitimis tractatibus, nominari, & præsentari conuenerint: tamen diebus istis nonnulli, sensui potius, quàm rationi seruentes; non attendentes, quòd in plebanos, seu rectores præfatos eliguntur personæ a parochianis cognita, fide, & integritate probatæ; quæ miserabilibus personis, infra metas parochiarum existentibus, elemosinas a parochianis collectas singulis annis distribuunt; antiquum morem huiusmodi omittunt; & consensum à parochianis à certo tempore citra contra antiquum morem prædictum, vt plurimum per cedulas à singulis singulariter subscriptas extorquere nituntur:

tur:

tur: quod si permitteretur diutius in dictis ecclesijs, cultus dimi-
nueretur; deuotio tepesceret; & elemosinæ huiusmodi personis indigentibus, prout fieri solitum est, fortasse non distribuenterentur.
Quare idem Marinus dictis nominibus nobis humiliter supplicauit; vt in præmissis opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos itaque huiusmodi supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica, superscriptum antiquum, & laudabilem morem approbantes, statuimus, & ordinamus. Quòd perpetuis temporibus, occurrente ecclesiatum, seu plebanatum iuris patronatus huiusmodi vacatione, parochiarum illarum patroni consensum præsentando præstare non possint; nisi dum, & quando in loco solito, præcedentibus uocatione illorum, qui præsentationi huiusmodi interesse debent, ac debitis tractatibus, congregati fuerint. Inhibentes omnibus dictis patronis sui excommunicationis lætæ sententiæ pena, ne alicui consensum extralocum solitum, & non nisi uocatis omnibus, & adunatis præstare præsumant. decernentes irritum & inane, quicquid secus super hoc a quoquam attemptari contigerit.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub anulo piscatoris, Die IIII. Februarij. M. D. XVII. Pont. Nostri Anno 1114.

A Tergo.

Dilecto filio Nobili viro Leonardo
Lauredano Duci Veneticarum.

Bembus.

Confirmatio iuris patronatus parochianorum, & constitutionum super electionibus titularum, cum multis ac maximis privilegijs.

Cap. V.

Clemens Episcopus seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Ad sacram beati Petri sedem, meritis licet imparibus, diuina dispositione uocati, curis angitur assiduis, & continua meditatione pulsamur; vt ea, per quæ maiestas altissimi vbiq; collaudetur; cultusque sui gloriosi nominis cū deuotione con-

H serua-

c. Dilecto 1.
Datu 2.
D. l. H. 2.
Ad futur. 2.
eo rti. cor.
dinamus. c.
statuimus.
eod.

ferriatur, & ampliatur, & ministri idonei ad hoc deputentur, sollicitè in eandem; ac illa, quæ propterea etiam apostolica auctoritate gesta competimus, vt firmiora persistant cum a nobis petitur, apostolici muniminis præsidio solidamus; & alia pro eorum obseruatione providemus, prout Ducum, & aliarum nobilium personarum, eidem sedi deuotarum, ad hoc tendentia vota exposcunt; & id in domino conspicimus salubriter expedire, sanè pro parte dilectorum filiorum nobilis viri Andree Gritti Ducis, & Domini Venetorum nobis nuper exhibita peticio continebat, dudum felicis recordationis Leoni Papæ decimo prædecessori nostro pro parte tunc Ducis, & eorundem Domini Venetorum exposito; quòd licet in ciuitate Venetiæ ad parochiales ecclesias, seu plebanatus nuncupatas, pro tempore vacantes, personarum morum honestate, & prudentia præditæ ac vitæ exemplaritate graues, & probatæ per ipsarum ecclesiarum seu plebanarum parochianos, certo loco ad id deputato, specialiter vocatos, & congregatos, & præcedentibus legitimis tractatibus nominari, & præsentari consueuissent: tamen non nulli potius sensui, quàm rationi seruientes, non attendentes, quòd in plebanos seu rectores ecclesiarum huiusmodi eligebantur personæ a parochianis cognitæ, fide, & integritate probatæ, quæ miserabilibus personis infra limites parochiarum illarum existentibus elemosinas, a parochianis collectas, singulis annis distribuerebant; antiquum morem huiusmodi omittentibus, & cõsensum a parochianis a certo tempore citra contra antiquum morem prædictum vt plurimum per cedulas a singulis singulariter suscipere, & extorqueere nitentibus: quòd si permitteretur diutius in dictis ecclesijs diuinus cultus diminueretur, deuotio tepesceret, & languesceret, ac elemosinæ huiusmodi personis indigentibus, vt fieri solitum erat, fortasse non distribuereatur: præfatus prædecessor, tunc Ducis, & Domini prædictorum supplicationibus in ea parte inclinatus, & Domini prædictorum supplicationibus in ea parte inclinatus, supra dictum antiquum & laudabilem modum ac morem approbans, suis in forma breuis litteris statuit, & ordinauit. Quòd ex tunc perpetuis futuris temporibus, occurrente ecclesiarum, seu plebanarum iuris patronatus huiusmodi vacatione, parochiani illarum consensum præstare non possent, nisi dum, & quòdo in solito loco, præcedente uocatione illorum, qui presentationi huiusmodi interesse deberent, ac debitis tractatibus, congregati forent. Inhibens omnibus patronis prædictis, sub excommunicationis lætæ sententia

tiæ pœna, ne alicui consensum extra locum solitum, & non nisi uocatis omnibus, & adunatis, præstare præsumerent, ac decetens irritum, & inane quicquid super hoc a quoquam attentari contingeret, prout in eisdem litteris dicitur plenius contineri. Cum autem, sicut eadem peticio subiungebatur in dicta ciuitate, seu illius collegiatis; ac huiusmodi parochialibus ecclesijs sint diuersa beneficia ecclesiastica presbyteralia, diaconalia, & subdiaconalia nuncupata; ad electionem capitulorum, & collegiorum eorundem ecclesiarum, & confirmationem pro tempore existentis Patriarchæ Venetiæ spectantia & ad illa dum pro tempore vacant, tam iuxta constitutiones Patriarchales Venetiæ, quàm etiam per bonæ memoriæ Laurentium Iustinianum & Andream Bondimerium desuper editas, & per alios Patriarchas Venetiæ reformatas, & a tunc procuratoribus cleri Venetiæ approbatas, & confirmatas, nec non de consuetudine hæctenus vt plurimùm obseruatas; personæ idoneæ, de gremio ipsarum ecclesiarum, si uita, moribus, & ætate idoneæ reperiantur; alias de quibuscunq; aliis ecclesijs ciuitatis Venetiæ, gradatum, uidelicet diaconus ad presbyteratum; & subdiaconus ad Diaconatum, nuncupata beneficia huiusmodi per tunc capitula, & collegia prædicta eligi soleant; & sæpius contingat, vt beneficia ipsa licet fructus illorum tenues sint, a personis minus idoneis, quæ neque uelint, neque possint eisdem ecclesijs in diuinis deseruire, contra constitutiones Patriarchales huiusmodi a sede apostolica impetrentur; ex quo diuinus cultus, qui obseruatione earundem constitutionum in dictis ecclesijs obseruabatur, & per deseruientes illi sub spe retributionis ad Dei laudem, & Christi fidelium deuotionem augetur, detrimentum seu diminutionem sustinere dinoscitur. Et cause propter quas statutum, inhibitiõ & litteræ prædecessoris huiusmodi pro ecclesijs ciuitatis Venetiæ huiusmodi emanant, & dictæ constitutiones Patriarchales editæ fuerunt, etiam in Murano, & Maiurbio, ac Torcello, & Burano Torcellan. ac Mathemaico Clugen. Diocesum Opidis, seu locis, & dictæ ciuitatis circunuiçinis, & temporali ditioni Ducis & Domini prædictorum subiectis, subsistant, & in illis etiam seruari debeant, maxime cùm in illis non nulli minus idonei ad electiones parochiales eorundem, & beneficia in illis consistentia ad ecclesias capitulorum, seu collegiorum, ac confirmationem ordinarii loci pertinentia, exquisita, & indirecta via eligi procurent: pro parte Andree Ducis, & Domini

ca. Propter defectum. Nos Martini. Statutum. 2. Item ordinamus. 2. Item statuumus. 4. De celebr. miss. ca. 12. me De uita cler. c. Dilecti. 2. Dilecti. 3. ad futuram. eod.

prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum; vt, ne in præfatis ecclesijs adeo frequens diuinorū celebratio diminuat, & deuotio tepescat: sed potius pauperum clericorum in eis seruientium circa diuina exercenda sollicitudo, ac bonis effectus crescat: statuto, ordinationi, inhibitioni, & decreto huiusmodi nostræ approbationis robor adiciere; ac alia in præmissis opportune prouidete de benigritate apostolica dignemur. Nos igitur, qui diuini, cultus, & deuotionis fidelium conseruationem, & augmentum nostris præsertim temporibus supremis, ac sinceris exoptamus affectibus; tenores dictarum litterarum, & constitutionum Patriarchalium præsentibus pro sufficienter expressis haberi volentes; huiusmodi supplicationibus inclinati, statutum, ordinationem, inhibitionem, ac decretum & litteras Leonis prædecessoris, nec non singulas constitutiones patriarchales prædictas ex certa nostra scientia auctoritate apostolica tenore præsentium approbamus, & confirmamus; ac illis perpetuæ firmitatis robor aduicimus, & illa firmiter obseruari debere decernimus. Nec non ad singula de Murano, Maiurbio, Torcello, Burano, & Mathemauc loco, & illorum ecclesijs, ac singula in illis cõsistentia beneficia prædicta; ita cū de cetero perpetuis futuris temporibus occurrente ecclesiarum locorum eorundem, & beneficiorum in illis cõsistentium prædictorum vacatione: patriarchiani earundem ecclesiarum patroni cõsentium, nisi dum, & quando in loco solito, præcedentibus uocatione illorum, qui præstationi huiusmodi interesse debent, ac debitis tractatibus congregati fuerint, iuxta tenorem litterarum ipsarum præstare non possunt: & extra locum solitum, ac non sic uocatis & adunatis, cõsentium præstare præsumentes excommunicationis late sententię pœnam incurrant; nullique ad beneficia, in eisdem ecclesijs cõsistentia, nisi iuxta patriarchales constitutiones prædictas idonei, de gremio earundem ecclesiarum, si uita moribus, & ætate idonei reperti fuerint, alias de quibuscumque; ecclesijs; gradatim, uidelicet diaconis, ad presbyteratus, & subdiaconi ad diaconatus nuncupata beneficia huiusmodi per illorum capitula, seu collegia, aut alios, ad quos pertinet eligi valeat: & quicquid secus attentari contigerit, irritum & inane existat: auctoritate & tenore prædictis extendimus & ampliamus; suppletentes omnes & singulos iuris, & facti defectus; si qui forsan in editione ipsarum constitutionum patriarchalium interuenerint. Et nihilominus pro potiori cautella præmissa omnia & singula etiam pro eccle-

suis singulorum locorum prædictorum, quod qui similiter de cetero perpetuis futuris temporibus occurrente vacatione beneficiorum in ecclesijs ciuitatis & singulorum locorum huiusmodi, capitula, & collegia earundem ecclesiarum, in quibus beneficia huiusmodi uacare contigerit, vt præfertur ad electionem personarum, post præmissos, qualificatarum ad dicta beneficia sic uacantia, & gradatim iuxta constitutiones prædictas procedere; ac personas sic per eos electas Patriarchæ, & loci ordinario pro tempore existentem, per eum uel eos confirmandas, seu instituendas, præsentare debeant & teneantur, & electiones ad ipsa forma iuris, & constitutionum patriarchalium non seruata, uel de personis indignis & non idoneis pro tempore factæ, nullius roboris uel momenti existant, Quodq; si dictus Patriarcha pro tempore existens electionem alicuius ad aliquod beneficium huiusmodi pro tempore electi, sub prætextu, quod in electione ipsa iuris forma, ac constitutionum sinodaliū patriarchalium, obseruata non fuerit, uel quod persona electi indigna & nõ idonea sit, confirmare, seu ipsum electum instituere recusauerit: ab huiusmodi confirmationis, uel institutionis recusatone appellari possit, pro illorum, qui ab ipso Patriarcha uel eius prædecessore examinatus, seu de eius licentia ad factos ordines promotus fuerit; nisi aliquid post ordinem suscepcionem commiserit, propter quod se indignum reddiderit. Et casu quo appellari possit, ut præfertur, causa ista appellationis in ciuitate Venetiarum committi, & cognosci, & vnicę sententię, quæ vim trium sententiarum diffinitiuarum conformiū habere, & illi statui debeat. Et si contingat male appellatum declarari; ex tunc liceat electoribus ipsis de nouo, pro alia vice duntaxat, ad aliam electionem procedere. Si uero Patriarcha, uel loci ordinarii prædicti nouam electionem prædictam tanquam contra iuris, & cõstitutionum prædictarum formam, uel de indigno, & non idoneo scilicet celebratam confirmare recusauerint; & ab huiusmodi recusatone iterum appellari; & per iudicem appellationis huiusmodi male appellatum fuisse declarari: ex tunc sine ulteriori appellatione, liceat Patriarchæ ipsi de beneficiis huiusmodi pro ea vice duntaxat libere prouidere: Ac interim appellationibus huiusmodi pendentibus ipsis, aut capitula, seu collegia prædicta de beneficiis huiusmodi uacantibus nullatenus disponere, aut alias in causis huiusmodi aliquid innouare possint, statimimus; distinctius inhibentes sub excommunicationis late sententię pœna omnibus & singulis capitula

rula & collegia huiusmodi facientibus, & re præsentantibus, ne ad
 electionem alicuius nisi in loco capitulari, & solito ecclesiarum ipsa-
 rum, ac vocatis omnibus, quorum interest, iuxta ipsarum constitutio-
 num formam procedere quoquo modo præsumant; nec ipse Patriar-
 cha pro tempore, personas, sic pro tempore electas ad renuntiandū,
 seu cedendum prioribus suis titulis, seu beneficiis etiam sub simi-
 lis excommunicationis latæ sententiæ pœna pro contrafacientes in-
 currenda, interpellare, seu cogere aut eorum resignationis, seu ces-
 siones admittere: sed beneficia ipsa per aliorum assensionem vaca-
 re permittere, & de illis iuxta constitutiones prædictas disponere
 debeant, Arctum quoque & inane si secus super his à quoquam qua-
 nis auctoritate scienter, vel ignoranter attentari contigerit decer-
 nentes. **QVOCIRCA** Venerabili fratri nostro Episcopo Pa-
 phen. & dilecti filii sancti Gregorii Venetiarum, ac sancti Thomæ
 Burgundorum Tholancii. Diocesis Monasteriorum Abbatib, per
 apostolica scripta mandamus; quatenus ipsi, vel duo, aut vnus eorū
 per se, vel alium, seu alios præsentēs litteras, & in eis contenta que-
 cunque, vbi, & quando opus fuerit, ac pro parte dicti Andree, &
 pro tempore existentis Ducis Venetorum & Domini prædi-
 ctorum desuper fuerint requisiti sollemniter publicantes, eisq;
 in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant
 auctoritate nostra præsentēs litteras, & in eis contenta huius-
 modi, ac singulos quos ipse præsentēs concernunt, illis paci-
 ficè gaudere & non permittentes eos desuper per quoscunque
 quomodolibet indebite molestari: Contradictores quoslibet &
 rebelles per censuras, & pœnas ecclesiasticas, appellations
 postposita, compescendo; ac legitimis super his habendis seruationis
 processibus censuras & pœnas ipsas iteratis vicibus agramando: In-
 uocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachii secularis.
 Non obstantibus præmissis, ac apostolicis, & nonnullis patriarchali-
 bus etiam de consensu cleri, ac sinodalibus etiam iuramento, con-
 firmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis constitu-
 tionibus, & ordinationibus; necnon quibusvis specialibus, vel gene-
 ralibus, etiam mentalibus referuationibus, expectariis, & aliis gratiis
 perpetuis & temporalibus vnionibus, suppressionibus, absque consensu
 coadiutorum, deputationibus, nominationibus citra accessus & re-
 gressus facultatibus, mandatis, priuilegiis, concessionibus, collatio-
 nibus, prouisionibus, & aliis dispositionibus, litteris, & indultis
 etiam

etiam quibusvis personis cuiuscunque dignitatis, status, gradus, ordi-
 nis, vel conditionis, existentibus, etiam cardinalibus honore fun-
 gentibus, ac nostris, & pro tempore existentis Roman. Pontificis &
 antiquis, & pro tempore descriptis familiaribus continuis commen-
 salibus, etiam regum, & aliorum principum contempatione vel in-
 tuitu, seu in eorum, aut ecclesiarum vel piorum locorum, aut etiam
 in nullius fauore, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de
 Apostolice potestatis plenitudine, ex quibus vis causis, ac cum qui-
 busvis suspensionibus, restitutionibus, declarationibus, & alijs etiā
 derogatoriis derogatorijs, ac efficacibus, & in solitis clausulis, ir-
 ritantibusque etiam, vim contractus inducentib, decretis per nos,
 & sedem prædictam in genere vel in specie concessis, & factis, ac in
 posterū concedendis, & faciendis; quas & que, eorumque omnium
 vim, & effectum, etiam si de illis, eorumque totis tenorib, specialis
 specifica indiuidua, & expressa mentio habenda foret, illorum tenores
 huiusmodi, ac formas, & decreta in illis apposita, ac si de verbo ad
 verbū inserti forent præsentib, pro sufficienter expressis habentes
 quo ad præmissa, omnino suspendimus, & in dictis beneficijs effe-
 ctum sortiri, aut locum sibi vèdicare, vel etiam ad illa se extendere,
 aut illorū prætextu ius aliquod ad beneficia ipsa acquiri, nec ad illa
 in aliquo suffragari posse, & sic per quoscunque iudices quauis au-
 thoritate fungentes sublata eis, & eorū cuiuslibet quauis alicui iudici-
 di, & interpretandi facultate & auctoritate, iudicari deberet ac que-
 quid secus super his a quoquam quauis auctoritate scienter vel igno-
 rante contigerit attentari, irritū & inane decernimus: cõtrarijs qui-
 buscunque, Aut si aliquib, communiter vel diuini a dicta sit sede
 indultum, & interdicti suspendi vel excommunicari nõ possint per
 litteras Apostolicas nõ facientes plenā & expressam, ac de verbo ad
 verbū de indulto huiusmodi mentionem. Volumus aut, q; ad eccle-
 sias, & beneficia prædicta pro tempore, vt præfertur, electi, si illa di-
 spositioni Apostolicæ generaliter reseruatæ fuerint, infra tres men-
 ses, a die factarum electionum huiusmodi computandos, nouā pro-
 uisionem illorum a sede prædicta impetrare; & litteras desuper in
 totum expedire, ac iura cameræ apostolicæ propterea debere pet-
 soluere omnino teneantur. Alioquin dictis tribus mensibus elapsis,
 beneficia ipsa vacare censentur eo ipso. Nulli ergo omnino hominū
 liceat hanc paginam nostrarum approbationis, confirmationis, &
 decreti, & electionis decreti, extensionis, ampliationis, supple-
 rionis,

PARTIS SECVNDÆ

tionis, mandati, suspensionis, statuti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverint incursumum.

Datum Romæ apud sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo quingentesimo septimo idus Februarii Pontificatus nostri anno tertio.

Confirmatio omnium suprascriptarum litterarum apostolicarum, ac alia indulta super materia electionum.

Quod valet beneficia promotorum ad plebanias, aut ad regionem, cathedralium ecclesiarum eo ipso ualent, postquam in electionem consenserint & dicto electio fieri possit per capitula. Electio fieri potest non gradatim, si eligendi idonei non fuerint. Et quomodo concedatur licentia electionum faciendarum. Cap. VI.

CLEMENS PAPA VII.

Dilecte fili salutem, & Apostolicam benedictionem. Exponi nobis nuper fecerunt Dilecti filij Nobilissimus vir Andreas Gritti Dux, & Dominus Venetorum; quod licet aliis postquam scilicet Leo Papa X. prædecessor noster ex certis causis, tunc expressis, per quasdam suas in forma breuis statuerat, & ordinauerat; quod ex tunc perpetuis futuris temporibus parochialium ecclesiarum Plebaniarum seu plebanatorum nuncupatarum Veneriarum occurrente vacatione, parochiani illarum, qui earum patroni existunt, consensum suum electioni futurorum rectorum earundem præstare non possent, nisi dum, & quando in solito loco, præcedente vocatione illorum, qui præsentationi huiusmodi interesse deberent, ac debitis tractatibus congregati forent; necnon omnibus patronis prædictis, sub excommunicationis late sententiæ pena, ne alicui consensum, extra locum solitum, & nisi vocatis omnibus & adunatis, præstare præsumerent districtius inhibuerat; Irritum quoque decreuerat & innane quicquid secus super ijs a quoquam contingeret attentari. Pro parte Ducis, & Domini earundem, nobis exposito, quod in ciuitate, seu illius collegiatis ac huiusmodi parochialibus ecclesiis diuersa beneficia

TITVLVS DE ELECT. ETC.

33

ficia ecclesiastica presbyteralia, diaconalia, & subdiaconalia nuncupata, ad electionem dilectorum filiorum capitulorum, & collegiorum earundem ecclesiarum, & confirmationem pro tempore existentis Patriarchæ Venerabilis. Et ad illa dum pro tempore vacabant, tam iuxta constitutiones Patriarchales Veneriarum, quam et per bone. me. Laurentium Iustinianum, & Andream Bondimerium desuper editas, & per alios Patriarchas Venerabilis reformatas, & a tunc procuratoribus cleri Venetæ approbatas, & confirmatas, necnon de consuetudine eatenus ut plurimum obseruatas, personæ idoneæ de gremio ipsarum ecclesiarum, si vita, moribus, & ætate idoneæ reperiébantur, aliàs de quibuscumque alijs ecclesiis eiusdem ciuitatis gradatim, uidelicet diaconus ad presbyteratus, & subdiaconus ad diaconatus nuncupata beneficia huiusmodi per tunc capitula & collegia prædicta eligi consueuerant; & sæpius contingebat beneficia ipsa, licet eorum fructus tenues forent a personis minus idoneis, qui neque volebant, neque poterant eisdem ecclesiis in diuinis deseruire contra constitutiones Patriarchales huiusmodi a sede apostolica impetrari ex quo diuinus cultus, qui earundem constitutionum medio in dictis ecclesiis obseruabatur, & per deseruientes illis sub spe retributionis ad Dei laudem, & Christi fidelium deuotionem augebatur, detrimentum sustinebat; ac eausdem propter quas, statutum, inhibicio, & litteræ prædecessoris huiusmodi pro ecclesijs dictæ ciuitatis emanauerat, & constitutiones Patriarchales huiusmodi edite fuerant in Murano, & Maiuribus, ac Torcello, nec non Burano, & Mathemauc Torcellan. & Clugien. diocesum opidis seu locis dictæ ciuitati circumuicinis, & territoriali ditioni Ducis & Domini prædictorum subiectis, subsistentibus, & in illis etiam obseruari debebant; eo maxime, quod in illis, nonnulli minus idonei ad ecclesias parochiales eorundem locorum, & beneficiorum in illis consisten, ad electionem capitulorum seu collegiorum, ac confirmationem ordinarii loci pertinentem, exquiriti, & indirecta via eligi procurabant; Nos ipsorum Ducis, & Domini supplicationibus inclinatis, statutum, ordinationem, inhibitionem, & decretum, ac litteras Leonis prædecessoris, necnon singulas constitutiones, Patriarchales prædicta ex certa scientia per alias nostras litteras sub plumbis expeditis approbauerimus, & confirmauerimus; ac illis perpetuæ firmitatis robur adiderimus; & illa firmiter obseruari debere decreuerimus; Necnon ad singula de Mu-

rand. Maiurbio, Torcello, Burano, & Mathemauc loco, & illorum ecclesias ac singula in illis consisten. beneficia prædicta, ita vt ex tunc perpetuis futuris temporibus ecclesiarum locorum & beneficiorum in illis consisten. prædictorum vacatione occurrente, patriarchiani earundem ecclesiarum patroni consensum nisi dum & quando in loco solito, præcedentibus vocatione illorum, qui presentationi huiusmodi interesse deberent, ac debitis tractatibus congregati forent iuxta tenorem litterarum earundem. extra locum solito præstare non possent; ac non sic vocatis & adunatis consensum incurrerent, nulliq; ad beneficia in eisdem ecclesiis consisten. nisi iuxta Patriarchales constitutiones prædictas de gremio earundem ecclesiarum, si vita, moribus, & ætate idonei reperti forent, alijs de quibuscumq; ecclesijs gradatim, videlicet diaconi ad presbyteratus, & subdiaconi ad diaconatus nuncupata beneficia huiusmodi per illorum capitula, seu collegia, aut alios ad quos pertineret eligi valerent; & quicquid secus attentari contingeret irritum & inane existeret, extenderimus, & ampliauerimus; suppletentes omnes & singulos iuris, & facti defectus, si qui forsan in editione ipsarum constitutionum patriarchalium interuenerant. Et nihilominus pro potiori cautela præmissa omnia, & singula etiam pro ecclesijs singulorum locorum prædictorum, quodque similiter extunc perpetuis futuris temporibus beneficiorum in ecclesijs ciuitatis & singulorum locorum huiusmodi vacatione occurrente, capitula & collegia earundem ecclesiarum, in quibus beneficia huiusmodi vacare contingeret, vt præfertur, ad electionem personarum modo præmissis qualificatarum ad dicta beneficia sic vacantia gradatim iuxta constitutiones prædictas procedere; ac personas sic per eos electas, Patriarchæ & loci ordinario pro tempore existenti per eum confirmandas, seu instituendas presentare deberent: & electiones, ipsa forma iuris, & constitutionum patriarchalium nõ seruata, vel de personis indignis & non idoneis, pro tempore factæ, nullius roboris, vel momenti existerent. Quodque si dictus Patriarcha electionem alicuius ad aliquod beneficium huiusmodi pro tempore electi, eo prætextu quod in ipsa electione iuris, ac constitutionum synodaliũ, & patriarchalium forma obseruata, vel persona electi digna & idonea non existeret, confirmare, seu ipsum electionem, instituire recusaret; ab ipsa confirmationis, & institutionis

recusa-

recusatione appellari posset per illum, qui ab ipso Patriarcha, vel eius prædecesore examinatus, seu de eius licentia ad sacros ordines promotus foret, nisi post ordinem eorumdem susceptionem aliquid commisisset, propter quod se indignum reddidisset. & casu quo appellari posset, vt præfertur, causa ipsa appellationis in ciuitate Venetiarum committi, & cognosci, ac vnicæ sententiæ, que vim trium sententiarum diffinitiuarum conformium haberet, stari deberet; & si contingeret male appellatum declarari, ex tunc electores ipsi de nouo pro alia vice duntaxat ad aliam electionem procedere possent: Si verò Patriarcha, vel loci ordinarij prædicti nouam electionem prædictam, tanquam contra iuris, & constitutionum prædictarum formam, vel de indigno, & non idoneo, scienter celebratam, confirmare recusarent, & ab huiusmodi recusatone iterum appellari, ac per iudicem appellationis huiusmodi male appellatum fuisse declarari contingeret; ex tunc sine vltiori appellatione eidem Patriarchæ de beneficijs huiusmodi pro ea vice duntaxat liberè prouideret liceret; ac appellationibus huiusmodi pendens, ipse, aut capitula, seu collegia prædicta de beneficijs huiusmodi vacantibus, nullatenus disponere, aut aliam in causis huiusmodi aliquid innovare possent statuerimus, & ordinauerimus: Necnon omnibus & singulis capitula & collegia huiusmodi facientibus, & representantibus ad electionem nisi in loco capitulari, & solito ecclesiarum ipsarum, ac vocatis omnibus quorum interesset, iuxta ipsarum constitutionum formam procedere quoquomodo præsumerent, nec ipse patriarcha personas sic pro tempore electas ad renuntiandum, seu cedendum prioribus suis titulis seu beneficijs, etiam sub simili excommunicationis latæ sententiæ pœna per contrafacientes incurrenda, interpellare, seu cogere, aut eorum resignationes, seu cessiones, admittere, sed beneficia ipsa per aliorum afectionem vacare permittere, & de illis iuxta constitutiones prædictas disponere deberent inhibuerimus: Irritum quoq; & inane decreuerimus, si secus super his a quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contingeret attentari; prout in eisdem litteris plenius continetur. Nihilominus venerabilis frater Modernus patriarcha Venetiarum collegijs, capitulis, & patronis præfatis licentiam eligendi personas ad beneficia, in dicta ciuitate vacantia, iuxta dictarum constitutionum tenorem petentibus, licentiam ipsam concedere, & personas per eos electas, & sibi presentatas instituire, seu confirmare abiq; rationabili causa sex penumero recusari, seu plus de-

bito differt, & prorogatur. Necnon plebibus seu plebanis earundem ecclesiarum, quæ inibi dignitates principales existunt, pro tempore vacantibus, personas ecclesiarum earundem quominus ad illas sic vacantes, personas sibi gratas & acceptas, prout de antiqua, & approbata, hætenusq; pacifice observata consuetudine introductum extitit, nominare possint, im pedire nititur. nonnulli, & beneficia ecclesiastica presbyteralia, diaconalia, & subdiaconalia huiusmodi obtinentes, dum illis de parochialibus, ecclesiis plebibus nuncupatis in dicta ciuitate prouiderit, seu etiam ad regimen cathedralium ecclesiarum assumuntur, eisdem suis prioribus beneficiis postmodum per se ipsos deseruire nolentes, & etiam si uellent, non valentes, beneficia prædicta nihilominus etiam post ipsarum parochialium, ac regiminis, & administrationis cathedralium huiusmodi possessionem, vel quasi retinendo, ex quo confectus ministrorum ecclesiasticorum numerus in eisdem ecclesiis deficit: ecclesiæ diuini solitis obsequiis frustantur, & litteræ, necnon constitutiones prædictæ suo uotino effectui carent. Quare Andreas Dux & Dominus præfatus nobis humiliter supplicari fecerunt, ut in præmissis opportunè prouideri de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur constitutiones patriarchales, & litteras prædictas inuolubiliter obseruari volentes, huiusmodi supplicationibus, inclinati; quod de cætero singula beneficia prædicta per assignationem parochialium ecclesiarum plebium nuncupatarum ciuitatis prædictæ, necnon per assumptionem ad regimen, & administrationem cathedralium ecclesiarum, quam primum promoti ad parochiales ipsas, parochiales ecclesiæ acceptauerint, & assumpti ad regimen, & administrationem cathedralium ecclesiarum, huiusmodi, ipsi assumptioni consenserint: eod ipso vacare censentur; & ex tunc ipsa collegia, & capitula ad illa pro tempore vacant. de grege ipso ecclesiarum, gradatim uidelicet diaconos ad presbyteratum, & subdiaconos ad diaconatum, si idonei fuerint; & alioquin subdiaconus, vel alius, qui inibi deseruiat, & si idoneus inibi non reperiatur, ex alia qua uis ecclesiæ dictæ ciuitatis personas idoneas, etiam ad presbyteratum eligere liberè & sicite valeant, eadem auctoritate apostolica tenore præsentium statuimus, & ordinamus districtius inhiberi, eidem moderno, & pro tempore existenti Patriarchæ Venetarum, ne beneficia prædicta, nisi præcedentibus eorundem collegiorum, & capitulorum electionibus, contra tenorem litterarum prædictarum aliquibus, conferre; aut eisdem parochianis, ne perso-

nas sibi gratas ad plebes seu plebanis huiusmodi, iuxta consuetudinem hætenus circa hoc seruaram, liberè nominare possint, impedire quoquomodo præsumant districtius inhiberi, necnon quicquid secus super his a quoquam quauis auctoritate scienter, & vel ignoranter contigerit attentari irritum, & inane decernimus. Et nihilominus tibi per præsentem committimus & mandamus; quatenus, si præfatus Patriarcha, aut in eius absentia à dicta ciuitate eius in spiritualibus, vicarius generalis legitime requisitus, eisdem collegiis, capitulis, & parochianis, ac aliis ad quos pertinet licentiam eligendi personas idoneas ad parochiales ecclesias, & beneficia prædicta pro tempore vacantia concedere; ac personas sibi per eos electas, dummodo idoneæ iuxta constitutiones prædictas, & præsentem litteras qualitate fuerint, instituire recusauerit; seu per viginti dies, a die ipsius requisitionis sibi factæ, distulerit; nisi noster, & apostolicæ sedis nuntius, aut legatus in dicta ciuitate, aut eius pertinentiis fuerit, quo casu infra scripta per eos & non per te fieri uolumus, eisdem collegiis, capitulis, & patronis licentiam ipsam concedere; & personas per eos, ut præfertur, electas alias iuxta prædictarum, & præsentium litterarum, ac constitutionum earundem tenorem instituire, necnon appellationes a recufationibus retardationibus institutionum denegationibus, reiectionibus, aut irritationibus ab ipso Patriarcha aut eius vicario prædicto pro tempore interiectas cognoscere, decidere, & sine debito terminare; ac quod decreueris firmiter obseruari mandare, ac omnia & singula in præmissis, & circa ea necessaria alias iuxta priorum litterarum prædictarum tenorem exequi auctoritate nostra procures. Nos enim tibi in euentum prædictum quoslibet contradictores, molestatores, & rebelles per censure ecclesiasticas, ac penas etiam pecuniarias arbitrio tuo moderandas, & applicandas, ac alia opportuna iuris remedia comprehendendi, eisque, sub eisdem censuris & penis inhibendi, necnon legitimis super his habendis seruatis processibus censuras ipsas quoties opus fuerit aggrauandi, inuocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachii secularis, plenam & liberam facultatem concedimus per præsentem. Non obstantibus quibusuis apostolicis, ac in prouincialibus, & synodaliibus conciliis editis generalibus, uel specialibus constitutionibus, & ordinationibus, necnon omnibus illis, quæ in dictis nostris litteris uolumus non obstare, ceterisque contrariis quibuscuq; Aut si aliquibus communiter, vel diuisim a dicta hæc sede indultis, quod

quod interdicti suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam, & expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub anullo piscatoris.
Die XX. Maij. M. D. XXXII. Pont. Nostri Anno IX.

Euangelista.

A Tergo.

Dilecto filio Hieronymo Barbadico Primicerio Ecclesiæ sancti Marci Venetiarum.

Extinctio omnium controuersiarum inter Reuerendissimi D. Patriarchæ, Clerum Venetiarum occasione Titulorum. Cap. VII.

CLEMENS PAPA VII.

Venerabili Fratri Hieronymo Patriarchæ Venetiarum.

Venerabilis Frater Salutem & Apostolicam benedictionem. Postquam per alias nostras in forma breuis litteras mandauimus, vt contra omnes & singulos tuæ iurisdictioni subiectos, qui contra ecclesiasticam libertatem aliquid per se, vel alium, seu alios tractassent, procurassent, aut commississent, etiam summarie procederes; & illos debitis pœnis corrigeres, & emendares; & contradictores quoslibet cuiuscunque conditionis, & gradus forent, per censuras ecclesiasticas compescendo: eidem fraternitati tuæ etiam viuæ vocis oraculo, ut illos qui talia fecissent, seu fieri procurassent absolute posses, concessimus: Cumque ad supplicationem dilectorum filiorum Nobilis viri Ducis, & Domini Venetorum litteræ ad perpetuam rei memoriam a nobis emanauerint; per quas omnes differentie, quæ super electionibus, & presentationibus ad beneficia ecclesiastica ecclesiarum istius ciuitatis, pro tempore vacantia, & institutionibus, seu confirmationibus electionum huiusmodi per fratritatem tuam faciendis inter eam & clerum tuum Venetiarum ex-

ortæ

ortæ erant; & propter quas præmissa successerant, sint penitus sublatæ; duo plebani d. ciuitatis præmissorum occasione Bononiæ coram locumtenente auditoris Camere instantè Procuratore nostro fiscalit. restati, inquisiti, tanquam innocentes ab eodem locumtenente absoluti fuerint. Ex his igitur, & aliis rationabilibus causis, quas fraternitas tua sua solita prudentia considerare potest, hoc calamitose tempore expedire iudicamus; vt pro tua, & istius ciuitatis quiete potius viam misericordiæ, quam seueritatis eligere velit. Ea propter fraternitati tuæ in virtute sanctæ obedientiæ iniungendū duximus, vt ab executione priorum litterarum breuis huiusmodi abstineat.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo piscatoris.
Die Octauo Ianuarij M. D. XXXI. Pontificatus Nostri Anno octauo.

Euangelista

DE CELEBRATIONE MISSARVM.

CAP. VIII.

CLEMENS PAPA VII.

Dilecti filii salutem & apostolicam ben. Nuper nobis exponi fecisti; quod licet quàm plurimi nobiles & graduati Veneti, inter alia indulta Apostolica eis concessa, missas in eorum domibus cum altari portatili, & debitis honore, & reuerentia per quencunque sacerdotem per ipsos eligendum celebrari facienti licentiam & facultatem ab Apostolica sede obtinuerint; nihilominus venerabilis frater Patriarcha Venetiarum omnibus & singulis presbyteris secularibus dicte ciuitatis Venetiarum sub excommunicationis, & forsitan aliis pœnis, ne missas huiusmodi, etiam quod ab habentibus facultatem, & licentiam Apostolicam huiusmodi eligantur, celebrare audeant, expressè mandauit; ex quo succedit, quod facultatem huiusmodi habentes, non valentes sacerdotes seculares habere, alios religiosos & regulares, qui missas prædictas iuxta tenorem facultatum huiusmodi celebrent recipere coguntur, in dedecus, damnū, & deuotionis sacerdotum secularium diminutionem. Quare

nobis

nobis humiliter supplicari fecistis ut vobis in præmissis opportune prouideret de benignitate Apostolica dignaremur: Nos igitur huiusmodi supplicationibus inclinati, vobis, & vestrum cuiuslibet, vt quatenus ab habentibus facultatem huiusmodi in casu infirmitatis, & necessitatibus requisiti, & uocari eritis, & in ecclesiis uel aliis beneficis ecclesiasticis per vos in dicta ciuitate Venetiarum pro tempore obtentis missas celebrare non tenebimini, missas in domibus priuatorum facultatem huiusmodi habentium, libere, & licite celebrare valeatis, Apostolica auctoritate, tenore præsentium, licentiâ, & facultatem concedimus & elargimur, Quocirca Venerabilibus fratribus, patriarchæ Aquileiensis, & episcopo Paphensi Venetiis cõmorantibus per præsentem committimus & mandamus, quatenus ipsi, uel alter eorum per se, uel alium, siue alios vobis, & vestrum cuiuslibet in præmissis efficaci defensionis præsidio assistentes, faciant uos, & vestrum quocumlibet auctoritate nostra, licentiâ & facultate prædictis frui & gaudere: non permitentes uos desuper quomodo libet molestari; præfatum patriarcham non parentem, per censuras ecclesiasticas, inuocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachii secularis, compescendo, Non obstantibus quibusuis præceptis mandatis, & monitoriis, per Patriarcham huiusmodi, & eius officiales factis, & faciendis, ceterisque contrariis quibuscunque.

Datum Bononiæ sub annulo piscatoris. Die XI. Decembris.
M. D. XXI. Pontificatus nostri Anno VII.

Euangelista.

A Tergo

Dilecti filii Plebanis & Presbyteris Venetiarum.

PAVLVS PAPA III.

In Ciuitate Veneti nullo obtrine potest nisi unum tantum bene-
ficium. Cap. I. X.

Dilecti filii salutem & apostolicam benedictionem: Exponi nobis nuper fecistis, quod dudum se. re. Clementi Papæ VII.

præ-

prædecessori nostro pro parte tunc Ducis, & Domini Venetiarum inter alia exposito, quod licet postquam pie me. Leo Papa X. etiam prædecessor noster, tunc suus ex certis, tunc expressis causis, per quasdam in forma breuis statuerat, & ordinauerat: quod ex tunc perpetuis futuris temporibus parochialium ecclesiarum, plebaniarum seu plebanatum nuncupatarum Venetiarum occurrente vacatione, illarum parochiani, qui earum patрони etiam tunc existebant, consensum suum electioni futurorum: rectorum earundem præstare non possent, nisi dum & quando in solito loco, præcedente uocatione illorum, qui presentationi huiusmodi interessere deberent, ac debitis tractati, congregati forent; necnon omnibus patronis prædictis sub excommunicationis late sententiæ pœna, ne aliqui consensum extra locum solitum, & nisi uocatis omnibus, & adunatis, præstare presumerent, districtus inhibuerat; decreto irritanti de super adiecto eidem Clementi prædecessori pro parte Ducis & Domini prædictorum exposito, quod in Ciuitate Venetiarum, seu Iulius Collegiatis, & huiusmodi parochialibus, ecclesiis diuersa beneficia ecclesiastica presbyteralia, diaconalia, & subdiaconalia nuncupata ad electionem dilectorum filiorum Capitulorum, & Collegiorum earundem ecclesiarum, & confirmationem pro tempore existentis Patriarchæ Venetiarum spectantia, existebant; & ad illa dum pro tempore vacabant, tam iuxta constitutiones patriarchales Venetiarum, quam etiam per bo. me. Laurentium Iustinianum, & Andream Bonimerium desuper editas, & per alios patriarchas Venetiarum reformatas, & à tunc procuratoribus cleri Venetiarum approbatas, & confirmatas, necnon de consuetudines eadem ut pluri nùm obseruatas, personæ idoneæ de gremio ipsarum ecclesiarum, si vita moribus, & ætate idoneæ reperiebantur, aliâ de quibuscunque; aliis ecclesiis eiusdem ciuitatis gradatim, videlicet diaconus ad presbyteratus, & subdiaconus ad diaconatus nuncupata beneficia huiusmodi per tunc capitula, & collegia prædicta eligi consueuerant: quodque causa, propter quas statum inhibicio, & litteræ Leonis prædecessoris huiusmodi pro ecclesiis dictæ ciuitatis emanauerant, & constitutiones patriarchales huiusmodi editæ fuerant etiam in Murano, & Maiurbio, ac Torcello, necnon Burano, & Mathemaucio, Torcellanæ & elugensis diocesis opidis, seu locis dictæ ciuitatis circunciuicinis, & temporalis ditioni Ducis, & Domini prædictorum subiectis, subsistebant, & in illis etiam obseruari debeant: idem

K Cle-

II.

c. summus
ordinamus
clementi. Di
lecti Dile-
cti 2. ad su-
turum.

Dilecti filii salutem & apostolicam benedictionem: Exponi nobis nuper fecistis, quod dudum se. re. Clementi Papæ VII.

Clemens prædecessor ipsorum Ducis, & Domini supplicationibus inclinatus inter alia statutum, ordinationem, inhibitionem, & decretum, ac litteras Leonis prædecessoris, necnon singulas constitutiones patriarchales huiusmodi ex certa scientia, per quasdam sub plübo expeditas, approbasset, & confirmasset, ac illis perpetua firmitatis robur adiecit, & illa firmiter observari debere decreuisset; necnon ad singula de Murano, Maiurbio, Torcello, Burano, & Marhe-maüco loca, & illorum ecclesias, ac singula in illis consistentia beneficia præfata; ita vt ex tunc perpetuis futuris temporibus ecclesiasticorum locorum, & beneficiorum in illis consistentium prædictorum vacatione occurrente, parochiani earundem ecclesiarum patroni consentiam extra locum solitum, & nisi dum; & quando in loco solito, præcedente vocatione illorum, qui præsentationi huiusmodi interesse deberent, ac debitis tractatibus congregati forent, in xtra tenorem litterarum Leonis prædecessoris huiusmodi, præstare non possent; ac non sic vocati & adunati consensum præstare presumetes excommunicationis læte sententiæ pœnam incurrerent: nulliq; ad beneficia, in eisdem ecclesiis consistentia, nisi iuxta patriarchales constitutiones prædictas idonei, de gremio earundem ecclesiarum, si vi-ta, moribus, & ætate idonei reperti forent, alias de quibuscunque ecclesiis gradatim, videlicet diaconi ad presbyteratus, & subdiaconi ad diaconatus nuncupata beneficia huiusmodi per illorum capitula, seu collegia, aut alios, ad quos pertineret eligi valerent; & quicquid secus attemptari contingeret irritum, & inane existeret, extendisset, & ampliasset; suppleuissetq; omnes & singulos iuris & facti defectus, si qui forsam in editione ipsarum constitutionum patriarchalium, interuenerant. & insuper præmissa omnia & singula etiam pro ecclesiis singulorum locorum prædictorum: quodque similiter extunc perpetuis futuris temporibus, beneficiorum in ecclesiis ciuitatis & singulorum locorum huiusmodi vacatione occurrente, capitula & collegia earundem ecclesiarum, in quibus beneficia huiusmodi vacare contingeret, vt præfetur, ad electionem personarum, modo præmissis, qualificatarum ad dicta beneficia sic vacantia gradatim iuxta constitutiones prædictas procedere, & personas sic per eos electas patriarchæ, & loci ordinario, pro tempore existentis, per eos confirmandas seu instituendas presentare deberent: & electiones ipsæ forma iuris, & constitutionum patriarchalium non seruetur, vel de personis indignis & non idoneis pro tempore factæ nullus

robo-

roboris, vel momenti existerent, itauisset, & ordinasset: necnon omnibus & singulis capitula, & collegia huiusmodi facientibus, & representantibus, ne ad electionem alicuius, nisi in loco capitulari, ac solito ecclesiarum ipsarum, ac vocatis omnibus quorum interesse iuxta ipsarum constitutionum formam procedere quoquomodo præsumeret, inhibuisset; decreto irritanti etiam desuper adiecto. Nihilominus nonnulli beneficia ecclesiastica presbyteralia, diaconalia, & subdiaconalia huiusmodi obtinentes, dum illis de parochia libus ecclesiis, plebibus nuncupatis, in dicta ciuitate prouidebatur, seu etiam ad regimen cathedralium ecclesiarum assumebantur, eisdem suis prioribus beneficiis postmodum per seipsos deseruire nolentes, & etiam si voluissent non valentes, beneficia prædicta, etiam post ipsarum parochialium, ac regimen, & administrationem cathedralium huiusmodi possessionem, vel quasi retinebant; ex quo cõsuetum ministrorum ecclesiasticorum numerum in eisdem ecclesiis deficiebat; ecclesiæ solitis obsequiis diuinis frustabantur, & litteræ, necnon constitutiones prædictæ suo vortuo effectu carebant: præfatus Clemens prædecessor eorundem Ducis & Domini supplicationibus inclinatus inter cætera, quod de cætero singula beneficia prædicta per assecutionem parochialium ecclesiarum plebium nuncupatarum ciuitatis prædictæ; necnon per assumptionem ad regimen & administrationem cathedralium ecclesiarum, quamprimum promori, parochiales ecclesias acceptassent, & assumpti ad regimen, & administrationem cathedralium ecclesiarum huiusmodi ipsi assumptioni consensissent, eo ipso vacare censerentur: & extunc ipsa collegia & capitula ad illa pro tempore vacantia de gremio ipsarum ecclesiarum gradatim, videlicet diaconus ad presbyteratus, & subdiaconus ad diaconatus, si idonei forent, alioquin subdiaconum, vel alium, qui inibi deseruiret: & si idoneus inibi non reperiretur ex alia quauis ecclesia dictæ ciuitatis personas idoneas, etiam ad presbyteratus eligere valerent; per alias suas etiam in forma breuis statuit, & ordinauit; ac districtius inhibuit decreto irritanti similiter desuper adiecto, prout in singulis litteris prædictis dicitur plenius contineri. Cùm autem, sicut eadem expressio, subiungebat, in ciuitate, & opidis, seu locis prædictis sæpius contingat, quòd clerici, subdiaconi, aut diaconi, vel presbyteri in aliqua ecclesiarum ciuitatis, & opidorum, seu locorum huiusmodi beneficiati ad alia beneficia subdiaconalia, vel diaconalia, aut presbyteralia huiusmodi in

K 2 aliis

aliis ecclesiis eorundem ciuitatis, & opidorum, seu locorum, ut præferretur, eligantur, & in eis instituantur; ipsique sic electi & instituti tam prima per eos obtenta, quàm alia ad quæ de nouo electi, & in quibus instituti existunt, etiam post affectam secundi beneficii pacificam possessionem, in futurum retineant; & sic vnus duo, & quandoque plura beneficia subdiaconalia uel diaconalia, aut presbyteralia huiusmodi in ecclesiis ciuitatis, & opidorum, seu locorum prædictorum obtineat; & propterea diuinus cultus, qui medio constitutionum prædictarum in dictis ecclesiis obseruabatur; & per illarum beneficiarios sub spe retributionis ad Dei laudem, & Christi fidei in deuotionem augebatur, diminuat; & alias detrimentum patiat ut, in maximo ipsarum ecclesiarum præiudicium, & parochianorum earum admurmurationem, & scandalum: nobis humiliter supplicari fecimus, ut ad occurrendum indemnitati ecclesiarum ciuitatis, & opidorum, seu locorum huiusmodi; quod nullus in eisdem ecclesiis ultra vnum beneficium subdiaconale, diaconale, aut presbyterale huiusmodi obtinere possit: & si contingat aliquem in vna ecclesiarum huiusmodi aliquo ex dictis beneficiis beneficiatum ad aliquod aliud simile vel dissimile subdiaconalium, vel diaconalium, aut presbyteralium beneficiorum huiusmodi, in qua via alia dictarum ecclesiarum eligi, & electionem huiusmodi confirmari, seu ipsum sic beneficiatum in secundo beneficio huiusmodi per affectionem possessionis dicti beneficii, in quo postremo institutus fuerit, perinde ac si beneficia huiusmodi aliàs de iure communi incompatibilia forent, vacent, & vacare censeantur; ac capitula, seu collegia ecclesiarum, in quibus beneficia huiusmodi per affectionem ipsam pro tempore vacantia, erunt ad electionem aliarum personarum idonearum, ad ipsarum ecclesiarum in quibus electio erit facienda, si haberi poterunt aliàs de iure communi in eisdem gremio ad eadem beneficia sic vacantia, alias seruata forma constitutionum synodaliū, & patriarchalium, ac singularum litterarum prædictarum procedere liberè, & licitè valeant; perpetuò statuere & ordinare; aliasque in præmissis opportune prouidere de benignitate Apostolica dignentur. Nos igitur attendentes beneficia prædicta in vnaquaque ecclesia ciuitatis opidorum, & lo-

corum

corum prædictorum ideo instituta esse, ut in singulis eisdem ecclesiis in altaris ministerio per tres clericos videlicet presbyterum, diaconum, & subdiaconum ministraretur; quodque substitutus pro alio deseruiens mercenarius, & non pastor existat, ac cupientes singulis beneficiis huiusmodi per singulos beneficiarios deseruii, & exinde cultum diuinum augeri, huiusmodi supplicationibus inclinati: quod de ceterò nullas in eisdem ecclesiis ultra vnum ex dictis beneficiis obtinere possit; & si contingat aliquem in vna ecclesiarum huiusmodi aliquo ex beneficiis prædictis beneficiatum, ad aliquod aliud simile, vel dissimile beneficiorum prædictorum, in quouis alia ecclesiarum huiusmodi eligi, & electionem huiusmodi confirmari, seu ipsum sic beneficiatum in secundo beneficio huiusmodi institui: quod quouis alia per ipsam sic institutum in quibusuis aliis ecclesiis ciuitatis & opidorum seu locorum prædictorum obtenta beneficia huiusmodi per affectionem possessionis beneficii, in quo postremo institutus fuerit, perinde ac si aliàs de iure communi incompatibilia existerent, vacent & vacare censeantur; ac capitula, seu collegia ecclesiarum, in quibus beneficia huiusmodi per affectionem ipsam, pro tempore vacantia, erunt, ad electionem aliarum personarum idonearum de ipsarum ecclesiarum in quibus electio erit facienda; si haberi poterunt aliàs de aliarum ecclesiarum gremio, ad eadem beneficia sic vacantia; aliàs seruata forma constitutionum synodaliū, & patriarchalium, & singularum litterarum prædictarum, procedere liberè, & licitè valeant; auctoritate apostolica tenore presentium perpetuò statuimus, & ordinamus, non obstantibus, quibusuis apostolicis, ac in prouincialibus, & synodalibus, conciliis editis specialibus, vel generalibus constitutionibus, & ordinationibus; necnon omnibus, illis, quæ singuli prædecessores præfati in singulis eorum litteris voluerunt non obstat: ceterisque contrariis quibuscunque.

Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo piscatoris. Die xix. Novembris. M. D. XLII. Pontificatus nostri anno nono.

Blos.El.Ful.

A Tergo.

D. lectis filiis Nobilibus viris Petro Lando Duci, & Dominio Venetiarum.

DE

C Propter defectum. c. Nostri manus. Statutum. Item ordi. n. m. 2. l. c. Statutum. de cele. m. c. i. c. i. m. n. e. de m. i. a. c. e. d. l. c. 2. Cle mens. 2. Al. futuram. c. i. i. i.

Georgius Andreas Dei, & apostolicæ sedis gratia Episcopus Cluinus, & in toto Dominio Venetorum cum potestate Legati de latere Sanctissimi Domini nostri Papæ, & sedis Apostolicæ Nuntius; ad perpetuam rei memoriam. Inter graues sollicitudines, & curas, quibus pro legationis nostræ officii debito assidue præsumimus, vna est; vt circa ecclesiarum collegiatarum, præsertim ciuitatis Venetiæ, & loci Muriani vnionem, & tranquillitatem continuo inuigilemus; vt per coniunctionem membrorum capiti diuisionem aliquam non patiantur; sed semotis obstaculis, per quæ vno inter gregem Christi enervatur, unanimiter in vinea domini laborent; & spe assensus per gradus titulorum allecti, diuino cultui in dies magis inuigilent; & ex hoc ecclesiæ ipsæ maius in diuinis suscipiant incrementum. Cupientes igitur, quantum cum deo possumus, in præmissis pro tantæ rei necessitate, & periculi magnitudine, vt tenemur, salubriter in posterum providere; hæc nostra perpetuò valitura constitutione de totius cleri ciuitatis Venetiæ, & loci Muriani in sancta synodo in præsentia nostra in ecclesiâ sancti Ioannis à templo eiusdem ciuitatis celebrata, assensu legationis nostræ vigore, & autoritate nobis ab apostolica sede concessa, sancimus statuimus, & ordinamus. Quod de cætero quotiescunque in aliqua dictarum huius ciuitatis, & loci Muriani præfati collegiatarum ecclesiarum alicuius acolitatus electio fienda immineat, per ipsarum capitula, qui actu tunc ipsis ecclesiis deseruiunt, deque illarum gremio existunt, si vita, moribus, ætate, atque doctrina idonei reperti fuerint, semper fieri debeat: alioquin quencunque alium cuiuscunque alie ecclesiæ dictæ ciuitatis actu deseruientem, ut præmittitur, idoneum ipsis capitulis eligere liceat. Et hoc idem tam in huius ciuitatis, & loci Muriani præfati collegiatis ecclesiis in quibus adsunt; quam in quibus in præteritum fuerant, vel nunquam fuerunt, ac ad præsens nulli adsunt acoliti seruetur: quatenus ipsis ecclesiis dictos acolitatus erectos conservare, seu in posterum erectioni acolitorum huiusmodi, dum modo in ea totius capituli consensus, nemine discrepante, quæ ad hoc aliter cogi non in-

tendimus,

tendimus, accedat, expressus consentire placuerit, dictamque electionem sic, vt præmittitur, factam, sicut in aliis electionib. moris est, Reuerendiss. Dom. patriarchæ Venetiæ confirmandam præsertim re debeant. Declarantes tamè, & eadè autoritate statuentes, quod capitula dictarum ecclesiarum in electionib. ad subdiaconalem titulum pro tunc pore fiendis, ad dictorum acolitorum electionem tantummodo nulla tenus arcentur: sed liberè & licitè sit eisdem capitulis tam de ipsis acolitis, quam de quibuscunque aliis de earundem ecclesiarum gremio, ac in illis personaliter actu deseruientium, electionem ad dictum subdiaconalem titulum facere: nec propterea, quod de ipsis acolitis non sit electio facta, infringi, vel aliquo modo impugnari possit. Decernentes exnunc irritum, & inane si secus super his a quoquam nobis inferiori scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca Reuerendiss. in Christo Domino Dei gratia Episcopo Paphen. & ecclesiæ Sancti Marci Venetiæ Primicerio per hæc scripta mandamus; quatenus ipsi, aut alter eorum per se, uel alium, seu alios presentes nostras litteras, & in eis contenta quæcunque, vbi, & quando opus fuerit, ac pro parte capitulorum, & aliorum prænominatorum, aut alicuius ipsorum desuper fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant autoritate nostra prædicta presentes litteras, & in eis contenta huiusmodi, ac singulos quod ipsæ præsentis concernunt, illis pacificè frui, & gaudere. Non permitteutes eos desuper quotiescunque quomodolibet indebite molestari. Contradictores quoslibet & rebelles per censuras, & pœnas ecclesiasticas appellatione postposita compeccendo; ac legitimis, super his habendis, seruatis processibus, censuras, & pœnas ipsas quoties opus fuerit iteratis vicibus aggravando: inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij secularis. Non obstantibus præmissis, ac apostolicis & patriarchalibus, necnon synodalibus etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, constitutionibus, & ordinationibus, cæterisque contrariis quibuscunque.

Datum Venetiis in præfata ecclesiâ sancti Ioannis à templo,

an-

anno Incarnationis Dominice Millesimo Quingentesimo, Quarta
tragesimo primo, Quarto kal. Augusti Pontificatus Sanctis-
simi Domini nostri Pauli Divina Providentia Papae Tertij
anno Septimo, etc.

Io. Lambertus Ge, Episcopus Clusinus Legatus.

Indultum perpetuum Severissimi Domini nostri Pij Papae IIII. quoad
confirmaciones presentacionum pro tempore faciendarum: eligendi-
borum ad plebanias, & Titulos in collegiatis, & parochialibus eccle-
siis Venetiariis, & reicctiones respectue faciendas per Reven-
dissimos Dominos Patriarchas pro tempore existen. concessum
Severissimo & Illustrissimo Domino Domino Duci, & Dominio Venetiarum.

Cap. XI.

PIVS PAPA IIII

AD futuram rei memoriam. Dudum emanarunt a se. re. Paulo Papa Quarto, immediate praedecessore nostro in forma brevis litterae tenoris subsequenti.

A Tergo, videlicet, Venerabili fratri Vincentio Patriarchae Venetiari. Intus vero, Paulus Papa Quartus, Venerabilis frater salutem, & apostolicam benedictionem. Cum sicut accepimus licet nos aliis tibi, ne ex tunc de cetero aliquem in rectorem, seu plebanum, aut beneficiatum alicuius, ex parochialibus ecclesiis plebaniis, seu plebanatibus nuncupatis Venetiari, que pro maiori parte etiam collegiatae existunt, & in quibus diuersa perpetua beneficia ecclesiastica clericali, subdiaconatus, diaconatus, & presbyteratus nuncupata existunt, & ad quas, ac beneficia in eis consentiant, dum pro tempore uacant, electio, seu nominatio personarum idonearum ad ecclesias, videlicet dilectis filiis parochianis ipsarum ecclesiarum, ad beneficia uero huiusmodi pro tempore existentia plebano earundem ecclesiarum, & qui cum eo capitulum praedictarum ecclesiarum, constituant, presbyteris, diaconis, subdiaconis, & clericis, dicta beneficia pro tempore obtinentibus, ex antiqua, & per sedem apostolicam approbata, haectenusque pacifice obseruata consuetudine, & praesentibus competens nisi prius tibi de eius in aetate moribus, & doctrina,

e. fratimur. c. ordinamus elem. Di. leffe. Dile. Hi. 2. Dile. De 1.

doctrina, idoneitate, & sufficientia, per diligens a te desuper habendum examen, aut aliis canonicè constitutis insuere praesumeres, per alias nostras in forma breuis litteras inhiuerimus: tibi etiam in virtute sanctae obedientiae iniungentes, vt si aliquem minus idoneum, & sufficientem in rectorem, vel plebanum, seu beneficiatum instituentum praesentari contingeret, eo reiecto, parochianis, seu capitulo praefatis alium idoneum, & sufficientem iuxta constitutiones patriarchales Venetiari, & super illis emanatas litteras apostolicas eligendi, seu nominandi licentiam concederes, prout in eisdem litteris nostris plenius continetur: tuque honorem Dei, & salutem animarum desiderans, pro salubri ecclesiae Venetiari, cui praes, directionem, inhibitionem, & inunctionem nostram huiusmodi plene obserues; minus idoneos reijciendo; & parochianis, seu capitulis praedictis alium idoneum, & sufficientem eligendi, seu nominandi licentiam concedendo: nihilominus dilecti filii capitula ecclesiarum huiusmodi saepe minus idoneos in beneficiatos ipsarum ecclesiarum instituendos tibi praesentare praesumant: & si eos, vt minus idoneos reiciis; & eidem capitulis alium idoneum, & sufficientem eligendi, seu nominandi licentiam concedis; eum eligere, seu nominare negligant; & ipsi minus idonei sic praesentati se super institutione de eis facienda diuersimodè, etiam iudicialiter molestent: & nouissimè, cum tu dilectum filium Victorem quondam Petri presbyterum Venetiari, a dilectis filiis capitulo ecclesiae sancti Ioannis chrysostomi Venetiari, ad perpetuum simplex ecclesiam subdiaconatum nuncupatum praesentatum, seu nominatum tanquam insufficientem in eius examine perceptum, reiecisses; idè Victor asserens se exinde indebitè grauari ad nos, & sedem praedictam appellauerit, & causam appellationis huiusmodi certis iudiciis, in istis partibus, per litteras audientiae conditas committi obtinuerit; ac praetextu commissionis huiusmodi procuratorem suum physicalem coram abbate monasterii sancti Cypriani de Muriano, Torcellanae diocesis Venetiis commorante in iudicium taxauit.

Nos attendentes iniquum existere, quòd tu, aut officiales tui ex bono obedientiae, pro quo laudandi es, malum, & incommodum reporteris; volentes in praemissis opportune providere, statum, & meita causae huiusmodi pro expressis habentes, causam ad nos aduocamus; & litem huiusmodi penitus extinguimus; ac dicto Victori in praemissis perpetuum silentium imponimus: districtius inhi-

tes Victori, & abbati prædictis, ac quibusvis aliis iudicibus, pro parte ipsius Victoris hæcenus impetratis, & impofterum impetrandis; ne in causa huiusmodi quouifmodo procedere præfument, ac decreta res ex nunc irritum, & inane si fecus super his a quoquam quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari: & nihilominus tibi, tam capitulo ecclesie sancti Ioannis chrystostomi, quàm aliis; qui de cætero aliquos minus idoneos ad quæuis beneficia dictæ ciuitatis præfentauerint, competentem terminum, infra quem alios idoneos, & sufficientes ad prædictum, & præfertur vacans, & alia pro tempore vacantia beneficia eligant, seu nominent præfegendi: & eo elapfo, nisi alios idoneos, & sufficientes ad ipsa beneficia elegerint, seu nominauerint; eadem beneficia pro ea vice tantum personis idoneis auctoritate nostra conferendi; ita tamen, quod propter hoc constitutionibus, & super illis consecris litteris prædictis nullum in pofterum præiudicium generetur: plenam, & liberam apostolica auctoritate, tenore præsentium concedimus potestatem, & facultatem. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, atque omnibus illis, quæ in singulis litteris nostris prædictis volumus non obfistere, cæterisque contrariis quibuscunque;

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo piscatoris, die xx. Decembris. M. D. LVI. Anno primo. Ioanni Barenus.

Cam autem, siquẽ dilectus filius Marcus antonis Mulus eques auitate militiæ, & nobilium virorum ducis, & domini Venetorum apud nos orator pro parte eorundem ducis, & domini nobis nuper exposuit de sancto proxime Vincentio patriarcha prædicto nonnulli clerici, vt præfertur, ad beneficia, in dictis eiusdem Pauli prædecessoris litteris comprehensa, electi, & nominati, & per ipsu Vincentium patriarcham tanquam insufficientes reiecti, ad nos, & sedẽ apostolicam, vel ad venerabilem fratrem episcopum Vercellen. nostrum in ciuitate Venet. nuntium appellauerint; & certas appellaciones desuper interposuerint; causasque appellacionum huiusmodi prosequi, forsam ita ceperint; vel deinceps prosequi intendant; quare idem dux, & dominum nobis humiliter supplicari fecerunt, vt super his opportunẽ prouidere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur conueniens ut equum esse censentes, vt ea, quæ in vim dictarum litterarum Pauli prædecessoris ab eodem Vincentio patriarcha, dum viuere, gesta fuerunt; inuiolabiliter obseruentur,

et; & absque aliquo appellationum, & litium inuolucro firma, & illibata permaneant: huiusmodi supplicationibus inclinati statum, & merita appellationum, & causa huiusmodi, presentibus, pro sufficienter expressis habentes, omnes, & singulas appellationes, & causas prædictas in eisdem statu, & terminis, in quibus ad presens reperuntur, ad nos aduocamus; & lites penitus extinguimus; & dictis personis, vt præfertur, reiectis in præmissis perpetuum silicium imponimus: districtius in virtute sanctæ obedientiæ inhiberes ipsi moderno, & pro tempore existenti nostro, & apostolice sedis in dicta ciuitate Venetiarum nuntio, & quibusvis aliis iudicibus; tam pro parte ipsorum, vt præmittitur reiectorum, quam aliorum quorumcunque per modernum, & etiam pro tempore existentem patriarcham Venetiarum similiter in futurum ob illorum insufficientiam reiecti dorum, hæcenus quomodo libet impetratis, & in pofterum impetrandis, ne appellationes huiusmodi admittant; neque eis deferant; sed eas penitus reiciant; nec in causis præfatis quouifmodo procedere præsumant; decernentes pariter exnunc irritum, & inane, si fecus super his quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Et nihilominus eidem moderno patriarchæ, & eius in dicto patriarchatu successoribus, tam capitulis præfatis, quam quibusvis aliis in eisdem litteris Pauli prædecessoris expressis, qui de cætero aliquos minus idoneos ad quæuis beneficia dictæ ciuitatis præfentauerint, competentem terminum, infra quem alios idoneos, & sufficientes ad eadem beneficia pro tempore uacantia eligant, seu nominent præfegendi; & eo elapfo, nisi alios idoneos, & sufficientes ad ipsa beneficia elegerint, seu nominauerint, dicta beneficia pro ea vice tantum personis idoneis auctoritate nostra conferendi; ita tamen quod propter hoc constitutionibus, & super illis consecris litteris præfatis nullum in pofterum præiudicium generetur, plenam, & liberam apostolica auctoritate tenore præsentium concedimus potestatem, & facultatem. Non obstantibus omnibus illis, quæ dictus Paulus prædecessor in suis litteris voluit non obfistere, cæterisque contrariis quibuscunque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo piscatoris, die xix. Julij. M. D. LX. Pontificatus nostri anno primo.

Ce. Glorierius.
L 2 Ex

Ex const. Ioann. Triuifani Patri. *Quod mansionarij, actū deseruientes ecclesijs, possint, ut de gremio cum alijs concurrere, & eligi ad titulum subdiaconalem: & quomodo in una ecclesia ballotati amittantur subdiaconalia.*

QVONTAM in electionibus titulorum subdiaconalium pro tempore vacantium in collegiatis ecclesijs nostris ciuitatis Venetiarum plerumque dissidia, & altercationes inter capitulares exoticij solent; quæ, & nobis non modicam displicentiam, & fastidium, & laicis scandalum afferre solent, eò præsertim, cum ab aliquibus affecturj mansionarij actū deseruientes in vnaquaque ecclesia non ita intelligi de gremio, nec cum alijs de ipsius ecclesie gremio in concursu ad electionem titularum huiusmodi admitti debere. Volentes itaque hæc inconuenientibus, & scandalis, ut nobis iniuncto sollicitudinis officio conuenit, occurrere; & omnem vterioris controuersie, & dissidiorum materiam penitus amputare: hæc nostra constitutione, perpetuò valitura, patriarchali, & qua in hac parte fungimur auctoritate, statuimus, decernimus, & ordinamus; licuisset, & potuisse; & in posterum, prout hæcenus consuevit, licere, & posse mansionarijs quibuscumque actū deseruientibus in vnaquaque collegiata ecclesia huius ciuitatis in vacatione subdiaconalium titularum, vñ cum alijs de gremio talis ecclesie, & tanquam de ipsius ecclesie gremio, in qua (vt præfertur) pro mansionarijs eorum actū deseruierint, in nominationibus, & ad ballotationes huiusmodi admitti; illosque (quantum eligantur) per capitula nobis præsentari, & per nos insitui potuisse, & posse ad talem titulum; dummodò alijs idonei vira, moribus, & ætate per nos, iuxta indulta apostolica nobis desuper concessa, reperti sint. Verum quia hominum malitia sæpenuerò prudentiam, & circumspersionem præsulam, ipsorumque decreta, & constitutiones ad componendos mores, & tollendos abusus omni studio, summaque diligentia sancitas, euertere vel se conatur; propterea ad componendam similibus audaciam, & remeritatem, declaramus; quòd quicumque mansionarius, qui in aliqua ecclesiarum nostrarum prædictarum actū deseruiens, se mel admittit fuerit in concursu cum alijs de gremio talis ecclesie ad electionem

electionem alicuius tituli subdiaconalis; quamquam electus non mansionarij; pro tempore habeatur de ipsius ecclesie gremio; quando tamen in eadem ecclesia, pro mansionario actū se exercuerit; nec potest nullo pacto, colore, forma, vel ingenio talis mansionarius, & de ipsa ad aliam transire ecclesiam sub prætextu, quòd in secunda aliam ob tineret mansionariam; ita, vt in vacatione aliqua tituli subdiaconalis præterdere possit, tanquam de gremio secunde ecclesie huiusmodi in concursu, cum alijs de gremio nominari, vel eligi; sed eo casu, tanquam simplex mansionarius, & seclusus ab alijs de gremio, necnon mansionarij actū deseruientibus admittis pro de gremio eiusdem ecclesie, habeatur, & reputetur; & ad nominationem ad titulum huiusmodi per capitula nullatenus admittatur. Siquæ per quoscumque dominos plebanos, & capitula prædicta intelligi, adimpleri, & obseruari debere perpetuò mandamus: sublata eis, & eorum cui liber in ipsis electionibus aliter proponendi, admittendi, & eligendi: necnon irritum & inane decernentes, prout decernimus, si secus per eos factum fuerit, vel attentatum.

Ex const. Ioannis Triuifani Patr.

Nullus religiosus eligi potest ad plebanatum, aut ad aliquem alium titulum in ciuitate Venetiarum. Cap. XLII.

NOs Ioannes Triuifanus I. V. D. miseratione diuina patriarcha Venetiarum, Dalmaticeque primas inherentes constitutioni alijs a nobis factæ, & publicatæ, per quam statuimus, & decreuimus; quòd nullus religiosus claustralibus curusuis ordinis, & sub quocumque titulo nuncupetur, qui neglecta religione ad seculum redierit; siue in habitu clerici secularis, siue suo habitu retento, ille incef ferit; non possit assumi, siue ballotari, aut eligi ad aliquam plebaniam ecclesiarum parochialium tam collegiatarum, quàm non collegiatarum huius nostre diocesis Venetiarum; decernentes irritum, & inane, si secus a quoquam actum fuerit: extendatur per hæc nostram constitutionem, quam, addendo premissis, de noto ferimus, & promulgamus, ad beneficia ecclesiarum nostrarum presbyteralia, diaconalia, subdiaconalia, necnon, & acolitarus nuncupata; ita ut de cetero sint inhabiles dictorum beneficiorum; & tanquam inhabiles,

& incapaces ad ea nullatenus per collegia earundem ecclesiarum pro quiete pace, & bono regimine earundem ecclesiarum ballostrari; vel eligi possint. Verum si secus a quoquam actum fuerit, id totum irritum, & inane fore decernimus; ac profecto penitus haberi volumus. Mandantes vniversis, & singulis magnificis dominis parochianis, quibus competit ius præsentandi, siue denominandi plebanos; ac venerabilibus dominis plebanis, & capitulis habentibus ius eligendi ad beneficia vacantia in ecclesiis suis in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœnis, & censuris ecclesiasticis; quod omnia, & singula præmissa obseruare debeant; ac nullatenus audeant sub quouis prætextu, colore, uel ingenio contra huiusmodi constitutionem nostram aliquod attentare, vel innovare. Quod si a quoquam aliquod attentatū, vel innovatū fuerit; nos contra huiusmodi inobedientes procedemus ad pœnas supra comminatas; inobediendi ipsorum in aliquo non obstante. In quorum fidei, & conscientie fidem, &c.

Partis Secunde Constitutionum, & Privilegiorum Patriar-
 catum Venetiarum Finis.

44
 CONSTITVTIONVM.

ET PRIVILEGIORVM

PATRIARCHATVS VENET.

PARS TERTIA:

DE SEPVLTVRIS.

*Antiquæ consuetudines quo ad funeralia, & sacramentorum administrati-
 onem sunt seruanda; non obstantibus quibuscunque pri-
 uilegijs religiosorum. Cap. I.*

Venerabili Fratri Mapheo Patriarchæ Venetiarum.

SIXTVS PAPA III.

VENERABILIS Frater salutem, & apostolicam benedictionem. Fide dignorum testimonio certiores effecti, quod curati ciuitatis Venetiarum, & diocesis Torcellan. vt plurimum ex canonicis portionibus, & funeralibus; cum alios proentus, aut nullos, aut exiguos habeant, vitam ducunt; equum existimamus & congruum eorum indemnitati super huiusmodi portionibus providere: ne consuetis fraudati subsidiis a cultu diuino, & animarum cura cogantur desistere. Quo circa tenore præsentium declaramus, & decernimus; quod non obstantibus priuilegijs, & indultis, ordinibus, & religiosis mendicantium per nos sub quavis verborum forma concessis; & præsertim illis, quæ mare magnum vulgariter nuncupantur; antiquæ consuetudines quo ad funeralia, & sacramentorum administrationem in ciuitate, & diocesi prædictis seruari debeant: fraternitati tuæ auctoritate apostolica mandantes; vt nihil contra consuetudines huiusmodi a quoquam innovari permittas; contradictiores quoslibet per censuras ecclesiasticas, appellatio-

*C. Quamvis
 c. Paulus.*

pellatione postposita, compescendo; Inuocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij secularis. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscunque.

Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo piscatoris. Die xviii. Martii. M. CCCC. LXXVI. Pontificatus nostri anno quinto.

Confirmatio indulti Sixti IIII.

Religiosi in præiudicium parochorum non possunt administrare ecclesiastica sacramenta, & alia spiritualia exercere; neque per parochias processionaliter ire. Cap. II.

C. Venerabili
li. eo.

Paulus episcopus seruus seruorum Dei venerabili fratri patriarchæ Venetiaram, & dilectis filiis moderno, & pro tempore in ciuitate Venetiaram commoranti nostro, & sedis apostolicæ nuntio, & primicerio ecclesiæ sancti Marci Venetiaram salutem, & apostolicam benedictionem. Dudum felicitis recordationis Leo papa X. prædecessor noster, accepto per eum, quod postquam pie memorie Sixtus papa IIII. etiam prædecessor noster ad eius notitiam deducto, quod plebani, ac parochialium, & collegiarum ecclesiarum rectores alij, qui tam in ciuitate Venetiaram, quam in diocesi Torcellanæ curam animarum exercentes, nullos, aut saltem exiguos annuos redditis, præterquam ex quartis, & alijs portionibus canonicis prouenientes, haberent, & solitis subsidijs defraudarentur; propterea quod a diuino cultu, & animarum cura desisterent cogenter; tunc patriarchæ Venetiaram, illius proprio nomine non expresso, quod priuilegijs, & indultis, etiam magno magnum huncy patris, religiosi præsertim mendicantibus sub quacunque verborum forma per eum concessis, nequaquam obstantibus, antiquas consuetudines quoad funeralsia, & sacramentorum administrationem in ciuitate & diocesi sub prædictis seruati faceret; & nihil ultra consuetudines huiusmodi quoquam innotari permitteret; per suas in forma breuis litteras inter alia mandauerat: idemque Leo prædecessor, factis tunc approbante Lateranensi concilio, nouissime celebrato, ad conseruandam pacem, & tranquillitatem status vniuersalis ecclesiæ super confessionibus, & absolutionibus Christi fidelium, ac Eucharistiæ aliorumque sacramentorum

torum ecclesiasticorum administrationibus, per quoscuque religiosos in præiudicium iurisdictionis prælatorum secularium, ac rectorum parochialium ecclesiarum, aliorumque; curatorum non audientis, neque impendendis, decretum ediderat. Et quia nonnulli forsitan mendicantium religiosi, quorundam indulgentiarum eis, vt dicebatur, à sede Apostolica concessorum, prætextu, nedum laicorum eisdem religiosi eorum peccata confiteri volentiū illorum confessiones aut dire, eisque; absolutionem impartiri, sed et missas in illorum domibus absque; illorum rectorū licentiâ celebrare, illisque; tempore infirmitatum eorundem Eucharistiæ, & forsitan alia sacramenta ecclesiastica ministrare, ipsosque; rectores plebanos, & curatos quattis, & alijs portionibus Canonicis prædictis defraudare præsumebant, ac litteras ipsius Sixti prædecessoris transgredi non verebantur, in animarum suarum periculum, & scandalum plurimorum ipsorumque; rectorū plebanorum, & curatorum præiudiciū, ac diuini cultus diminutionem; & propterea attendentes, quod inter personas, præsertim ecclesiasticas contentionum, & discordiarum fomenta coniuuentibus oculis toleranda non erant, volensque; ius suum vnicuique; illesum conseruari: litteras ipsius Sixti prædecessoris, ac omnia & singula in illis contenta, indeque; secuta quæcumque; , rata, & grata habens motu suo proprio, & ex eius certa scientia, non ad alicuius sibi super eo oblatæ petitionis instantiam, sed ex sua mera liberalitate subdata, videlicet X. Kal. Decembris Pontificatus sui anno nono, non existimauerat, approbauerat, & innouauerat: tuncque; & pro tempore assistenti patriarchæ Venetiaram, vt litteras ipsas obseruari, & adimpleri faceret, mandauerat: ac recolendæ memoriæ Adrianus Papa vi. etiam prædecessor noster, pro eo quod super decreto, commissione, & mandato ipsius Leonis prædecessoris, illius superueniente obitu, litteræ expeditæ non fuerant; ne propterea rectores plebani & curati præfati decreti, commissionis, & mandati prædictorum frustrarentur effectu, eidem patriarchæ quatenus litteras Sixti, & decretum, commissionem, & mandatum Leonis prædecessorum prædictorum in ciuitate, & diocesi sub prædictis, solenniter publicando, illas, & illa, ac contenta in eis inuiolabiliter, & inconcussè obseruari auctoritate Apost. mandaret; nequicquam contra illarum tenorem, etiam prætextu cuiusuis priuilegij, & indulti Apostolici, etiam pro fabrica basilicæ Principij Apostolorum de Vebe, aut alia sub quacunque verborum forma, ex quacunque causa concessorum per dictos religiosos, seu quoscuque; il-

lorum ordinum, vel alios cuiusvis status, gradus, dignitatis, & conditionis existentes, innovari permitteret; & quibusvis laicis ne eisdem religiosis ad audiendū eorum confessiones, sibiq; ecclesiastica sacra menta ministrandum contra formam, & continentiam litterarū Sixti, & decreti Leonis prædecessorum prædictorum de cetero recipere præsumerent, sub excoicationis, & alijs penis tunc expressis, inhiberet; contradictores, & rebelles per censuram ecclesiasticā compellendo, inuocato et ad id, si opus foret, auxilio brachij secularis; per suas etiam in forma brevis litteras dederat in mādatis; prout in lingualis litteris prædictis dicitur plenius contineri. Cūm autem sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum modernorum rectorum plebanorum, & curatorum seculariū parochialium, etiam collegiarum ecclesiarum prædictarū, in hac parte simul adhaerentium, petitio continebat; tu frater patriarcha propter tui absentiam, uel impedimentum executioni litterarum earundem interesse multo magis nequeas, ciuitasq; Venetiarum Nuntio apostolico aliquādo careat propterea; nonnulli religiosi, & forsan ordinis mendicantiū à certo tempore citra ad domos parochianorum ipsorum adhaerentium accedere, missasq; inibi celebrare, ac in personas ipsorum parochianorum in firmorum nonnulla spiritalia exercere, & quædam eis forsan exhibita etiam in eorum domibus, & ecclesijs benedicere; ac per parochias ipsorum adhaerentium processionaliter ire, & alia ad dictos adhaerentes spectantia absq; ipsorum adhaerentium licentia facere ausi forsan sint, & audent, in eorundem adhaerentium non modicum præiudicium, & iacturam; pro parte dictorum adhaerentium nobis fuit humiliter supplicatum, ut eis super his opportuno prouiderē de benignitate apostolica dignaremur. Quocirca discretioni vestre per apostolica scripta mandamus; quatenus, si de absentia, & impedimento prædictis vobis constiterit, vos filii nuntie & primicerie ad executionem dictarum litterarum iuxta illarū continentiam, & tenorem in omnibus, & per omnia procedatis; perinde ac si litteræ prædictæ vobis omnibus à principio directæ fuissent. Quod si non omnes his exequendis potueritis interesse, duo, aut vnus vestrum ea nihilominus exequantur. Dat. ciuitatis castellan. Anno Incarnationis dominicæ M lesimo quingentesimo quadragésimo secundo, tertio Kal. Martij. Põsificatus nostri Anno nono.

la. Cordellas.

Cap.

Cap. xxviij. Sub rubrica de Sepulchris.

Ex Synodo Laurentii episcopi Castellani.

Quod honestè conueniri potest cum laicis pro sepulchris. Cap. III.

Licet debitum sit clericis, ecclesiastica sacramenta deuotè petita à fidelibus liberaliter exhiberi: tamen à maioribus statutum teperit, quod pietate fidelium introductum est; à posteris debete concedi; & per ecclesiasticum iudicem ad id obseruandum cogi posse. Tamen quia facultas cogendi seculares modo cessat; & multoties ex defectu iustitiæ multa enormia committuntur: cum ipsi clerici sentiant seculares sibi ex debito iuris teneri: & tamē ex causa prædicta cogi nō posse, propterea scādala plurima oriuntur: cū clerici inhibeant corpus trahi sepulchuræ, nisi primò debitum faciant; & laici deserentur talia, putantes loco spirititu clericos absq; alimentis necessariis nutriri posse. Vt talia scandala euitentur, declarantes statuimus; quòd ipsi clerici inuitati, primò, antequam accedant ad domum defuncti, pro maturitate dicendis, quàm honestè poterunt absque conscientie scrupulo conueniant cum facientibus sumptus funeris, & componant, &c.

Constitutio pro clericis, ut petere possint elemosinas pro sepulchris defunctorum. Cap. IIII.

Andreas Bõndimerius patriarcha Venetiarum, Dalmatiæq; primas. Quia in exequijs mortuorū, inter capitula ecclesiarū, & hæredes, seu commissarios defunctorum, aut alios in pensam funerum facientes, in publico rixæ, & scandala plurima oriuntur, aliis nostris institutionibus adiicimus, statuimus; ut ipsa capitula ecclesiarum, antequam vadant ad exequias ipsorum defunctorum, apud præfatos commissarios, aut hæredes humaniter, ac cum modesta instant; ut antiquas & laudabiles consuetudines obseruare velint. Et sic amicabiliter concordent; ut eisdem capitulis contribuant iuxta facultatem ipsorum decedentium, & consuetudines hæcenus obseruatas. Et ut præmissa liberius, & absque scrupulo fiant; dispensari uolunt nobis hoc antedictis, ex causis antedictis, ut pacta, & conuentiones circa sepulchra, & exequias mortuorū modo præmissa fiant.

M 2 Constitucio

Constitutio edita per Reuerendissimum In Christo patrem, & D. D. Nicolaum Franchium Episcopum Tarvisinum, & Legatum Apostolicum, De mortuis sepeliendis, quæ est præmissarum consuetudinum confirmatio. Cap. V.

4. venerabilis, ca. Pan. lni. eod.

Quamuis inter alia pietatis opera non minimum sit Christi fœdelium ex hoc seculo migrantium corpora sepelire: Tobias enim plus Deum timens, quam regis præcepta, qui filios Israël mortuos sepultura tradere prohibebat; quia sollicitus defunctorum corpora rapiebat; & illa in domo sua occultabat, mediis sepulchris sepeliebat, ob hoc magnam à Deo gratiam consecutus esse videtur: nihilominus, nonnulli presbyteri, ac alii clerici auaritiæ cecitate ducti, quibusdam prauis suis consuetudinibus innitentes, vt nostri frequenter est auribus intimatum, parochianos suos, aut alios sibi subiectos, cum eos decedere ex hac vita contingeret in eorum ecclesijs, seu cimiterijs sepelire nolunt, neque permittunt; nisi prius eis defunctorum hæredes aliquam pecuniarum quantitatem exhibeant; vel saltem promittant, seu idonee de soluendo caueant in animarum suarum periculum, & scandalum plurimorum. Volentes autem animarum periculis, & scandalis quibuscunque, quantum cum Deo possumus, obuiare; hac perpetuo constitutione valitura sancimus, vt parochialium ecclesiarum sacerdotes parochianos suos absque aliqua pecuniarum, vel aliarum rerum exactione, aut cõuentione, seu pacto de soluendo, sepeliant, sicut est factis canonicis distinctum. In ciuitate tamen Venetiarum, in qua decimæ non soluntur, sed pro illis in vltima uoluntate consuevit parochiali ecclesie aliquod nomine decimarum dimitti; seruentur consuetudines hæcenus obseruatae.

4. licet. 607.

Verum si alicuius defuncti hæredes aliquos ex sacerdotibus, seu clericis cathedralis, vel collegiatae ecclesie, non autem rotum capitulum, seu collegium ad ipsum defunctum sepeliendum uocauerint; ipsi duntaxat vocati ad sepeliendum mortuum accedant; petita tamen, & obtenta licentia, à plebano, siue archipresbytero, siue alio principali prelato ecclesie collegatæ: nec vilo modo à suo capitulo, seu collegio ire prohibeantur; prout hæcenus in quibusdam ecclesijs legationi nostræ subiectis, vt audiuius, extirrat obseruatum.

Quòd

Quòd si ab hæredibus defunctorum totum canonicorum capitulum, seu clericorum collegium ad sepeliendos mortuos ipsos vocatam fuerit; tunc canonici, seu clerici ipsi accedant nulla penitus pecuniarum, aut aliarum rerum exactione ab eisdem hæredibus occasione funeris, seu sepulturae ab eis facta; aut pacto, seu cõuentione de soluendo interueniente. Sed oblationes eis ab hæredibus defunctorum datas cum gratiarum actione suscipiant: illas inter se iuxta ecclesiarum suarum statuta, seu consuetudines distribuendo; ac nihil his, qui ad funus ire noluerint, seu aliàs non interfuerint penitus dando. In ciuitate autem Venetiarum, vt præmissum est, seruentur consuetudines hæcenus obseruatae.

Ex Const. Ioan. Triuif. Patriarc.

Prohibetur plebanis, & capellanis admittere religiosos ad deserenda dopleria funeralium, exceptis Iesuatis sacro ordine non insignitis, & similiter laicos, pizzocharas, & moniales conuersas. Qui possunt inuitare ad funera honoris gratia, & de rectoris licentia. Et prohibitio facta omnibus scholis quo ad cadauera ab ecclesijs non eleuanda, & cõpositionem super ceris, & alijs ad funeralia spectantibus. Cap. VI.

Licet aliàs per bo. me. reuerendissimum D. Antonium Cõtarenò patriarcham Venetiarum hoc idem maderu factum fuerit, prout constat in actis cancellariæ patriarchalis sub die quarta Februarii M. D. LX. nihilominus non sine animi displicentia intelleximus, siue negligentia, siue inobedientia prædictorum dominorum plebanorum, & aliorum superscriptorum dictum mandatum nõ obseruari, in damnum, & scandalum plurimorum: debitum debitoru officij nostri fuit, & est, conquerentibus etiam plurimis, dictu mandatum renouare. Cum noua quædam semper innouentur à nonnullis fratribus, ac laicis tertij ordinis, necnon pizzocharis, monialibus conuersis, & alijs personis in hac diocesi Venetiarum; qui cadauera fœdelium decedentium cum doplerijs in manibus accensis sub fœcta charitate associare procurat contra decretum se. recordat. Sixti Quarti; & mandata aliàs per dictum reuerendissimum D. patriarcham decreta; & quod peius est, nonnulli quoque plebani, ac titulari, & alii clerici cum aliquis, vel aliqua ex hac vita decedit afferunt suos

I. I.

runt suos esse affines, & consanguineos, quamuis nō sint; & ad dicta funeralia conuocant plebanos, & alios titulos, & clericos honoris gratia in non modicum præiudicium ecclesiarum prædictarum. Item quōd quidam laici sub prætextu, quōd confratres sint scholarum in dictis plebanis, & titulis ausu etiam temerario, & funeralia, siue dopleria gestare volunt in manibus, vim etiam aliquādo inferendo, & cadauera defunctorum eleuando; ad tumultum ipsa deferentes, contra voluntatem plebanorum, & dictorum titulatorum: & ipsis etiam incisi componere audent cum superstitionibus defuncti super ceteris ad dicta funeralia dandis parochialibus ecclesiis, & quibus corpora deferunt, sub honoris & charitatis figmento, illa postea auferendo, non sine censurarum ecclesiasticarum incurfu, & ecclesiarum prædictarum detrimento. Quocirca pro parte reuer. patrum præsentium, congregationum Venetiarum, necnon R. fratrum Iesuatorum respectiue fuimus iure requisiti, vt super præmissis de opportuno iuris remedio prouideremus. Nos igitur, qui curam de ecclesiis prædictis gerimus, vobis omnibus, & singulis D. plebanis, capellanis, curatis, & aliis suprascriptis, & vestrum cuiuslibet tam coniunctim, quā diuisim, tenore præsentium in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna duc. quatuor ab unoquoque vestrum inobediente irremissibiliter auferenda, & in pios vsus statim arbitrio nostro conuertenda; inhærendo tamen prius omnibus mandatis suprascriptis, præcipimus, & mandamus; quatenus non audeatis, neq; præsumatis quempiam fratrum cuiusvis ordinis etiam mendicantium admittere ad funeralia, deferendo dopleria, neque candelas; prout in litteris sere. Sixti prædicti, & exequutorialib. super eis emanatis à bonæ memoriæ reuerendiss. D. Maphæo Girardo patriarcha Venetiarum, vt in mandatis prædictis continetur; Iesuatis fratribus demptis in sacris non existentibus; iuxta consuetudinem ciuitatis hactenus conseruatam: laicos verò, pizzochatos, & cōuersas, & alias personas, quocunq; nomine nuncupentur, sub eadem pœna, ad ipsa funeralia non admittatis, nisi cum candelis paruis.

Item præcipimus, & mandamus vobis omnibus, & singulis D. plebanis, ac titulis, & cuiuslibet vestrum sub excommunicationis pœna, & ducatorum quatuor, vt supra, ab unoquoq; vestri inobedien. auferenda, & conuertenda, vt supra; quōd nulli vestrum præsumant accedere ad funeralia honoris gratia, neque in ecclesiis prædictis permittat aliquem sacerdotem, siue clericum, cuiuscunq; digni-

tatis, gra-

tatis, gradus, & cōditionis existant, ad dicta funeralia accedere, nisi iuocati ab illo plebano, siue titulato, aut clerico, cuius defunctus fuit, pater, mater, frater, soror, sororius, vel sororia, de licentia tamen illius plebani, siue curati, in cuius parochia cadauer contigerit esse: ad alia verò funeralia honoris gratia minime accedere sub eadem pœna præsumant.

Item, vt de cetero cesset omnis materia scandali; præcipimus, & mandamus omnibus guardianis, & castaldionibus, ac præsentibus omnium scholarum, & cōfraternitarum Venetiarum, quatenus sub pœna excommunicationis, se de cetero abstineant ab omni eleuatione cadaueris ab ecclesiis, & alijs quibuscunq; locis parochialium ecclesiarum prædictarum, & à quacunq; compositione super ceteris ad funeralia dandis sub quocunq; prætextu in præiudicium ipsarum ecclesiarum: nisi accedente consensu, & voluntate rectorum ipsarum ecclesiarum, & ecclesiæ in cuius parochia erit ipsum cadauer. Et ne de prædictis ignorantiam allegare possint, volumus, vt ad ipsorum notitiam præfens nostrum mandatum per vnum ex nuncijs curiæ nostræ intimetur guardianis, castaldionibus, & alijs scholas ipsas regentibus. Mandamus nostras ad vniuersorum notitiam in sacristia vniuscuiusque ecclesiæ affigi, & affixas dimitti, nec inde sub prædicta pœna amoueri posse, aut debere. In quorum fidem &c. Datum Venetijs, die lunę, 27. mensis Iunii.

1575.

*Partis Tertia Constitutionum, & Privilegiorum Patriar-
catus Venetiarum Finis.*

CONSTITVTIONVM
ET PRIVILEGIORVM
PATRIARCHATVS VENET.
P A R S Q V A R T A :

In qua tres Synodi diocesanæ continentur, habitæ sub Illustriss. ac
Reuerendis, D. D. Ioanne Triuisano Patriarcha.

Exhortatio Reuerendissimi D. Patriarchæ ad clericum ad bonè, atque honestè viuendum, constitutione quæ seruandas. Cap. 1.

ROANNE Triuisanus Iur. Vtr. Doct. Miseratione diuina Patriarcha Venetiarum, Dalmaticæq; primas &c. Nullo vnquam tempore cre dimus, tam fuisse in medicina salutem propositam medico, aut in præliis Imperatori victoriam; quàm nobis, in patriarchali nostro munere obeundo, filiorum nostrorum vita beata proposita semper fuerit: non quomodo imperiti loquuntur, delitiss illa quidem omnibus referta: sed illa, quæ sanctitate morum locuples, Christiana pietate, virtutibus ingenuis, & liberalibus artibus honestissima habeatur. Huc sanè spectant adhortationes nostræ; huc monita; huc paternæ reprehensiones; quibus priuatim cum multis, & publicè cum omnibus vsi sumus; cum eos pietate paternæ aut reuocamus à vitiiis: aut ad virtutem inflammatemus; ostenderemusq; non esse breuiem hæc vitam magnificandam; sed illam tamen pietate, modestia, reliquisq; virtutibus muniendam ad illam perpetuam, & celestem vitam; in quo non omnino infelices fuimus. Scimus enim, & non modò liberè, sed libenter contemur; multos esse, qui, & sua sponte, & nostris adhortationibus, ita in omni consuetudine vitæ gerant, vt merito amari possint à nobis; ad quos constitutiones nostræ minimè spectant. Sed cum plerique adhuc sint, quorum aures nostris præceptis nunquam patuerit, hos admonemus, adhortamur, optamus etiam, vt consensum, & honestissimam conspirationem bonorum

notum

nostris non aspernentur: sed potius certent, quantum possint, vt eos, & probitate morum, & omni virtutum genere assequantur; atq; etiam vincant. Nihil enim erit hac contentione ad veram laudem, & ad gratiam nostram comparandam illustrius; in qua viuere, & vinci pulcherrimum sit. Atsi illi pergere, erroremque corrigere noluerint; sciant, nostras has sanctiones in se potissimum esse decretas; sentientq; illi sanè indignationem nostram: cum possint experiri beneuolentiam. Sed eos iterum adhortamur; vt iam in uiam redeant, neque permittant; vt in eos iudicii feruacitatem, & uim decretorum nostrum nobis exercere necesse sit.

Et lectæ denud fuit de suo mandato bulla confirmationis concilii cum bulla sequentis declarationis.

Deinde lecta fuerunt de mandato eiusdem reuerendissimæ dominationis suæ capitula infra scripta.

Et prima caput 1j, incipit. Cogit temporum calamitas. Sess. xxv. in Triden. Conc.

Postmodum reuerendiss. dominus patriarcha assurgens dixit. Recipio decreta omnia sacri Oecumenici concilii; promitto veram obedientiam sanctissimo domino nostro Romano Pontifici, & defestor, atque anathematizo omnes hæreses; prout in eodem concilio. Omnes quoque in synodo existentes dixerunt sigillatim. Recipimus, promittimus, & anathematizamus.

Quibus peractis de mandato prælibati reuerendiss. domini patriarchæ publicè, & alta voce lecta fuerunt decreta, de uita, & honestate clericorum sessio, xiiii. de reform. cap. i. inc. Cum proprio episcoporum, & in cap. i. inci. Nihil est quod alios. sess. xvi.

Item decreta contra clericos concubinos, & suspectas mulieres habentes. sess. xxv. incip. Quam turpe, & cap. sequenti. incip. Vt patet.

Item decreta de residentia, quæ continentur in cap. i. sess. vi. inc. Eadem sacrosancta synodus, & in sess. xxiii. cap. i. incip. Eadem sacrosancta Triden. synodus.

Item decretum quod est in sess. xxv. cap. x. de refor. incip. Quoniam ob malitiam. Pro huius decreti executione propositi fuerunt iudices: pro audiendis causis, & approbati.

Post quæ lectum fuit decretum sess. xxv. cap. i. i. i. refor. incip. Contingit. sepe, de missis pro defunctis celebrandis. Pro cuius decreti executione propositi fuerunt. per reuerendiss. domini patriarcham

N

triarcha m

SYNODI PRIMA
CONSTITVTIONES
SECVNDÆ SYNODI

DIQBCE SANAÆ

Clerici omnes infra trimesre habitum sumant, & deferant clericalem, penis appositis. Cap. I.

LERICI tam beneficiati, quam non beneficiati, etiam in minoribus ordinibus constituti, & quicunq; aliis ecclesijs deferantur, in fra trimesre clericalem habitum sumant: hæc constituta pœna; vt qui non paruerint, si in sacris ordinibus sunt constituti, ab omni ordinum suorum munere sint suspensi; & omnibus beneficiorum suorum, & mansionariarum sex mensium fructibus ipso iure priuati sint; quos arbitrio nostro pijs locis applicari volumus, & decernimus: si verò beneficia, aut mansionarijs nõ obtinent, nec sunt in sacris ordinibus constituti, carceris, alijsq; arbitrarijs pœnis plectendos esse decernimus.

Clerici prohibentur uani habitus, sericci, camise rugosæ, & crispæ ad manus, & ad collum, pallium, sine serarolum, & pileum, nisi sint pluuiæ, caligæ, quos bragonos dicunt, & amulsi qui tamē doctõribus, & in dignitate constitutis permittuntur: & vestes cum bauaro ad spatulas reclinato. Cap. I I.

OMnem autem habitus, & ornamenti uanitatem fugiant; nec clericis vestimentis domi, aut foris vtantur; camisas ad collum, & ad manus crispas, & rugosas, vel artiificio elaboratas, & quas vocant ninfatas, & lactucatas abiciant. Collare, quod vocant simplex, ac modicè latum honestè reclinetur pallium, quod serarolum appellant, & pileum nõ ferant, nisi per pluuiam. A turgidis, & dissectis caligis, quas bragonos dicunt, ablineant. Annulum nõ induant; nisi quibus propter officii munus, aut honoris gradum sit iure concessum; quo

unico

SYNODI SECVNDÆ.

unico nec magni pretii contenti sint. Vestes insuper reiciant habentes collare, quod bauarum nominat, reclinatum ad spatulas. Qui habitus in synodi prohibitis indumentis induti ipcellerint, ea amittant; sitq; reuera pars accusatoris, uel denunciatoris; reliquæ duæ ad pios usus conuertantur.

Tonsuram clerici deferant clericalem suo ordini congruentem. Cap. I I I.

Prelbyteri, diaconi, subdiaconi, ceterique clerici tonsuram ferant ordini suo congruentem, ac omnibus conspicuam: qui non detulerint pœna carceris sint obnoxij.

Clerici domi, aut foris suspectas mulieres non detineant: neq; ad eas publicè, aut occultè accedant. Cap. I I I I.

In ædibus canonicorum, aliorumve clericorum domicilio, in quibus ipsi habitant, feminas de incontinentia suspectas habitare prohibemus. Nullus igitur prætorum in virtute obedientiæ, & sub prætextu pecuniarijs arbitrio nostro insurgendis; & applicandis locis pijs, siue Illustrissimo Domino pro expeditione contra Turcas, huiusmodi mulieres domi, vel foris detineat; aut cum eis ullam consuetudinem habeat; siue ad eas publicè, vel occultè accedat.

Clerici arma non deferant; non bibant; spectaculis inhonestis non intererint; ganeas, tabernas, cellas vinarias fugiant; domi comedant, & bibant; & inhonestas personas non admittant. Cap. V.

Clerici nullatenus arma deferant; ludos detineant; & impijs cartatum, & taxillorum. Spectaculis inhonestis non intererint; ganeas, tabernas, cellasq; vinarias fugiant; domibus suis comedant, & bibant; nec in eis recipiant ludos, & ganeones.

Si quis in præmissis deprehensus fuerit, multa pecuniaria, eaque arbitraria accusatori, & locis pijs applicanda, emendabitur.

Per impositas pœnas non derogamus pœnis, quas sacri canones, & sacrum concilium Tridentinum, nostrique prædecessores in suis constitutionibus constituerunt; eas enim reuerentius esse volumus.

Decla-

Cap. I.
Vide c. clericis omnes.
De habitum cler.

Cap. I.
Vide cap. I.
De vita clericorum.

Vide c. Malis, de vita cler.

Vide ca. I.
De habitum cler.

Declaratio, qui intelligentur esse de gremio ecclesiarum. Quomodo mansionarij, & forenses actus deseruients ecclesijs fiant de gremio illarum. Quod ex alijs ecclesijs ballotati, non amittant ius suarum ecclesiarum.
Cap. V l.

ca. Quoniam in electioni bus. De elec.
Nvlla unquam studia tanti faciendi esse existimavimus; quantum eorum causa fidem, vigilantiam, charitatemque; elabi, vel extorqueri è manibus pateremur; quã prestare is debet, qui filios suos quod charissimos habeat. Quod sanè institutum ob id etiam religio- sissimè retinendum ducimus; quòd ita omnes leges cum diuina, tum humana præcipiant. Quare eos, & ad omne officii munus instrue- re; & eadem etiam in re sæpius admonere, & instituere nunquam desistimus. Habet nimirum hoc sollicitudo; vt omnia necessaria esse putet. Timori enim nullus est ferè præscriptus modus: nam tantum timemus, quãtum possit accidere; quòd quale futurum sit, cum ignoremus; in finitus propè timor, & cura oriatur nobis necesse est; qui sanè fecit nos ad omnia diligentiores, & magis sollicitos; atque ad eòd hodie etiam facit. Nam tametsi superioribus annis satis ostendisse nostris decretis visum sumus, qui sint de gremio nostrarum eccle- siarum; repetere idem in hac sancta synodo ob id decreuimus; ne cui relinquatur ambigendi locus: neve quis imprudenter labatur; neve etiam falsa, & ficta nostræ voluntatis interpretatione alios etiam in errorem inducat. Quare dicimus, declaramus, & pronun- ciamus; eos verè, & germanè de gremio ecclesiarum dici, & haberi; qui quasi alumni in gremio earum enutriti sint; & per omnia officia ab ineunte ætate summa cura, & diligentia illis deseruiant. Prætere- inhaerentes alijs nostris constitutionibus. M. D. LXXVII. XXV l. l. Aprilis emanatis, & in lucem editis; dicimus, & pronun- tiamus; mansionarios etiam, qui à nobis, vel de nostra licentia sa- cros ordines receperint, dici, & haberi de gremio illarum ecclesiarum, vbi instituti sint mansionarij; modò per sex annos continuos inui- gularint summo studio non modo circa diuina officia, pro quibus ha- bent constitutam mercedem: sed circa ea, quæ ad officium subdito- rum pertinere dignoscuntur; & vacatibus titulis beneficialibus, pos- sint ipsi cum cæteris de gremio petere ipsa beneficia, & presentari, & à nobis etiam institui, si reperti fuerint idonei vita, literatura, & moribus. Aduentitios verò sacerdotes, vel clericos, qui ex alijs vr-

bibus Venetias commeat, si deseruerint alicui ecclesiæ per decem annos, nulla in re detrectando honesta superiorum imperia, cum ho- nestate coniunctum esse dicimus, debere ipsos, absoluto decennio, in numerum eorum transire, qui de gremio appellantur: possint; de more uacantia beneficia petere; cum alijs eligi à capitulis; & à nobis etiam institui, si fuerint idonei reperti. Illud etiam addimus ad præfatas constitutiones nostras; ut, si quando contingat, uacante aliquo beneficio, ut nulli sint de gremio, qui eligi possint; & necesse sit eligere ex alijs ecclesijs; tunc qui ballotati fuerint, non amittant ius suarum ecclesiarum, multis laboribus à se acquisitum.
Hæc autem constitutio sic le- gta ab omnibus ap- probata fuit.

Secunda synodi diocesana finis.

CONSTITVTIONES

TERTIAE SYNODI

DIOECESANAE.

ANNI M. D. LXXVIII.

Occasio, & necessitas huiusce tertiae synodi diocesanae.

Cap. Primus.

CVM animo versamur, creditum curae nostrae patriarchali gregem scelerum, ac morum corruptissimorum luc sedari; nullam excusationem inuenimus diutius cessandi ab officii nostri munere: commonitque diuina voce, sacrique concilii Tridentini iussu cohortati, diocesanam synodum in ecclesia nostra patriarchali (Deo auctore) celebrandam indiximus; in qua cum venerabili clero nostro, conuenimus, ad diligenter infra scripta pertractandum: ac repurgandū, & reformandum repurganda, & reformanda. Quae omnia, & singula in capita contraximus (auctore Deo) qui est omnium bonorum largitor.

Immutatio, approbatio, & confirmatio omnium constitutionum antiquarum, & nouarum. Cap. II.

INnouamus, approbamus, & confirmamus omnes, & singulas constitutiones episcopales, synodales, castellanias, & patriarchales, haecenus a praedecessoribus nostris, & a nobis editas, & promulgatas; quas ab omnibus observari mandamus, sub penis, & censuris in eis contentis; quibus addimus etiam grauiorē poenas arbitrio nostro imponendas contra quemlibet contrafacientem.

Chorea, ludii publici, laicorum familiaritas prohibetur clericis: honeste uiuere praecipitur. Cap. III.

Vluant clerici nostrae diocesis honeste, & sine uitio; quibus prohibemus irerere choreis, & ludis publicis, laicorumque nimiam familiaritatem.

Qua uestimenta prohibentur clericis. Cap. IIII.

Vestimentis tam interioribus, quam exterioribus vtantur honestis, & gradui suo conuenientibus. Interdicta sint eis indumenta incisa, rugata, diuersique coloris: sed tantummodo sint nigri, vel violacei colorum. Etenim, si huiusmodi gestauerint more laicorum, sciant, se grauius puniendos; cui censura subiaceant qui, quos vocant ferarolos, & pileos, praeterquam tempore pluuiae, portauerint: necnon ij, qui camiliis lactucatis circa manus, & circa collum rugatis, ac ad spatulas inuertis, induti inceslerint.

e. l. c. item ff. de iur. a. de hab. cle.

Clerici deferant clericalem tonsuram decenti magnitudine. Circinnatos capillos non deferant, neque barbam philippinam, ut aiunt. Tondeant pilos superioris labij. Cap. V.

HAbeant semper clericalem tonsuram, quam coronam, seu clericam vocant, magnitudine decenti, & perspicuam. Neque audeant, vel praesumant circinnatos ferre capillos more lasciuarum mulierum; neque barbam more (vt aiunt) philippino. Tondeant pilos superioris labij; ita ut cum sumunt sacratissimum sanguinem Christi, non intingantur. Quod si contrafecerint, curabimus; ut & caput, & barbam ignominiose radant opera, & nouacula barbitō foris; & a ministerio altaris sint suspensi arbitrio nostro.

Vide e clericis omnes. de hab. cle.

In choro deuotio, & silentium seruetur, maxime cum secularibus. Vitentur omnino contentiones, & odia. E' choro nullus discedat absque plebani licentia. Cap. VI.

CVrent diligenter, vt in choro deuotio, & silentium seruetur: nec inde quisque recedat, nisi petita licentia a suo plebano.

O Audeat

Audeat nemo colloqui in choro cum secularibus; iurgiis contendere; contumelia quempiam afficere; discordias seminare, nutrire odium. Vinat quisque quiete, & pacifice, ut deceat veros clericos. Nos enim rebelles, & contumaces, ac delinquentes contra nostram constitutionem multabimus pecuniaria pena, & exilio ab ecclesia arbitrio nostro; cum applicatione omnium fructuum, & reddituum, durante exilio, fabricæ ecclesiæ, uel pauperibus; aut aliter, ut magis nobis expedire visum fuerit; ad compescendam malignorum temeritatem, & conservandam pacem, & concordiam in ecclesiis iurisdictioni nostræ subiectis.

Mulieres suspectæ prohibentur clericis domi, & extra. Et assumenda ad regimen sui, aut domus presententur primum reuerendis. ordinatio. Cap. VII.

Nemini ex nostris clericis liceat aliquam feminam assumere ad suam, domusque suæ gubernationem, nisi prius eam nobis presentauerit: ut eius acriter, & moribus consideratis, verum concedenda sit, intelligatur. Si quis autem contra hoc attentare presumpserit; nouerit, se indignationi nostræ subiectum fore; & pœnas debitas soluturum. Suspectam verò mulierem de incontinentiâ, nemo domi, aut extra domum habeat, sub pœnis tam à factis canonibus, quam à sacro conc. Tridentino statutis; necnon aliis arbitrio nostro infligendis etiam pecuniariis, locis piis applicandis.

Clericis prohibentur tabernæ, caupona, lupanaria loca inhonestæ, et eboreæ publicæ granioribus pœnis. Cap. VIII.

Vide etiam prohibemus de habitus cler.

Non ingredientur clerici tabernæ, non cauponas, non eas, quas vocant, furatolas; non ad loca inhonestæ se conferant, non ad lupanaria, non ad meretricum, vel inhonestarum mulierum hospitia; non choræ publicis intersint, vel assistant. Qui in aliquo præmissorum contrafecerit, pœna carceris arbitrio nostro fit subiectus, notamque; in famæ incurrat; & inhabilis reddatur ad obtinenda beneficia ecclesiastica i iurisdictioni nostræ subiectis: nec non suspensus sit ab exercitio cûræ animarum ad arbitrio nostro.

Arma offensiuæ, et defensionis prohibentur clericis. Cap. IX.

Vide etiam de uita cler.

Cum arma clericorum sint orationes, diuina officia, & semen diuini uerbi; non autem gladii, pugiones, & his similia: statuimus, & ordi-

& ordinamus; quòd nullus audeat portare arma offensiuæ, uel defensionis, sub pœna amissionis armorum, carceris ad arbitrium nostrum, ac soluendi ducatos decem ipsos capientibus; quos soluere teneantur, antequam extant de carceribus.

Titulati, qui suis beneficijs non resident, sed ad alia se conferunt beneficia, presentare tenentur substituitur. Reuerendis. D. patriarchæ cum presentia plebani; approbandum ab ipso Reuerendis. ordinatio, certa constituta mercede. Cap. X.

Quoniam plerumque accidit, quòd beneficiati huius nostræ ciuitatis aliò se transferant ad residendum in beneficijs, quæ in alienis diocæsis possident; uel mercede conducunt; relictis suis titulis, aut sine substitutis, aut deputatis substituitur ab eis non idoneis ad seruicium ecclesiis nostris; constituta eis mercede minus competenti: ideo uolentes consulere cultui diuino ecclesiarum nostrarum, statuimus, & decernimus; quòd nemo beneficiatus possit quempiam clericum substituere in suo beneficio, nisi prius eum nobis presentauerit, assistentibus eorum plebanis; & à nobis admittus fuerit, constituta ei certa mercede arbitrio nostro iuxta qualitatem, & conditionem beneficii, ac obligationis, secundum consuetudines ecclesiæ, in qua erit substituendus.

c. sacerdos i. item fructuum. de celeb. misf.

Plebani presentent catastricum omnium suorum honoru mobilium, et immobilium, et scripturarum in cancellaria patriarchali. Cap. XI.

Ne iura, & actiones ecclesiarum nostrarum aliquo sinistro, uel fortuito casu pereant, cum iactura earundem ecclesiarum: uolumus, & mandamus; quòd omnes plebani, seu beneficiati in eis teneantur infra terminu trium mensium, ex nunc immediate sequentium, presentare catharticum in cancellaria nostra omnium bonorum mobilium, & immobilium, necnon rerum preciosarum ipsarum ecclesiarum, scripturarum, & instrumentorum, ac testamentorum, & insuper consuetudinum earundem sub pœna ducatorum quinquaginta, à quolibet contrafaciente auferendorum; & arbitrio nostro locis piis applicandorum.

PARTIS QVARTAE.

Quod singulis annis congregetur synodus in ecclesia
patriarchali. Cap. XII.

Quod singulis annis, iuxta sacri concilii Tridentini decreta, congregetur synodus in ecclesia nostra patriarchali Venetiarij, in qua de putentur iudices ad delegationes causarum, necnon examinatores plebanorum, & aliorum quorumcunque eligendorum à suis habentibus ad curam animarum, & eius cure exercitiū.

Manicæ vestium clericorum non excedant latitudinem unius
brachij. Cap. XIII.

Aequo animo ferre non possunt; quod plerique clericorum nostrorum, contententes nomen presbyteri, quod maximam præferret dignitatem, uolunt potius videri laici, quam clerici; induentes togas similes ijs, quas induunt senatores, & medici. Quare hæc nostra cōstitutione præcipimus, & mandamus; ne quis deinceps audeat, vel præsumat portare vestes manicis excedentibus latitudinem unius brachij, sub pœna amittendæ vestis; quam applicatam esse decernimus locis pijs arbitrio nostro.

Familiaritas monialium prohibetur clericis.
Cap. XIII.

Colloquia clericorum cum monialibus, nimiamque inter eos familiaritatem penitus prohibemus. Adempta etiam sic eis libertas munusculis, & fudariolis certandi. Si quis aliquis contra hæc nostram cōstitutionem commiserit; eum luere grauissimas pœnas arbitrio nostro oportebit.

Postremò electi fuerunt examinatores, & iudices delegati.

Constitutionum, & privilegiorum patriarchatus Venetiarij finis.

INDEX OMNIUM
QVAE IN HIS CONSTITUTIONIBVS CONTINENTVR

COPIOSISSIMVS.

ABSENTES plebani. vide plebani.
Absentes à diuinis oblationum illius diei participatione priuantur. c. propter defectum. de celebr. miss. c. propter defectum. de celebr. miss. Absentes à choro absque licentia beneficijs etiam priuantur. c. sacerdotum. 1. de celebr. miss. Item statuimus. 4. eo. tit. vide residentium. Absentium à diuinis varijs pœna. c. ut Dei cultus. de celebr. miss. ca. post pulsationem. cap. ut etiam. c. propter defectum. c. nos Marcus. c. p. item quod. 2. cap. statuimus. 2. cap. item statuimus. 3. eodem tit. Absentium, sine abire volentium licentia conceditur, et à plebano, & ab ordinario, ut vario modo. c. sacerdotes. 1. de celebr. miss. ca. item statuimus. 4. eod. ca. quonia plerumque. syn. 3. Absentium legitimum impedimen-

tum quale; & quos licentia turris, et superioris excusat à pœna. c. ut Dei cultus. de celebr. miss. c. ut etiam. c. propter defectum. eodem tit.

Absentium à residentia pœna. vide residentium.

Absentium à diuinis, quomodo signanda nomina, à quo, cuius mandato, & quomodo pœna sunt exigenda. c. item quod. 2. de celebr. miss. c. ut etiam. eo. tit.

Absolutio, qua incipit; in ea potestate; in mortuorum exequijs à nullo simplici sacerdote dicatur; cum tantum ad episcopum pertineat. c. ne melodia. de celebr. miss.

Absentium sacramentis pœna. ca. item statuimus. 2. de celebr. miss. c. prohibemus. de vita cler. cap. item statuimus. 1. eod. c. insuper excommunicamus eod.

Accolatus non erigatur, nisi de consensu totius capituli, et nemine discre-

ne discrepante. cap. Georgius. de elect.

Accoliti non ascendunt gradatim, ve alij titulati. cap. Georgius. de electio.

Accoliti eligendi de gremio, & à ca pitulis; dummodo idonei sint: aliàs de gremio aliarum ecclesia rum. c. Georgius. de elect.

Accolitorum confirmatio spectat reuerendiss. ordinario. cap. Georgius. de elect.

Adulteris, & concubinarijs saltem publicis non sunt administranda ecclesiastica sacramenta, nisi actu concubinas, vel adulteras dimise rint. c. ordinamus. de celeb. miss.

Afflictus domorum nò residentium titulatorum applicantur fabricis, aut ipsarum domorum, aut ecclesiæ. c. item ordinamus. 2. de ce lebrat. miss.

Afflictus domorum non residetium, & locatarum inhonestis perso nis, & similiter domorum fabricæ, quibus applicantur. cap. licet. synod. prima.

Animarum cura. vide cura.

Annuli quibus permittantur, & quibus non. c. item quod de habi tu cler. c. item statuimus. 2. eod. cap. omnem autem. syn. 2. c. item similiter. de habitu cler.

Apostatarum prohibitio, & pena. cap. prohibemus. de celeb. miss.

Apostate non admittantur à pleba nis, & alijs prelati ecclesiarum neque ad missarum celebratione,

neque ad diuina officia. c. prohibe mus. de celeb. miss.

Apostatæ sanctimoniales, & eas do mi recipientes quibus penis affi ciantur. cap. item statuimus. de vita cler.

Appellatio à non confirmatione, seu à reiectione electionum ple banorum, & titulatorum comita tur in ciuitate Vener. & qui habet appellationis beneficium. Clemens VII. de election. Dilecti filii. 2. eod.

Appellatio supra scripta omnino re mouetur. c. ad futuram. de elect.

Arma offensiuæ, & defensiva pro hibentur clericis, nisi sint in iti nere constituti, & cum licentia in scriptis. c. malitijs. de vita cle ric. c. item constitutionem. 2. c. cli cet concilij. c. omnes clerici. c. sta tuimus. 1. c. item statuimus. 7. eod. dem cap. clericis. syn. 2. c. cum ar ma. syn. 3.

B.

Balotati ex alienis ecclesiis ad aliquem titulum in defectum eorum, qui sunt de gremio, non amittunt ius suarum ecclesiarum, si non eligantur c. nulla unquam. syno. 2.

Baptismalium ecclesiarum subditi plebani, & titulati die sabbati sancti singulis annis tenentur prædictis ecclesiis adire cum su perpellicis ad benedictione fon tis, cerei,

tis, cerei, & noni ignis. ca. item cum. de celeb. miss. c. item ordina mus. 4. eod.

Barba philippino, vt aiunt, more cle ricis prohibetur. cap. nulla un quam. syn. 2.

Beneficia priora, secundò u accepta possessione eò ipso vacant. c. dilecti. 2. de elect.

Beneficia nostrarum ecclesiarum se habent ad instar incompatibiliu. c. dilecti. 2. de elect.

Beneficia, titula uncupata, per as sumptionem alicuius titulati ad plebanatum, aut ad cathedrales ecclesias eò ipso vacant, & eorū fieri potest à capitulis electio. ca. Dilecti filij. 2. de elect.

Beneficiati dicere tenentur officium in ecclesiis iuxta ecclesie prop ria antiphonarum: ex dispensa tione autem per seipso alio mo do. c. item omnes. de celeb. miss.

Beneficiati habitare tenentur in do mibus beneficiorum suorū. c. iñ ordinamus. de celeb. miss. vide re sident.

Beneficiati missam tenentur celebra re, & cum superpellicis animis officijs interesse iuxta constitutio nes patriarchales, aut consuetu dines ecclesiarum. c. item statuimus. 3. de celeb. miss.

Beneficiati abire nolentes habeant licentiam à plebano, aut reuerē dissimo ordinario. c. item statuimus. 4. de celeb. miss. vide resid. & absent.

Beneficiati, & ordinati in aliena die cessi, vide ordinati.

Beneficiati interesse debent diuinis. vide absentium pena.

Beneficiorum priorum fructus ces sant, adepta posteriorum posses sione. cap. iuri communi. de vita cler. Et supra. Beneficia priora.

Beneficium in fraudem obtentum quale intelligatur. c. vt malitijs. de vita cler.

Beneficium unicum tantum haberi potest in nostris ecclesiis. c. dilecti filij. 2. de elect.

Bibere, et comedere in ecclesiis pro bibetur. ca. item prohibemus. de vita cler.

Blasphemia, & turpia iuramenta clericis prohibentur, et pena. ca. implorato. de vita cler.

Bragoni, vt vocant, prohibentur cle ricis. c. omnem autem. syn. 2.

Bulla Leonis PP. X. pro missa au rorij in die Annunc. D. cum in dulgentijs. de celeb. miss.

C.

Calige turgide. vide bragoni. Camissa rugose ad manum, & ad collum prohibentur cleri cis. c. omnem autem. syn. 2.

Campanæ non pulsantur postremis tribus diebus hebdomadæ sanctæ; neque etiam in mortuorum exequijs. cap. in tegna. de celebrat. miss.

Candela ardeat in altari semper dum cele-

dim celebrantur diuina, & ante corpus .D. N. 1. item ordinamus. 1. de celeb. miss. item ordinamus. 5. eod.

Canonici stent in choro, & capitulariter incedant cum Zansardis, & superpelliceis pena excommunicationis. ca. item quod. 1. de celebr. miss.

Cantare sedendo non licet, & quae. ca. quando cantatur. de celebr. missarum.

Cantilena prohibentur in epistolis, euangelijs, & praefationibus missarum, & tacitè à diuinis omnibus remouentur, quibusdam exceptis; & p̄na. c. cum melodijs. de celeb. miss.

Capilli circumnati clericis prohibentur. c. habeant. syn. 3.

Capite velato sine cooperto in choro non licet cantare. c. nullus. de celebr. miss.

Caputia clericorum. cap. item quod. de habitu clericorum. c. item statuumus. eo.

Caputia uaris suffulta prohibentur. cap. item similiter. de habitu cleric.

Caputia clericorum non sint colore suffulta. c. iij. statuumus. 1. de habitu cler.

Catholicum honorum omnium modi. & immob. ecclesiarum, scripturarum, & testamentorum à plebanis in cancellaria patriarchali praesententur p̄na. c. nē inra. syn. 3.

Clauis corporis .D. N. I. & oleorum sanctorum à plebanis, & prelati ecclesiarum custodiantur, & nullatenus inuenibus permittantur. cap. praecipimus. de celeb. miss.

Clerici forenses. vide forenses.

Clerici non ludant. vide ludi.

Clerici habitum, & clericalem tonsuram non deferentes carent priuilegio clericali, & à seculari iudice possunt puniri. ca. quoniam. de habitu cleric. item statuumus. 1. eod. ad reprimendum. 1. de uita cleric.

Clerici habitum deferant clericali cum caputio. c. item statuumus. 1. de habitu cler.

Clerici domi non habeant concubinas, illegitimos filios cum earum uxoribus. vide mulieres.

Clerici contra laicos gladium eductos, conuocantes; & eadem in seipsis peragentes, quibus p̄nis afficiantur. c. praesentis conc. de uita cler. cap. item statuumus. 7. eodem.

Clerici deferant decem coronam, non minore hostia maiori. cap. item quod omnes. de habitu clericorum.

Clerici armati, neque offensiuam, neque defensiuam deferant. vide arma.

Clerici magicas artes nō exercant, vide malefic.

Clerici, qui sacerdotes non sunt semel in mense saltem confiteantur. c. ut animabus. de uita cler.

Clerici

Clerici rem cum religiosa habentes, quibus penis afficiantur. c. angelus. de uita cler.

Clerici arma euaginant in clericum, aut in laicum quibus penis afficiantur. cap. item statuumus. 7. de uita clericorum. cap. praesentis. eod.

Clerici in choro silentium teneant; maxime dum peraguntur diuina; & p̄na. cap. in choro. de celebr. missarum.

Clerici sēt in choro cū suppelleceis; & p̄na. cap. item quod. 1. de celebr. miss. cap. item statuumus. 3. eod.

Clerici non admittantur ad funeralia honoris causa, nisi defunctus fuerit pater, mater, frater, soror, sororius, vel sororia clerici, qui inuitauerit; & de licentia plebanorum; pena etiam excommunicationis. cap. licet alijs. de sepult.

Clerici velato capite in pulpito, leitorio, vel ante altare ne cātent, aut legant, p̄na, & c. & quae. c. nullus. de celeb. miss.

Clerici transgressores, & cum laicis reperi, quibus penis afficiantur. c. in decretis. de uita cler.

Clerici stantes, & non sedentes cantare habent. c. quando cantatur. de celeb. miss.

Clerici inobedientes possunt ex ecclesijs à plebanis expelli per dies octo: qui interim incertorum amittant portionem, & sumptibus eorum, si plebano uidebitur,

deseruiatur ecclesiae. cap. item quod. de celeb. miss.

Clerici dicant in eorum ecclesijs officium iuxta ipsarum ecclesiarum antiphonarium. ca. item omnes. de celeb. miss.

Clerici in cymis cum laicis non discurrant in honesta, & prohibita peragentes penis etc. c. cum q̄; multorum. de uita cler.

Clerici ordinati in aliena diocesi. vide ordinati.

Clericis uagari per ecclesias prohibetur. c. item statuumus. 3. de celebra. miss.

Clericis negotia secularia prohibentur. vide negotia.

Clericis prociari prohibetur; & non esse exire ad faciendū, ut vulgo dicitur mattinatas. vid. mattinatae.

Clericis prohibentur cinguli argentei, deaurati, & annuli. vide suis locis.

Clericorum uestimenta qualia, quae prohibita, & quae permittantur. vide uestimenta.

Clericorum uestimenta qualia, quae prohibita, & quae permittantur. vide blasphemantium p̄na. vide blasphem.

Clericorum habitatio cum suspectis mulieribus. vide mulier, & habitatio.

Clericorum residentia. vide resid.

Clericorum uita. vide uita.

Clericorum concubinariorum p̄na. vide infra.

Clericorum inaccessus qualis. vide inaccessus.

Colores clericis prohibiti, & qui

permittantur. c. 1. de habitu cleric. item statimimus. 2. eod. vestimentis. syn. 3.
 Comam, & barbam nutrire clericis prohibetur. ca. item prohibemus. de habitu cler. c. item statimimus. 1. eod. tit.
 Comedere, & bibere in ecclesiis est prohibitum. cap. item prohibemus. de vita cler.
 Commemoratio pro duce, & pro bono statu Venet. in canone facienda est, & quando. c. quia. de celeb. miss.
 Commemoratio sanctorum Herma coras, & Fortunati, atque Beati Marci facienda est in matutinis, atque in vesperis, quando fiunt communes commemorationes. ca. quia in. de celeb. miss. cap. item ordinarius. 3. eod.
 Conubinariorum clericorum pena, c. item constitutionem. 1. c. quod aliquis. cap. statimimus. 1. de vita cleric. vide ad id. mulieres susceperunt.
 Confessio a sacerdotibus celebranti bus saltem fiat semel in hebdomada. c. item ordinarius. 3. de celebr. miss. c. item statimimus. 3. eod. cap. ut animabus. de vita clericorum.
 Confessores in penitentibus iniuri gen dis puniant eos, qui in ecclesiis sententiam non tenent. ca. in eboro. de celeb. miss.
 Confirmatio, atq; reiectio plebanorum, titularum, atque etiam

accolitorum spectat ad reuenerandis. ordinarium. ca. clemens vij. de cle. dilecti filii. 1. cap. Georgius. eod.
 Coniugarum separatio, quomodo faciendâ. vide separatio.
 Constitutionum antiquarum innovatio, & confirmatio. ca. innovamus. syn. 3.
 Constitutionum patriarchalium circa plebanorum, atque titularum electiones apostolica confirmatio. c. dilecti filii. 1. de electio. Clemens vij. dilecti filii. 2. eod.
 Constitutionum patriarchalium circa administrationem sacramentorum. & circa funeralia confirmatio apostolica. ca. venerabilis. de sepult. c. quamuis. eod. tit. Paulus. eod.
 Consuetudines male, ut abusus, & corruptela reuocantur. c. statimimus. 1. de celebr. miss. ca. reuocamus. eod.
 Contentiones, discordie, odia clericis prohibentur, & in eboro maxime. c. curent. syn. 3.
 Conueniri boneste, & modestè potest a clericis cum laicis pro expensis sepulture. c. licet debitum. de sepult. c. Andreas Bondmerio. c. quamuis. eod.
 Conuersatio cum quibusdam sanctimonialibus prohibetur clericis: cum quibusdam permittitur, & quomodo. c. item statimimus. 8. de vita cler.
 Conuersatio, & consuetudo laicorum.

rum. vide laicorum.
 Choreas, & mulierum maxime, clericis prohibentur. c. primo. de habitu cler. c. cumque multorum. de uita. c. uiuant. syn. 3. c. non ingrediantur ead. syn.
 Choreas, & ludj prohibentur in solemnitatibus missarum nouarum. cap. decernimus. de uita cleric.
 Corrigia argentea, & decurata de floribus tantum, & in dignitate constitutis permittuntur: ceteris uero prohibentur clericis. c. item quod de habitu cler. c. item similiter. eod. cap. item statimimus 2. eodem ca. omnem autem. syn. 2.
 Coronam deserat clerici, pena & c. cap. omnes clerici. de habit. cleric. cap. item quod. cap. item prohibemus. eod. Et sit magnitudinis maioris hostia. cap. item quod. eod.
 Corpus Christi renouandum. vide hebdomadarius.
 Cura animarum est plebanorum. cap. plebani. de celebratio. missar.
 Cura

etiam eorum, que vulgò mare magnum appellantur, quo ad missarum celebrationem in domibus, sacramentorum administratione, & sepulturam, & quo ad processiones etiam per parochias consueuantium. c. Paul. de sepul.
 Deuotio in choro seruanda. c. curent. syn. 3.
 Diebus cæne D. parasceus, & sabati sancti quid agendum. c. in ege. na. de celeb. miss. c. item eo.
 Dies, quibus tenentur, vel soli plebani, vel beneficiari omnes interesse missæ ecclesiæ patriarchalis. cap. Franciscus. de celeb. miss. c. statimimus 3. eo. tit.
 Dispensatio circa iuramentum, & coronam clericorum. c. clericis omnes. de hab. cle.
 Docere sacramentales cantum, aut sonare clericis non licet. c. iij. statimimus. 8. de uita.
 Doctorem, & in dignitate constitutum priuilegium. c. item quod. de habi. cler. c. item similiter. eo. c. item statimimus 2. eo. c. omnem autem syn. 2.
 Domorum titularum optatio quomodo a titularis faciendâ. c. iij. de elect.
 Domus residentie titularum, & similiter fabricarum ecclesiarum, non possunt locari in honestis personis per uia. c. licet syn. 1.
 Doplerta ad funeralia non possunt deferre religiosi cuiuscunque ordinis, etiam mendicantium, exce-

D

D Eambulatio clericorum grauis, & honesta sit, maxime in foris D. Marci, & D. Pauli. c. cumque multorum. de uita cler.
 Derogatio omnium priuilegiorum religioforum, etiam mendicantium,

ptis Iesujatis, qui non sunt in sacris: & hoc idem laicis prohibetur, pizocharis, & monialibus conuerjis, pena, & c. licet alias de sepult.

E

Eccliesiarum baptismalium subditi, vide subditi.

Electiones cum honesta conuentione licite exiguntur a clericis pro sepultura: Quoniam sunt loco de cimarum. c. quamuis, de sepult.

Andreas Boudimerio, licet debitum. eo.

Electiones fiant ab habentibus vocem in capitulo; nisi suspensi, aut sint excommunicati. c. ordinamus, de elec. c. statuiamus. c. clemens. vij. c. dilecti filii. 2. c. pau lus. eo. tit.

Electiones fiant preuia missa spiritus sancti, & alijs orationibus. c. ordinamus. c. statuiamus. de elec.

Electiones faciendae sunt ab electoribus in capitulo congregatis; & quomodo. c. ordinamus. de elec. c. statuiamus. c. clemens. c. dilecti filii. 2. eod.

Electiones fiant eorum, qui sunt de gremio ecclesiarum, si fuerint sufficientes; & vita ac moribus probati. c. ordinamus, de electio. c. statuiamus. c. clemens. c. dilecti filii. 2. eod.

Electiones fiant gradatim, & quomodo: & quando fieri possunt

non gradatim. c. ordinamus. de elec. c. statuiamus. c. clemens. c. dilecti. eo.

Electiones acclitorum quales, et quomodo fiant, vide accliti.

Electiones factae contra formam patriarcalium constitutionum annullantur. c. ordinamus. de elec. c. statuiamus. c. dilecti. 2. c. clemens. eo.

Electiones plebanorum faciendae sunt a parochianis, & quomodo. c. ordinamus. de elec. c. dilecti. 2. c. clemens. eo.

Electiones secunda capituli reiectae, & appellatione confirmata reiectione, electio ipsa ad ordinarium deuoluitur, pro ea vice tantum. c. clemens. de elec. c. dilecti. 2. eod. corrige per c. ad futuram. eo.

Electionum forma eadem ut in nota, seruanda est in diocesi. Tor cell. & Clug. c. clemens. de elec. c. dilecti filii. 2. eo.

Electionum plebanorum, ac titularum confirmatio ad ordinarium spectat. c. clemens. de elec. c. dilecti. 2. c. ad futuram. eo.

Electi ad beneficia, quae dispositioni sedis apostolicae sunt reseruata, infra tres menses, a die satisfactionis electionum, nouam provisionem illorum a sede praedicta impetrent. c. alioquin tribus mensibus iustis elapsis beneficia eo ipso. nacent. c. clemens. de elec.

Electores debent esse residentes.

e. ordinamus. c. statuiamus. de elec.

Electores absentes quot diebus expectandi sunt. c. statuiamus. de elec.

Electores, reiecta prima electione ab ordinario, facultatem habent alium eligendi pro alia vice tantum. c. clemens. de elec. c. dilecti. 2. eodem corrige per c. ad futuram.

Eligendi ad titula eo debent ordine insigniti esse, pro ut titulus requirit: eligendus nempe ad subdiaconatum debet esse subdiaconus ordinatus; & eodem modo in alijs; nisi secus ex dispensatione fiant. c. statuiamus. de elec.

Eligendi si non reperiantur de gremio, possunt eligi de quibuslibet alijs ecclesijs. cap. statuiamus. de elec. c. clemens. c. dilecti. 2. eod.

Excommunicantur sacrilegi, sortilegi, herbarij, malefici; & qui haec fieri faciunt; aut ad facientes accedunt. c. ad hec. c. prohibemus. de uita cleric.

Excommunicantur arma deferentes: absque episcopi licentia. cap. malijs. de uita cleric. vide arma.

Excommunicantur ingredientibus monasteria sanctimonialium. c. monemus. de uita cle.

Excommunicantur abutentur sacris, uide suis locis.

Excommunicati, & suspensi non habent uocem in capitulo. c. ordinamus. de elec.

Exequis defunctorum quomodo habende sunt tribus ultimis diebus hebdomadae sanctae. c. in cena. de celeb. miss.

F

Familiaritas sanctimonialium clericis prohibetur. c. colloquia. syn. 3.

Festis, & publicis representationibus, ubicumque fiant, interesse clericis prohibetur. i. decernimus de uita cle.

Ferarolum cum pileo clericis non deferant, nisi tempore pluuiae. c. omnem. syn. 2. uestimentis syn. 3.

Filij illegitimi cum earum uxoribus non habitent in domibus cum ipsi clerici. c. primo. de uita cler.

Forenses a plebanis, & a rectoribus ecclesiarum non admittantur ad diuina nisi cum licentia ordinarij. c. statuiamus. 2. de uita cle. c. item statuiamus. 2. eo.

Forenses quomodo publicis hospitij uti possint. c. item statuiamus. 6. de uita cle.

Forenses clerici quomodo, & quando intelligantur esse de gremio ecclesiarum. cap. nulla unquam. syn. 2.

Forma diuini officij in ecclesijs a quibus

quibus præscribatur. ca. item ne.
de uita cler.
in Foris D. Marci, & D. Pauli cler-
icorum debambulatio maximè a-
liena sit ab omnibus inhonestis
uerbis, & præsertim in mulie-
res. ca. cunq; multorum. de ui-
ta cler.
Fructus absentium quibus dadi sunt.
vide resid.
Fructus prioris beneficii cessant a-
depta possessione secundi. cap.
iuri communi. de uita cleri-
cor.
Funebres exequiæ. vide exequiæ.
Furtiue ordinati. vide ordinati.

G

GAneos, & ganeones nullate-
nus admittant clerici. c. nul-
latenus. syn. 2.
de Gremio ecclesiarum qui dicantur.
quomodo, & quando. c. nulla
unquam. syn. 2.

H

Habitare cum suspectis mu-
lieribus clericis prohibetur.
cap. primo. de uita cle. uide etiam
mulieres.
Habitus clericorum. vide uesti-
ment.
Habitum clericalem reasumant, &
deserant clerici. clerici syn. 2. u-
de etiam clerici.
Hebdomadarius presbyter uices

gerit absentis plebani. ca. ut Dei
cultus. de celeb. miss. c. in diebus.
eod.

Hebdomadarius semel in hebdoma-
da, uel singulis duabus hebdoma-
dibus conficiat corpus Christi. c.
præcipimus. de celeb. miss.

Herbarij excommunicantur, & eis
consentientes. cap. ad hęc. de ui-
ta cler. c. insuper excommunica-
mus. eo.

Hora canonice ab omnibus in cho-
ro dicenda. c. statumus primo. de
celebr. miss. c. item statumus. 3
eod. ait.

I

Iesuati tantum admittantur ad
deferenda dopleria ad funera-
lia. si non sint in sacris. cap. licet
alias. de elec.

Impunitas clericorum delinquentium
cum alijs, qui denuntiauerint. c.
cunq; multorum. de uita cle-
ric.

Incessus clericorum qualis. ca. item
ordinamus. de habitu cler. item
statumus 1. eod. c. cunq; mul-
torum. de uita cle.

Incestuosi clerici qua pena offician-
tur. cap. angelus. de uita cle-
ric.

Indultum, & indulgentiæ missæ au-
roræ diei Annuntiationis domi-
nicæ. cap. ad perpetuam. de cele-
miss.

Infirmis qua diligentia, & quomo-
do

do eucharistia deferenda sit. c. si
circa. de cel. miss.

Iniurias inferens clericus lai-
co, aut ipsum percutiendus qua
pena afficiatur: & quomodo si
in clericum eadem perpetrave-
rit. cap. presentis. de uita cle-
ric.

Inuolutio, & approbatio antiquarum
constitutionum. ca. inuolutum.
syn. 3.

Intrare tabernas, & alia inhonesta
loca clericis prohibitur. uide
suis locis.

Insuperatus parochianorum in
electionibus plebanorum. c. dile-
cti filii. de elec. c. clemens. c. di-
lecte 2. eo.

Ius eligendi titulos ad capitula
pertinet. c. ordinamus. de electio-
cap. statumus. c. dilecte 2. c. cle-
mens. c. ad futuram. c. Georgius.
de elec.

Inueniens nullo pacto permittatur
clauas sanctissimæ Eucharistie,
& oleorum sanctorum. c. præcipi-
mus. de cele. miss.

L

Lici non admittantur ad defe-
renda dopleria ad funerals
mortuorum pena, & c. licet a-
lias. de sepul.

Laiicorum consuetudo, & militia fami-
liaritas clericis prohibetur. c.
in decretis de uita cler. c. inuam.
syn. 3.

Lauari clericis prohibitum. cap.
item statumus 11. de uita cler.

Leitores corrigere ad plebanum, &
eo absente ad maiorem presby-
terum pertinet. c. sacerdos. de cele-
miss. cap. item statumus. primo.
eod.

Leitores ad cuius nuntium legendi fi-
nem faciant. cap. sacerdos. de
celebr. miss. cap. item statumus.
1. eod.

Legere, aut cantare in ecclesijs
que, & quando uelato capite
clericis non liceat. c. nullus. de ce-
leb. miss.

Licentia abeundi a quibus petenda.
c. sacerdotes. de cele. miss. uide abi-
re uolentium.

Licentia faciendi electiones a quo,
& quomodo petenda. c. dilecti fi-
lii 2. de elect.

Loca inhonesta, & mulierum ma-
ximè clericis prohibentur. c. itē
prohibemus de habitu cleric. ca.
cunq; multorum. de uita cler.
c. item prohibemus. cap. item sta-
tuimus. 6. eodem. c. non ingredian-
tur. syn. 3.

Ludi prohibentur clericis, & qui.
c. primo. de habitu cleric. c. item
quod aliquis. de uita cler. c. cun-
q; multorum. c. item statumus.
9. eod. c. clericis nullatenus. syn. 2.
c. uacant. syn. 3.

Lumen in altari sit semper, dum ce-
lebrantur diuina. c. item ordina-
mus. 1. & c. item ordinamus. 5.
de cele. miss.

Lumen semper adsit ante sanctissimum corpus Christi. c. item ordinamus 5. de cele. miss.

Lupanaria maximè clericis prohibita. cap. non ingredientur. syn. 3. uide loca inhonesta.

M

Maleficæ artes prohibentur omnes, docentes, exercentes, consulentes. ca. prohibemus. de uita cler. c. insuper excommunicamus. c. item statuimus 4. eo. c. ad hec. eo.

Malefici excommunicantur omnes, & eis consentientes. cap. ad hæc. de uita clericorum. cap. prohibemus. cap. insuper excommunicamus. c. item statuimus 4. eodem titu.

Manicarum uestium clericorum latitudo. c. item quòd. de habitu cleric. c. item statuimus. 1. eodem uini brachi latitudo probatur. c. aquo animo. syn. 3.

Manica clericorum prohibita. que. c. item uolumus. de habi. cle. c. ut enim. eo.

Mascherari clericis prohibitum. cap. item statuimus 11. de uita cler.

Mansionarij non sunt propriè beneficia, sed potius operum locationes. cap. iure communi. de uita cler.

Mansionarij a Reuerendissimo ordinario instituti, & actu ecclesijs

deseruietes, quomodo, & quando de gremio ecclesiarum dicantur esse. c. nulla unquam. syn. 2. c. quoniam in electionibus. de elect.

Mansionarij quomodo in una ecclesia, ut de illius gremio ballottati, in secunda ballottari non possint. c. quoniam in electionibus. de elec. c. nulla unquam. syn. 2.

Mantellum clericis prohibitum quale. c. item uolumus. de habi. cle. c. ut enim. eo.

Mantellum circuncirca clausum, mantellinum, uestes a lateribus apertæ, & manica nonnullæ clericis prohibentur. cap. item uolumus. de habitu cleric. cum sequenti.

Mattinata, ut uulgò dicitur, clericis prohibentur. c. cumque multo. c. item statuimus. 1. 2. de uita cler.

Mimi clericis non fiant, non laruentur. c. item statuimus 11. de uita cler.

Missæ una tantum in die cenæ. D. celebranda est. c. in cenæ. de celeb. miss.

Missæ non est in ecclesijs celebranda diebus Parasceues, & sabbati sancti nisi ut in cap. c. in cenæ. de cele. miss.

Missæ communis singulis diebus in ecclesijs celebranda est; cui omnes titulati residentes debent interesse. cap. post postulationem. de celeb. miss. cap. item ordinamus.

namus. 3. eodem.

Missæ una inter matutinum, & conuentualem missam celebranda est. cap. quoniam in. de celebrat. missarum.

Missæ conuentualis diebus dominicis, & festiuis de die celebranda est: reliquarum uero missarum dispositio plebano, uel eius vicario, aut maiori sacerdoti relinquatur. cap. in diebus de celeb. miss. c. item statuimus.

Missam eodem die nullus bis celebret; nisi sit dies Natalis domini. cap. Angelus. de celebratio. missarum.

Missarum nouarum solemnia fiant absque choris, ludis, & c. ca. decernimus de uita cler. cap. item prohibemus. eod.

Missarum solemnia cum earum introitibus, & alijs, ut in ordinario celebrantur: neque propter motetos, aut alia decantanda, hæc necessaria omitantur. ca. in primis siquidem. de celebrat. missarum.

Missarum celebratio à beneficiatis habenda. uide beneficiati.

Missæ plures, & parua, ut dicitur, quomodo sint celebranda, dum communis missa celebratur. cap. quando plures. de celebrat. missarum.

Missæ ecclesiæ castellaræ quibus diebus beneficiati interesse tenentur. cap. Franciscus. de celeb. missarum.

Missæ auroræ diei Annunt. dominicæ indulgentia, ac indulgentiæ. cap. Ad futuram. de celebratio. missarum.

Moniales non uisitentur à clericis; neque eas doceant cantare, aut sonare. cap. item statuimus de uita clericorum. uide Sanctimonial.

Moniales conuersæ non admittantur ad deserenda dopleria ad sterneralia, pœna plebanis, ac capellanis. cap. licet aliàs. de sepulch.

Motteti qui permittantur in solennijs missarum, & qui non. cap. in primis de celeb. miss.

Mulieres non assument clericis ancillas, nisi prius fuerint presentatae, & à reuerendis. ordinario ap probate. c. nemini. syn. 3.

Mulieres suspectæ quæ, & quæ sint non suspectæ, & clericis concedenda in ancillis, & quomodo. cap. quoniam clericorum. de uita clericorum. cap. Ad reprimendam. 2. eod. c. statuimus. 1. eod. c. nemini. syn. 3.

Mulierum suspectarum habitatio clericis prohibetur, & in domibus residentia, & alibi; etiam si sint consanguineæ, dummodo sint suspectæ. cap. 1. de uita clericorum. cap. quoniam clericorum. cap. ad reprimendum. 2. ca. quòd aliquis. c. statuimus. 1. cap. item statuimus. eod. tit. cap. in adibus. syn. 2. c. nemini. syn. 3.

Q

Natali-

N

Natalitia sanctorum, quorum in diocesi habentur ecclesia, cum officio nonem lectionum celebrantur. ca. cum teneamur. de celebr. miss.

Negotia secularia clericis prohibentur maioribus, ac minoribus. ca. item prohibemus. de vita cleric. ca. item statuimus. eod.

Nonne natalis domini, et alijs solemnibus diebus prohibentur in ecclesijs, & in locis circum eas in missarum celebratione, & diuinorum officiorum nemores, strepitus, & alij excessus. cap. de facientibus. de celebr. miss.

Non absoluantur sine mandato ordinarij, qui in ecclesijs, vel circa tempore celebrationis missarum abominabiles faciant insolentias, terribiles scelops, nemores, & c. cap. de facientibus. de celebr. miss.

O

Officia diuina nocturna, atque diuina communiter, & expectatis absentibus, debitis horis, ac deuote celebrentur. ca. vt Dei cultus. de celebr. miss. c. statuimus. primo statuimus. 2. item statuimus. 3.

Officia communia complectuntur officia B. Marig. mortuorum. psal

mos graduales, litanias, preces, & communia suffragia. c. vt Dei cultus. de celebr. miss.

Officijs diuinis interesse declaratur inhabiles, qui non sunt insigniti caractere clericali. c. item statuimus. 2. de uita cler.

Officium B. Marie, & officium defunctorum ab omnibus in choro dicendum est. ca. statuimus. 1. de celebr. miss.

Officium defunctorum in choro dicendum quibus diebus, & quomodo. c. statuimus. 1. de celebra. missarum.

Officium trium lectionum, quomodo dicendum sit tempore paschali, & alijs temporibus, quando occurrit. ca. quando occurrit. de celebr. miss.

Officium nonem lectionum. vide natalitia.

Optatio domorum titularum vacantium quando, quo ordine, & a quibus facienda. ca. item iuxta. de elect.

Ordinarium castellanum in diuinis celebrandis ab ordinibus uniuersimiter obseruetur. c. item ordinamus. de celebr. miss. ca. item omnes. eod.

Ordinarus confirmet Acollitos. ca. Georgius. de elect.

Ordinarus absentium a diuinis penas auertere potest, imminuere, tollere. c. vt Dei cultus. de celebr. miss. Dispensat etiam in aliquibus. ca. quando plures. eod.

Ordina-

Ordinarus confirmat, aut reiecit electiones plebanorum, ac titularum. c. Clemens. de elect. ca. dilectio filii. eod. Ad futuram. eod.

Ordinarus reiecta, aut non admissa presentatione, siue denominatione, siue electione plebanorum, ac titularum habet auctoritatem presigendi terminum electoribus, vt ad nouam electionem deueniant. c. Ad futuram. de elect. ad idem facit, c. Clemens. eod. dilectio. 2. eod.

Ordinarus, reiecta secunda lectione capitulorum, potest propria auctoritate, pro ea vice duxat beneficium conferre. c. Clemens. de elect. c. dilectio. 2. eod. corrige. c. ad futuram. eod.

Ordinarus licentiam dat abire uolentibus, & quomodo. vide absentium, aut abire uolentium.

Ordinati in aliena diocesi non admittantur ad ordines exercendos, nisi infra biennium redierint, & fuerint examinati, ac approbati. c. vt malitijs. de uita cler. c. item quia. eod. c.

Ordinati surdum suspenduntur. cap. item quia. de uita cler.

Ordo seruandus in missarum celebratione. cap. in primis. de celebr. missarum.

P

Plebem cum ferarolo non deferat clericus, nisi tempore pluuie.

c. omnem autem. syn. 2. ca. vestimentis. syn. 3.

Pili superioris labij tondendi sunt clericis. c. habeant. syn. 3.

Pizzocbari non admittantur de ferre dopleria ad funeralia ppena plebanis, & capellanis. cap. licet alias. de sepult.

Plebanus absentis a diuinis pena. ca. vt Dei cultus. de celebr. miss. Plebani tenentur apparere facere clericos a diuinis absentes. ca. item quod quilibet plebanus. de celebr. miss.

Plebani, ac presbyteri titulati nocturnis domibus residentie dormire tenentur. cap. plebani. de cele. miss.

Plebani, ac titulati die sabbati sancti tenentur adire baptismales ecclesias, quibus sunt subiecti. ca. item ordinamus. de celebr. miss. vide bapt.

Plebani, ac prelati ecclesiarum tenentur custodire clauas corporis D. N. I. & eorum sanctorum, & nullo modo eas inuenias permittere. c. item precipiendo. de celebr. miss.

Plebani a parochia abesse non possunt ultra tres dies. ppena. cap. item statuimus. 4. de celebratio. missarum.

Plebanis honor a subditis clericis exhibendus est. ca. vt Dei cultus. de celebr. miss.

Plebanorum absentium uices quis gerat in diuinis. c. vt Dei cultus. de celebr. miss.

Q 2

Ple-

Plebanoꝝ auctoritas in missariis, atque diuini officij dispositione. ca. in diebus. de celeb. miss. e. item ne. de vita cler.

In lectorum correctione. c. sacerdos. eod. vide lect.

In clericis subditos sibi inobedientes; quos per dies octo ex ecclesia possunt expellere. ca. item quoniam. de celebrat. missarum. vide p. n. e. circa sacerdotum, & clericorum confessiones, ca. item ordinamus. 3. de celeb. miss. sop. item statuimus. 3. eod.

Plebanoꝝ, ac presbyteroꝝ titulatorum diligentia, & sollicitudo, que in cura ecclesiarum, sacramentorum custodia, ac bono parochianis exemplo. ca. item statuimus. 2. de celeb. miss.

Plebanoꝝ, ac prelatorum ecclesiarum auctoritas in transgressores circa diuini officium, ab eis prescriptum. cap. item ne. de vita cleric.

Plebanoꝝ electio est parochianoꝝ. c. dilecti. 1. de elec. Clemens. cum similibus.

Plebanoꝝ electio per ecclias speciales omnino amouetur. c. dilecti. 1. de elec.

Pene inobedientium plebanis. cap. item statuimus. cum sequen. de celeb. miss.

Pene absentium a diuinis. vide absentium pene.

Pene non residentium. vide residentia.

Presbyteri titulati dati sunt plebanis in partem sollicitudinis curae. cap. item statuimus. de celebrat. missarum.

Presbyteri titulati die noctuque tenentur ad curam ecclesiarum. ca. item statuimus. 2. de celebra. missarum. cap. plebani. eod. vide resident.

Presbyteri hebdomadarij. vide hebdomadarij.

Punitator faciat debitum suum in puniendo, & eius pœna, si negligens, aut transgressor fuerit. cap. et in super. de celeb. miss.

Q

Qui intelligantur esse de gremio ecclesiarum. cap. nulla unquam. syn. 2.

Qui possunt clericos imitare ad funerals honores gratia; & qui nos & de licentia plebani. cap. licet alijs. de elect.

Quibus solemnitatibus, & quibus diebus teneantur, vel soli plebani, vel plebani et titulati intersc. miss. e. ecclesia paruaribalis. c. Francisus. de celeb. miss. cap. statuimus. præterea eodem.

R

Religiosi, etiam a laicis requisiti, & in prauidicium parochorum, & absque eorum licentia non possunt domibus missam celebra-

celebrare; neque administrare ecclesiastica sacramenta: non possunt spiritualia exercere, nec benedicere: non possunt per parochias processionaliter ire; neque huiusmodi alia exercere, quæ ad seculares parochos pertinent, cum derogatione omnium privilegioꝝ, eorum etiam, quæ in re magnum nuncupantur. c. Paulus. de sepult. cap. venerabilis patre v. end.

Religiosi vagantes. vide apostata. Religiosi nullus eligi potest, aut denominari ad plebanatus, aut in titulatos ecclesiarum, neque etiam ad acolitatum. c. nos Ioannes. de elect.

Religiosi nullus admittatur ad deferenda dopleria in funeralibus. c. licet alijs. de sepult.

Repraesentationes prohibentur omnibus in locis sacris. cap. item statuimus. primo de celebratio. missarum.

Repraesentationibus publicis, & festis, ubicunque fiant, clericis interesse prohibetur. c. decernimus. de vita cler.

Residentia plebanis, ac titulatis maxime presbyteris necessaria inuuiunt. cap. sacerdotes. de celebrat. miss. c. plebani. eod. ca. item statuimus. 3. eod.

Residentia præcipitur apposita pœnis, & in domibus etiam residentis. cap. propter defectum. de celebrat. missarum. cap. nos Mar-

cus. eod. ca. statuimus. 2. ca. item ordinamus. 2. ca. item statuimus. 4. eod. cap. item ne. de vita cler. cap. plebani. de celeb. missarum. cap. Clemens. cap. dilecti. 2. cap. dilecti filij. de elec. Facit cap. ad futuram eod.

Residere, qui excusentur, & quomodo. cap. Propter defectum. de celeb. miss.

Renouatio omnium dispensationum de non residendo. cap. in super. de celeb. miss.

Renouatio omnium consuetudinum malarum, ac statutorum contra diuinum officium, & contra vitam, ac honestatem clericorum. c. renouamus. de celeb. miss.

Rixarum, vel contumelias aliquem asserere, & in ecclesijs, maxime clericis, apposita pœna prohibetur. c. item statuimus. 3. de vita cler.

S

Sacerdos nullus, dum communis missa celebratur, ante eius euangelium celebrare præsumat, neque celebrando euangelium incipiat ante elationem corporis Christi. ca. quando plures. de celebra. miss.

Sacerdos de mandato plebani missam celebret sponsis. ca. sacerdotibus. de celeb. miss.

Sacerdos eodem die nullus bis celebret sacra officia eucharistica. c. angelus. de celeb. miss. nisi &c.

Sacerdotes ad alium usum sacramē-
tis non utantur, præterquam
ad eum, ad quem sunt instituta;
etiam si id fiat ad pium aliquem
celum. c. item statumus. de vita
cler.

Sacerdotem confessio. vide confes-
sio.

Sacramenta abutentium p̄na. vide
p̄na abut.

Sacramentum sanctissimi corporis
Christi semel in hebdomada, vel
saltem singulis duabus hebdoma-
dibus inuocetur. c. ut animabus.
de cele. miss.

Sacrilegi excommunicantur, & qui
ipsis adherent. c. ad hæc. de vita
cler.

Sanctimonialia incestuose quo p̄-
na afficiantur, & quomodo. c. an-
gelus. de vita cle.

Sanctimonialium familiaritas cle-
ricis prohibita. vide familia-
ritas.

Sanctimonialium monasteria ingre-
dientes, aut frequentantes ex-
communicantur. cap. mouemus.
de vita cler. c. item statumus. 8.
eod. c. colloquia. syn. 3.

Sanctimonialia apostata. vide apo-
stata.

Sanctimonialium quorundam hone-
sta familiaritas permilla clericis.
item statumus. 8. de vita cle-
ric.

Scholis prohibetur p̄na excom-
municacionis cadavera ex eccle-
siis, & quibuscuque alijs lo-

cis eleuare, & componere su-
per ceris funeralium absque li-
centia rectorum ecclesiarum. c. li-
cet alijs. de sepul.

Separatio coniugatorum absque iu-
dicio ordinarij non fiat. ca. statui-
mus. 3. de uit. cle.

Separatis coniugatis absque iudicio
ordinarij sacramentorum admi-
nistratio prohibetur. c. statumus
3. de uit. cle.

Sepultura a clericis gratis conceden-
da est: attamen in ciuitate Ven-
etiaram honeste, & moderate
pro sepultura conueniri potest.
quoniam Venetijs non solumitur
a laicis decima clericis. c. quāuis
de sepul.

Silentium clericorum. Vide cle-
rici.

Silentium in choro. cap. eurent. sy-
nod. 3.

Silentium laicis præcipitur, etiam
pueris in ecclesijs. c. in choro. de
cele. miss.

Solemnitates sanctorum habentium
ecclesiam in ciuitate, & diocesi
celebranda sunt cura officio no-
uum lectionum. c. cum teneamur
de cele. miss.

Sorilegi excommunicantur, & eis
adherentes. cap. ad hæc. de vita
cleric. cap. item excommunica-
mus. eod. cap. item statumus. 4.
eod.

Sponsorum missa. s. sacer. 2. de ce-
le. miss.

Substituti titularum sunt presen-
tandi

tandi reuerendissimo ordinario,
& ab eo cum plebanorum præ-
sentia approbandi. quoniam ple-
banusque. syn. 3.

Substituti sunt mercenarij, non pa-
stores. c. dilecti filij. de elec.

Synodus diocesana singulis annis in
dicatur habenda in ecclesia castel-
lana. cap. quod singulis. sy-
nod. 3.

T

Taberna clericis prohibentur
capatē prohibemus de ha-
bitu cleric. cap. item quod ali-
quis. de vita cler. cap. item pro-
hibemus. cap. item statumus. 6.
eod. cap. clericis nullatenus. sy-
nod. 2. cap. non ingredientur.
syn. 5.

Tertia dicenda est ante communem
missam c. post pulsationem. de ce-
le. miss.

Titulati, qui se faciunt promouere
in aliena diocesi. c. ut malij. de
uita cle.

Titulati ultra mensam abesse non
possunt a beneficijs, etiam
cum licentia ordinarij; nisi pro
seipsis in suo ordine deseruien-
tem, aut substitutum relin-
quant, arbitrio ordinarij cum
plebanorum presentia appro-
bandum. cap. sacer. de celebra-
miss. cap. quoniam plerunque.
syn. 3.

Titulati, ac plebani, adepti

possi. s. hōne secundę ecclesie, ni-
hil de fructibus prioris percipi-
re possunt. c. iuri communi. de uit.
cler.

Titulati residere tenentur. vide
residentia. & beneficiati.

Titulati quomodo amittant benefi-
cia. vide beneficia.

Tonsuram clerici deferant clerica;
lem, & decentem. cap. cleric
omnes. de habitu cleric. cap. quo-
ni m. eod. cap. ad reprimendum.
primo. de vita cleric. cap. presby-
teri. syno. 2. cap. habeant. sy-
nod. 3.

V

Vagari per ecclesias prohibe-
tur clericis. c. iur. statumus.
de cele. miss.

Verberantium clericorum absque
sanguinis effusione p̄na. cap.
item statumus. 3. de vita cle-
ric.

Vestes cum bauaro ad spatulas re-
uoluto clericis sunt prohibite. ca.
omnem autem. syn. 2.

Vestimenta clericorum qualia. cap.
ut honestas. de habitu cler. c. item
quod. eod. cap. uestimentis. sy-
nod. 3.

Vestimenta clericis prohibita non-
nulla. cap. item uolumus. de hab.
cle. c. ut enim. c. omnem autem.
syn. 2.

Vestimenta sericea clericis sunt
prohibita. cap. item statumus. 2.

I N D E X

de habitu cleric. cap. omuem.
syn. 2.

Vestimenta incisa, virgata, ac diuer-
forū colorum clericis sunt probi-
bita. e. vestimentis. syn. 3.

Vestimenta nigra, & violacea tan-
tum clericis permittuntur. e. ve-
stimentis. syn. 3.

Vestimento rum clericorum: colo-
res prohibiti, rubei, glauci, viri-
des, & diuersorum colorum. cap.
primo. de habitu cler. cap. item
statuimus 2. eod. cap. vestimen-

tis. synod. 3. vide etiam co-
lores.

Vita clericis honesta præcipitur, at-
que a facinoribus aliena. e. cum-
que multorum. de vita cler. cap.
item constitutionem. 1. eod. ca. ad
reprimendum. eo. c. Ioannes Tri-
uisianus. synod. x. cap. viuunt.
syn. 3.

Z

Zenturis. vide corrigia.

F I N I S.

I N D E X

C A P I T V L O R V M
S E C V N D V S.

De Celebratio. misar.

Angelus cap. 16
Ad perpetuam. c. 16

Aequo animo cap. 19

De vita cler.

C

De celeb. mis.

Ad hæc cap. 4
Ad reprimendum I. cap. 13
Ad reprimendum II. cap. 14
Angelus cap. 16

Cum tenemur cap. 25

De habitu cler.

De election.

Clerici omnes cap. 2.

Ad futuram cap. 11

De vita cler.

De sepult.

Cumque multorum cap. 21

Andreas cap. 4
Syn. tertia.

De elec.

Clemens cap. 5
Cle-

R

НАУКОВА БІБЛОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕНДІЛОВА

<i>Syn. secunda.</i>		H	
Clerici nullatenus	cap. 5	<i>Syn. tertia.</i>	
<i>Syn. tertia.</i>		Habeant	cap. 5
Cum animo	cap. 1		
Curent	cap. 6		
Cum arma	cap. 9	De celeb. miss.	
D		In egra	cap. 2
De celeb. miss.		In choro	cap. 6
		In primis	cap. 10
De facientibus	cap. 3	Item cum	cap. 11
De uita cler.		Item ordinamus 1	cap. 15
Decernimus	cap. 19	In diebus	cap. 19
		Item statuto	cap. 24
De elect.		Item quod. 1	cap. 27
		Item omnes	cap. 28
Dilecte 1.	cap. 4	Item quod 2	cap. 30
Dilecte 2.	cap. 6	Item quoniam	cap. 34
Dilecti 1.	cap. 8	Item ordinamus. 2	cap. 35
Dilecti 2.	cap. 5	Item ordinamus 3	cap. 36
F		Item ordinamus 4	cap. 37
De celeb. miss.		Item ordinamus 5	cap. 38
		Item ordinamus 6	cap. 39
Franciscus	cap. 31	Item statutus 1	cap. 43
		Item statutus 2	44
G		Item statutus 3	cap. 5
De election.		De habitu cler.	
Georgius.	cap. 10	Item quod	cap. 45
		Item uolumus	cap. 5
		Item ordinamus	cap. 7
		Item similiter	cap. 8
		Item prohibemus	cap. 9
		Item	

Item statumus 1	cap. 10	<i>Syn. tertia.</i>	
Item statumus 2	cap. 11		
De uita cler.		Innocentius.	cap. 2
Item ne.	cap. 5	L	
Item constitutionem. 1.	cap. 7	Licet. 1.	cap. 3
Item constitutionem. 11.	cap. 8.	Licet. 2.	cap. 6
Item quod.	cap. 16	<i>Syn. prima.</i>	
Item statumus. 1.	cap. 18	Licet.	cap. 2
In decretis.	cap. 20	<i>Syn. secunda.</i>	
Item prohibemus.	cap. 23		
Iuri communi.	cap. 25	M	
Item qua.	cap. 26	Alijs.	cap. 2
Insuper excommunicamus.	cap. 30	Monemus.	cap. 27
Imporato.	cap. 31	N	
Item statumus. 2.	cap. 32	De celebrat. miss.	
Item statumus 3.	cap. 33		
Item statumus. 4.	cap. 34	N	
Item statumus. 5.	cap. 35	Illus.	cap. 7
Item statumus. 6.	cap. 36	Ne melodie	cap. 8
Item statumus. 7.	cap. 37	Non Marcus.	cap. 19
Item statumus. 8.	cap. 38	R	
Item statumus. 9.	cap. 39	De	
Item statumus. 10.	cap. 40		
Item statumus. 11.	cap. 41		
Item statumus. 12.	cap. 42		
De elect.			
Item iuxta.	cap. 3		
<i>Syn. prima.</i>			
Ioannes.	cap. 1		
<i>Syn. secunda.</i>			
In edibus.	cap. 4		

De elect.		De vita cler.	
Nos Ioannes.	cap. 12	Præsentis.	cap. 3
		Prohibemus.	cap. 12
Syn. secunda.		De sepult.	
Nulla unquam.	cap. 6	Paulus.	cap. 2
		Syn. secunda.	
Nemini.	cap. 7	Presbyteri.	cap. 3
Non ingrediantur.	cap. 8		
Ne iura.	cap. 11.		
O		Q	
De vita cler.		De celebrat. miss.	
Omnès clericos.	cap. 11	Quando plures.	cap. 5
De elect.		Quia in.	cap. 9
Ordinamus.	cap. 1	Quando cantatur.	cap. 16
		Quoniam in.	cap. 17
Syn. secunda.		Quando occurrit.	cap. 20
Omnem.	cap. 2	De habitu cler.	
		Quoniam.	cap. 3
P		De vita cler.	
De celebrat. miss.		Quia mores.	cap. 1
Post pulsationem.	cap. 4	Quoniam clericorum.	cap. 9
Plebani.	cap. 12	Quod aliquis.	cap. 17
Propter defectum.	cap. 25	De elect.	
Plebanus.	cap. 40	Quoniam in.	cap. 13
Præcipimus.	cap. 42	De sepult.	
		Quamuis.	cap. 5
		Syn.	

Syn. tertia.		U	
Quoniam.	cap. 10	De celeb. miss.	
Quod singulis.	cap. 12	Ut Dei cultus.	cap. 1
		Ut etiam.	cap. 14
R		De habitu cler.	
De celeb. miss.		Ut honestate.	cap. 1
Renocamus.	cap. 32	Ut enim.	cap. 6
S		De vita cler.	
De celeb. miss.		Ut animabus.	cap. 6
Sacerdotes. I.	cap. 13	Ut malicijs.	cap. 22
Statuimus. I.	cap. 18	De elect.	
Sacerdos.	cap. 21		
Sacerdotes. II.	cap. 22	Venerabilis.	cap. 7
Statuimus. II.	cap. 33	De sepult.	
Statuimus. 3.	cap. 41	Venerabilis.	cap. 1
De vita cler.		Syn. tertia.	
Statuimus. I.	cap. 24	Vinam.	cap. 3
Statuimus. 2.	cap. 28	Vestimentis.	cap. 4
Statuimus. 3.	cap. 29		
De elect.			
Statuimus.	cap. 2		

Errata, quæ ex impressione irreperunt grauiora, amouere curauimus; omiſſis leuioribus; vt inuerſis, atque tranſpoſitis literis, vel punctis non omnino rectè diſpoſitis; & maioribus literis, quas maiuſculas appellant. Hæc enim tu benignitate tua corrigere valebis. Id præterea monitum eſte te volumus; conſultò nos Patriarchas, in hiſce conſtitutionibus nominatos, recepſiſſe, incipientes à B. Laurentio primo Venetiârû Patriarcha. Legas; & bene valeas.

fol. 2. in præfat.

& chriſtianû Droq;	& xpianû, Deoq;
contemplationi	contemplationis
fol. 3. & maxima	maxima.
fol. 4. cap. 2. paraſceut.	paraſceut.
ſolemnitatibus	ſolemnitatibus.
fol. 5. cap. 5. Dominium	dominium.
ſuper quo	ſuper qua.
cap. 9. ungatur	ſubiungatur.
f. 6. ca. 10. præter	propter.
f. 8. ca. 23. celebrentur	celebrentur.
f. 10. ca. 27. acto	facto.
f. 13. ca. 44. titulatus	titulatus.
f. 14. cap. 1. corcis	chorcis.
f. 15. ca. 3. ex	et.
f. 15. ca. 6. clericus	clericus.
doluerit	detulerit.
cap. 7. ordinarij	ornati.
f. 6. ca. 70. condeant	tondeant.
ca. 11. fricca. vbique legas	ſerica.
f. 17. ca. 2. armi	arma.
f. 18. ca. 7. collegiati	collegiatis.
cathedralibus	cathedralibus.
f. 19. ca. 9. hæc	hæc.
f. 20. ca. 74. quilibet	quilibet.
domibus	domibus.
f. 21. ca. 20. vt	vti.
f. 22. ca. 12. perexerint	perrexerint.
f. 24. ca. 31. probatois	probatans.
f. 25. ca. 32. inſignilum	inſignitum.
f. 29. ca. 4. annulo vbique; corrigas	annulo, vel annulo.
ca. 5. ſeruat; & ampletur	ſeruetur & ampletur.
morem	morem.
in ſodice litera n. nemo res	rumores
in lit. o. ordinamus reſecta	
ordinamus licentiam	

Corrigas.

fol. 30. contingere	contingeret.
bonis cſ. ctus	bonus affectus.
ita cum	ita ut.
fol. 31. quod qui	quodq;
ad ipſa	ipſa.
habere, & illi ſtari debeat	haberet, ſtari deberet.
f. 31. ca. 5. ſ. ctionem	electionem.
dilecti filij	dilecti filij.
f. 32. ca. 6. valet	quolibet.
fol. 34. electionem. electionem. alicuius	praſati.
praſatis	praſati.
f. 35. cap. 7. reuerendiſſimi D. patriar-	reuerendiſſimum D. patriarcham
cham clerum	& clerum.
reuerendiſſimum D. patriarcham	
& clerum.	
f. 36. ca. 9. Veneti	Venetiârû, & c.
fol. 37. elugienſis	Clugienſis.
fo. 38. numerum	numerus.
fo. 40. in ſum. c. 11. ſereniſa. factiſ.	
fo. 41. in iungentes	in iungentes.
directionem	directionem.
f. 42. c. 12. ſollicitudo ubiq;	ſollicitudo
tanquam	& tanquam
cap. 13. patriarchatum patriarchatus.	
f. 44. ca. 1. equum	æquum
ca. 1. paro. onij vbique; cum h. parochorſi	propterea quod propter quod
propterea quod	propter quod
f. 45. eod. attendentes	attendens
multotiens	multoties
fol. 46. Ammarum	ammaram
fol. 52. ca. 6. vt, ſequando	vt ſiquando
fo. 54. ca. 9. extant	exceant.
in lit. ſ. aliquẽ celum aliquem actum	
ordinarius reſecta	ordinarius licentiam

23. 5. 15.
H. 1788

КОПИЕ ПРАВИТЕЛЬНОЕ ИМ. И. И. МЕЧНИКОВА

